

ชีวิตในบึงบัว

โดย

นางสาวอนิสร เสาตกุลนต์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปมหาบัณฑิต

สาขาวิชาทัศนศิลปศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2554

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ชีวิตในบึงบัว

โดย

นางสาวอนิษา เฮ่าศกุนต์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปมหาบัณฑิต

สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2554

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

LIFE IN A LOTUS POND

By

Anisorn Heaosakoon

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF FINE ARTS

Program of Visual Arts Education

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2011

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง “ชีวิตในบึงบัว” เสนอ โดย นางสาว
อนิษา เสาศกุนต์ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศน
ศิลปศึกษา

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ชารทัศนวงศ์)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. รองศาสตราจารย์สุรศักดิ์ เจริญวงศ์
2. อาจารย์ ดร.เตยงาม กุปตะบุตร
3. อาจารย์ ดร.วิสูตร โพธิ์เงิน

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ปริญญา ตันติสุข)
...../...../.....

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์สรณรงค์ สิงห์เสนี)
...../...../.....

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์สุรศักดิ์ เจริญวงศ์)
...../...../.....

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.เตยงาม กุปตะบุตร)
...../...../.....

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.วิสูตร โพธิ์เงิน)
...../...../.....

52751312: สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา

คำสำคัญ : บัว/สัตว์/พืชน้ำ/ระบบนิเวศ

อนิสร เสา่สกุลนต์ : ชีวิตในบึงบัว. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : รศ.สุรศักดิ์ เจริญวงศ์ อ.ดร.เตยงาม
กุลตะบุตร อ.ดร.วิสูตร โพธิ์เงิน 99 หน้า.

วิทยานิพนธ์ หัวข้อเรื่อง ชีวิตในบึงบัว มีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงออกเรื่องของสิ่งมีชีวิตที่อาศัยในบึงบัว ซึ่งเป็น การสร้างสรรค์ผลงาน จิตรกรรมสองมิติ เทคนิคสีอะคริลิกบนผ้าใบ ในรูปแบบจิตรกรรมไทยร่วมสมัย โดยนำแรงบันดาลใจมาจากความทรงจำ การพึ่งพาอาศัยของสิ่งมีชีวิตในบึงบัวที่เคยอุดมสมบูรณ์ในอดีต มาเป็นแนวคิดหลัก โดย แสดงภาพชีวิตที่ต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในบึงบัว อาศัยรูปทรงของบึงบัวตามธรรมชาติเป็นข้อมูลเบื้องต้น อัน ประกอบด้วย ดอกบัวใบบัว สัตว์และพืชน้ำต่างๆ นำมาจัดวาง พัฒนา คัดแปลง สร้างสรรค์ให้เป็นภาพชีวิตในบึงบัวตาม จินตนาการ และมีลักษณะ ส่วนตนของข้าพเจ้า มุ่งเน้นให้เห็นการพึ่งพาอาศัยกันของสิ่งมีชีวิตในบึงบัวที่มีทั้งสัตว์และ พืชน้ำ โดยดึงประสบการณ์และความรู้สึกในอดีตมาใช้ในการทำงานวิจัย

ขอบเขตของการศึกษา เป็นการศึกษาหาแนวคิด ด้านรูปแบบสู่การสร้างสรรค์ รวมทั้งนำเสนอผลงานศิลปะ ด้านจิตรกรรม เพื่อให้แสดงออกซึ่งอารมณ์ความรู้สึกตามแนวคิดของผู้สร้างสรรค์ โดยได้ศึกษาสิ่งมีชีวิตและระบบ นิเวศของบึงบัวรูปแบบการสร้างสรรค์จิตรกรรมไทยที่เกี่ยวข้องกับบัวในอดีตจนถึงปัจจุบัน และ ผลงานของศิลปิน นำมาสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจากธรรมชาติ ผสมจินตนาการส่วนตนและเพิ่มรูปแบบ ลักษณะของงานจิตรกรรมไทยร่วมสมัยเข้าไปร่วมด้วยแสดงให้เห็นถึงความสุข ความอุดมสมบูรณ์ ชีวิตในบึงบัวที่มี ระบบนิเวศของบึงบัว ดอกบัว ใบบัว พืชน้ำ แมลง ผีเสื้อ นกน้ำ กบ เขียด ปลา และพืชน้ำต่างๆ ที่พึ่งพาอาศัยกันในบึงบัว ขึ้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน ประกอบด้วย 4 ขึ้นตอน 1. ขึ้นตอนการร่างแนวความคิดที่ได้จากการศึกษา 2. ขึ้นตอน การสร้างรูปทรง เป็นการถอดแบบโครงสร้าง มาวาดเป็นโครงเส้นในลักษณะงานจิตรกรรมไทย 3. ขึ้นตอนการขึ้นรูป นำภาพร่างที่สมบูรณ์มาเทียบขยายสัดส่วนบนเฟรมผ้าใบขนาดของจริง และ 4. ขึ้นตอนการลงสี จะประกอบด้วย (1) ลง สีบริเวณพืชน้ำ และพื้นหลังในผลงาน (2) ลงสีของใบบัว พืชน้ำ และทัศนธาตุรองของผลงาน (3) ลงสีดอกบัว และ ทัศนธาตุที่ต้องการเน้นจุดเด่น และ (4) การเก็บรายละเอียดเล็กๆของผลงาน

ผลของการศึกษาและสร้างสรรค์ในครั้งนี้ ข้าพเจ้าได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์และสร้างผลงานให้ตอบสนองตรง ตามแนวความคิดส่วนตน รวมทั้งแสดงออกถึงอารมณ์ความรู้สึกถ่ายทอดออกมาผ่านเป็นผลงานด้านจิตรกรรมจำนวน 5 ภาพ ภาพที่ 1 ขนาด 120 x 80 ซม. ภาพที่ 2 ขนาด 100 x 80 ซม.ภาพที่ 3 ขนาด 120 x 70 ซม. ภาพที่ 4 ขนาด 100 x 80 ซม. ภาพที่ 5 ขนาด 115 x 80 ซม. และเพื่อสร้างเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้พบเห็นได้เล็งเห็นถึง คุณค่าความงาม และ ความสำคัญของบึงบัว

ภาควิชาทัศนศิลป์ศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2554

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1. 2. 3.

52751312: MAJOR: FINE ARTS PROGRAM IN VISUAL ARTS EDUCATION

KEY WORDS: LOTUS/ANIMAL/ PANT/ ECOSYSTEM

MISS ANISORN HEAOSAKOON: LIFE IN A LOTUS POND. MASTER OF ARTS THESIS ADVISORS: ASSOCIATE PROFESSOR SURASAK CHAREONWONG, Dr. TOEINGAM GUPTABUTRA, Dr. WISUD PO NGERN. 99 pp.

My thesis entitled “Life in a Lotus Pond” expresses creatures that live in a lotus pond with a reference to a two-dimensional medium namely painting with acrylic on canvas technique. The style of my paintings is of contemporary Thai art. Inspiration of this series comes from my own past memory of the dependence of living things in the plentiful lotus pond. The paintings show various creatures relating to the pond of which shapes were used as fundamental information. The pond is composed of lotus flowers, lotus leaves, animals, and aqua plants. I arranged, developed, and applied these organic forms to create images of life in the lotus pond according to my imagination. I would like to indicate the dependences of lives especially animals and aqua plants. My past experiences and feelings were recalled during the research.

The scope of my study can be seen from the exploration of creative style in order to express feelings according to my thinking. I researched previous Thai art paintings by certain artists who depict living creatures and ecosystem of the lotus pond. The artists were inspired to blend the image of the lotus with their own imagination in order to express the happiness and the excellence of the lotus pond. They also depicted the ecosystem of the pond, which is composed of lotus flowers, lotus leaves, aqua plants, insects, butterflies, tiger frogs, common bush frogs, puddyfield green frogs, and aqua plants. My creative process can be divided into four steps as follows: 1. Producing sketches from original sources and information 2. Creating visual forms by depicting the structures of living things and expressing them through Thai-oriented drawing 3. Scaling up the sketches on canvas 4. Coloring by 1) starting with watering areas and backgrounds of the paintings 2) then, lotus leaves, aqua plants, and minor visual elements 3) later, lotus flowers and major visual elements that need to be emphasized 4) finally, fine details throughout the paintings.

The results of my research and creative process can be investigated from my analysis of primary information and creative outcomes that correspond to my individual thoughts, including my feelings implied through a series of five paintings. The size of the first painting is 120 centimeters in length and 80 centimeter in width; that of the second one is 100 and 80; that of the third one is 120 and 70; that of the fourth one is 100 and 80; and that of the fifth one is 115 and 80. The paintings inspire audiences to realize the value, the beauty, and the significance of the lotus pond.

_Department of Fine Art Program in Visual Arts Education. Graduate School, Silpakorn University Academic Year 2011

Student signature.....

Thisis Advisors’ Signature 1. 2. 3.

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าและสร้างสรรค์ผลงานศิลปนิพนธ์ของข้าพเจ้าสำเร็จลุล่วงได้ด้วยความอนุเคราะห์ช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์สุรศักดิ์ เจริญวงศ์ อาจารย์ ดร.เตยงาม คุปตะบุตร อาจารย์ ดร.วิสูตร โพธิ์เงิน อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการศิลปนิพนธ์ ที่ให้ความรู้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆและยังเป็นกำลังใจให้เสมอมา รวมถึง รองศาสตราจารย์ปริญญา ดันติสุข รองศาสตราจารย์สรณรงค์ สิงหนณี รองศาสตราจารย์พิชญ์ สุภนิมิตร และรองศาสตราจารย์ศิริพงศ์ พยอมแย้ม รองศาสตราจารย์วิรัชญา ดวงรัตน์ ที่คอยเป็นกำลังใจและให้ความช่วยเหลือเสมอมา รวมถึงอาจารย์ทุกท่านที่คอยเป็นห่วงเป็นใย ขอกราบขอบพระคุณ

ขอขอบพระคุณอาจารย์สุวดี สุวรรณ อาจารย์ปราโมทย์ บุญเต็ม อาจารย์ลาภ อ่ำไพรัตน์ อาจารย์ธนาวุฒิ กล้าเวช และอาจารย์ ดร.ภัทร์ธีรา เทียนเพิ่มพูล ที่คอยติดตามและให้กำลังใจมาโดยตลอด

ขอขอบคุณ เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการทั้งคณะจิตรกรรม และคณะศึกษาศาสตร์และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ทุกท่านเช่นกัน ที่คอยช่วยเหลือ ติดต่อประสานงานให้มาโดยตลอด ขอขอบคุณพี่ๆที่เรียนมาด้วยกันที่คอยให้ข้อคำแนะนำและช่วยเหลือเสมอมาและขอขอบคุณนางสาวสุวิธสา เกอทอง นายพงษ์รัฐ กิจเจริญ ที่ช่วยขนงานและติดตั้งงานในวันสอบจบ

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา พี่สาว ยาย ซึ่งเป็นครอบครัวอันที่รัก ที่คอยเป็นแรงใจและสนับสนุนในทุกด้านตลอดมา รวมถึงขอขอบพระคุณลุงหนองกับป่าเพ็ญ น้ำพงษ์ น้ำสะใภ้ ซึ่งคอยให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือมาโดยตลอดเช่นกัน ความดีงามอันเกิดจากการศึกษาครั้งนี้ขอมอบแด่ผู้มีพระคุณทุกท่าน

ผู้สร้างสรรค์มีความซาบซึ้งในความกรุณาอันดียิ่งและจะไม่มีวันลืมพระคุณ จากทุกท่านที่ได้กล่าวมาและขอให้พบเจอแต่สิ่งที่ดี กราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
ขอบเขตของการศึกษา.....	2
วิธีการ	2
แหล่งข้อมูล	3
วัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
2 บัวในงานศิลปะ	4
ความหมายของบัว	5
ชนิดและลักษณะทางกายภาพของบัวในประเทศไทย	6
ประโยชน์ของบัว.....	14
ความสำคัญเกี่ยวกับบัวของคนไทย	14
ค่านิยม ความเชื่อ และการนำบัวมาสร้างสรรค์ในงานศิลปะของชนชาติอื่น.....	15
บัวในงานศิลปะไทย	19
บัวในงานจิตรกรรมของไทย	20
สรุปจากตารางการเปรียบเทียบจิตรกรรมบัวในสมัยต่างๆ	36
3 วิธีการดำเนินงานและขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปนิพนธ์	38
การวิเคราะห์ผลงานก่อนศิลปนิพนธ์	39
ผลงานก่อนศิลปนิพนธ์ระยะที่ 1	39
ผลงานก่อนศิลปนิพนธ์ระยะที่ 2	41
ผลงานก่อนศิลปนิพนธ์ระยะที่ 3	44
ผลงานก่อนศิลปนิพนธ์ระยะที่ 4	45

การดำเนินงานสร้างสรรค์ศิลปนิพนธ์	49
สำรวจหาข้อมูล.....	49
บัวหลวง	49
พืชน้ำในบึงบัว.....	55
สัตว์ที่อาศัยในบึงบัว.....	59
ระบบนิเวศในบึงบัว	65
กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปนิพนธ์	66
ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปนิพนธ์.....	66
ทัศนธาตุที่ใช้ในการสร้างสรรค์.....	67
ภาพร่างแนวความคิดสู่ผลงานสำเร็จ	69
แนวความคิดภาพที่ 1	69
แนวความคิดภาพที่ 2.....	72
แนวความคิดภาพที่ 3	75
แนวความคิดภาพที่ 4.....	78
แนวความคิดภาพที่ 5.....	81
4 วิเคราะห์ผลการดำเนินงานสร้างสรรค์.....	85
วิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์ศิลปนิพนธ์ภาพที่ 1	87
วิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์ศิลปนิพนธ์ภาพที่ 2	88
วิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์ศิลปนิพนธ์ภาพที่ 3	89
วิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์ศิลปนิพนธ์ภาพที่ 4	90
วิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์ศิลปนิพนธ์ภาพที่ 5	91
สรุปผลการวิเคราะห์งานสร้างสรรค์ศิลปนิพนธ์ทั้งหมด	92
5 สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปนิพนธ์	94
บรรณานุกรม	98
ประวัติผู้วิจัย	99

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ตารางสรุปความแตกต่างระหว่างบัวสายกับบัวหลวง	13
2	ตารางเปรียบเทียบภาพจิตรกรรมบัวในสมัยต่างๆ.....	34
3	ตารางการพัฒนาผลงานก่อนศิลปนิพนธ์	48
4	ตารางการพัฒนาผลงานศิลปนิพนธ์ ชุด “ชีวิตในบึงบัว”	84

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	บัวแดง (สัตตบรรณ, รัตตอุบล) ดอกบานกลางคืน	7
2	บัวขาว (เศวตอุบล, โกมุท, สัตตบุษย์)	7
3	บัวกินสาย หรือบัวสาย	8
4	บัวเฟื่อน	8
5	บัวผัน	9
6	บัวขาบ (นิลอุบล นิโลบล)	9
7	บัวลินจง	10
8	บัวจงกลนี	10
9	บัวหลวงสีชมพู หรือปทุม ปัทมา (สีชมพูดอกกลา)	11
10	บัวหลวงสีขาว หรือบุณทริก ปุณทริก (สีขาวดอกกลา)	12
11	บัวหลวงสีชมพู สัตตบงกช หรือนัครสีแดง (สีชมพูดอกซ้อน)	12
12	บัวหลวงสีขาว สัตตบุษย์ หรือบัวฉัตรขาว (สีชมพูดอกซ้อน)	13
13	รูปโสรีส (รา หรือเทพอมอน) นั่งบนดอกบัว	15
14	พระราชอาสน์ทำด้วยทองคำ	16
15	ภาพดอกบัวสัญลักษณ์การประสูติ	17
16	พระอวโลกิเตศวร ปางปัทมปาณิถือดอกบัว จิตรกรรมที่ผนังถ้ำอชันดา	17
17	โถทรงกลมลายดอกบัว ราชวงศ์ชิง	18
18	Kingfisher on Lotus 66 x 51 cm Color, ink, on silk	19
19	ภาพลายเส้นบนแผ่นชนวน	21
20	จิตรกรรมในกรุ วัดราชบูรณะ จังหวัดอยุธยา	22
21	ภาพดอกบัว จิตรกรรมฝาผนังภายในกรุพระปรางค์ วัดราชบูรณะ	22
22	พระสาวกยืนถือดอกบัว	23
23	สมุดข่อยวัด โขดทิมธาราม ภาพชายคนหนึ่งเก็บดอกบัวมาถวายพระมาลัย ...	23
24	สมุดข่อยวัดกระบือ พระอินทร์และนางอัปสรพนมมือถือดอกบัว	24
25	พระพุทธเจ้าเสด็จลงจากดาวดึงส์ มีดอกบัวเป็นรองรับ ในพระที่นั่งพุทไธสรย์	25
26	สระบัวในป่าหิมพานต์ จิตรกรรมวัดสุทัศน์เทพวราราม	25
27	ภาพปริศนาธรรม ดอกบัวชูกลางน้ำ วัดบรมนิวาสราชวรวิหาร	26

ภาพที่		หน้า
28	ภาพปริศนาธรรม ดอกบัวชูกลางน้ำ วัดบรมนิวาสราชวรวิหาร	26
29	ภาพสระบัว ในเรื่องรามเกียรติ์ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม	27
30	อาจารย์พิชัย นรินต์	28
31	ชื่อผลงาน “ดอกบัว” ขนาด 65x90 ซม. พ.ศ.2533	29
32	ชื่อผลงาน “เส้นทางธรรม” ขนาด 157x125 ซม. พ.ศ.2522	30
33	ชื่อผลงาน “ดวงแก้ว” ขนาด 200 x 150 ซม. พ.ศ.2553.	30
34	ภาพสมโภชน์ ทองแดง	31
35	ชื่อผลงาน “จินตนาการแห่งดอกบัว” พ.ศ.2547-2548	32
36	ชื่อผลงาน “ความงามที่หลงเหลือ” ขนาด 190x120 ซม. พ.ศ.2548	32
37	เส้นปากกานนกระดาศ	40
38	เส้นปากกานนกระดาศ	40
39	เส้นปากกานนกระดาศ	41
40	หมึกจีนบนกระดาศ	42
41	หมึกจีนบนกระดาศ	43
42	หมึกจีนบนกระดาศ	43
43	แรงเงาด้วยดินสอบนกระดาศ	44
44	แรงเงาด้วยดินสอบนกระดาศ	45
45	ชื่อผลงาน “บึงบัว” เทคนิคสีอะคริลิกบนผ้าใบ ขนาด 120x90 ซม.	46
46	ชื่อผลงาน “บึงบัว” เทคนิคสีอะคริลิกบนผ้าใบ ขนาด 80x60 ซม.	46
47	ชื่อผลงาน “มุมหนึ่งในบึงบัว” เทคนิคสีอะคริลิกบนผ้าใบ ขนาด 50x40 ซม. ...	47
48	ชื่อผลงาน “บึงบัว” เทคนิคสีอะคริลิกบนผ้าใบ ขนาด 100x80 ซม.	47
49	บัวหลวง ต้นแบบของภาพร่างแนวความคิดที่ 1.....	49
50	บัวหลวง ต้นแบบของภาพร่างแนวความคิดที่ 2.....	50
51	บัวหลวง ต้นแบบของภาพร่างแนวความคิดที่ 3.....	50
52	บัวหลวง ต้นแบบของภาพร่างแนวความคิดที่ 4.....	51
53	บัวหลวง ต้นแบบของภาพร่างแนวความคิด	51
54	บัวหลวง ต้นแบบของภาพร่างแนวความคิด	52

ภาพที่		หน้า
55	บัวหลวง ต้นแบบของภาพร่างแนวความคิด	52
56	ดอกบัวหลวง ต้นแบบของภาพร่างแนวความคิด	53
57	ฝักบัวหลวง ต้นแบบของภาพร่างแนวความคิด.....	53
58	ดอกบัวหลวง ต้นแบบภาพร่างแนวความคิด.....	54
59	ดอกบัวหลวง ต้นแบบภาพร่างแนวความคิด.....	54
60	จอกหูหนู ต้นแบบภาพร่างแนวความคิด.....	55
61	จอก ต้นแบบภาพร่างแนวความคิด	56
62	ไผ่น้ำ, แหน ต้นแบบภาพร่างแนวความคิด	56
63	สาหร่ายหางกระรอก ต้นแบบภาพร่างแนวความคิด	56
64	ผักบุ้ง ต้นแบบภาพร่างแนวความคิด.....	57
65	บัวชวาย ต้นแบบภาพร่างแนวความคิด	57
66	บัวป้อปี่ ต้นแบบภาพร่างแนวความคิด.....	57
67	บัวบา ต้นแบบภาพร่างแนวความคิด	58
68	อเมซอนใบพาย ต้นแบบภาพร่างแนวความคิด	58
69	นกระเต็นหัวดำ ต้นแบบภาพร่างแนวความคิด	59
70	นกระเต็นหลังดำ ต้นแบบภาพร่างแนวความคิด	60
71	นกระเต็นหัวดำ ต้นแบบภาพร่างแนวความคิด	60
72	นกระจอกตาล ต้นแบบภาพร่างแนวความคิด	60
73	นกระยาง	61
74	หอนผีเสื้อ ต้นแบบภาพร่างแนวความคิด.....	61
75	หอนผีเสื้อ ต้นแบบภาพร่างแนวความคิด.....	61
76	ผีเสื้อ ต้นแบบภาพร่างแนวความคิด	62
77	ผีเสื้อ ต้นแบบภาพร่างแนวความคิด.....	62
78	ตักแตนป่าทังกา ต้นแบบภาพร่างแนวความคิด	62
79	แมลงปอ ต้นแบบภาพร่างแนวความคิด.....	63
80	เขียดบัว ต้นแบบภาพร่างแนวความคิด	63
81	ปาดบ้าน ต้นแบบภาพร่างแนวความคิด	63
82	เขียดบัว ต้นแบบภาพร่างแนวความคิด	64

ภาพที่		หน้า
83	ไข่หอยเชอรี ต้นแบบภาพร่างแนวความคิด	64
84	หอย ต้นแบบภาพร่างแนวความคิด	64
85	ภาพร่างลายเส้นแนวความคิดศิลปะนิพนธ์ ภาพที่ 1.....	70
86	ภาพร่างแสดงองค์ประกอบของสี แนวความคิดศิลปะนิพนธ์ ภาพที่ 1	70
87	ผลงานสำเร็จศิลปะนิพนธ์ ภาพที่ 1	71
88	ภาพร่างลายเส้นแนวความคิดศิลปะนิพนธ์ ภาพที่ 2	73
89	ภาพร่างแสดงองค์ประกอบของสี แนวความคิดศิลปะนิพนธ์ ภาพที่ 2	73
90	ผลงานสำเร็จศิลปะนิพนธ์ ภาพที่ 2	74
91	ภาพร่างลายเส้นแนวความคิดศิลปะนิพนธ์ ภาพที่ 3.....	76
92	ภาพร่างแสดงองค์ประกอบของสี แนวความคิดศิลปะนิพนธ์ ภาพที่ 3	76
93	ผลงานสำเร็จศิลปะนิพนธ์ ภาพที่ 3	77
94	ภาพร่างลายเส้นแนวความคิดศิลปะนิพนธ์ ภาพที่ 4.....	79
95	ภาพร่างแสดงองค์ประกอบของสี แนวความคิดศิลปะนิพนธ์ ภาพที่ 4	79
96	ผลงานสำเร็จศิลปะนิพนธ์ ภาพที่ 4	80
97	ภาพร่างลายเส้นแนวความคิดศิลปะนิพนธ์ ภาพที่ 5.....	82
98	ภาพร่างแสดงองค์ประกอบของสี แนวความคิดศิลปะนิพนธ์ ภาพที่ 5	82
99	ผลงานสำเร็จศิลปะนิพนธ์ ภาพที่ 5	83
100	ชื่อผลงาน “ชีวิตในบึงบัว 1”	87
101	ชื่อผลงาน “ชีวิตในบึงบัว 2”	88
102	ชื่อผลงาน “ชีวิตในบึงบัว 3”	89
103	ชื่อผลงาน “ชีวิตในบึงบัว 4”	90
104	ชื่อผลงาน “ชีวิตในบึงบัว 5”	91

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

มนุษย์ในยุคสมัยใหม่มีการพัฒนาสังคมและแหล่งทำมาหากินในขอบเขตที่กว้างขึ้น เพื่อความเจริญก้าวหน้า โดยได้รู้จักธรรมชาติและแหล่งน้ำในที่ต่างๆ ที่เคยเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยและอาหารของสิ่งมีชีวิตนานาชนิดในระบบนิเวศ

ปัจจุบันได้มีการบริโภคและใช้ประโยชน์จากธรรมชาติ จนผลผลิตจากธรรมชาติไม่สามารถตอบสนองความต้องการของมนุษย์ได้ทัน มนุษย์จึงมีการเข้าไปปล้นดวงจรการดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิตต่างๆ โดยการทำให้เป็นระบบเกษตรอุตสาหกรรม ใช้สารเคมีมาช่วยเร่งการเจริญเติบโต และเพื่อมุ่งหวังให้ได้ผลผลิตในปริมาณที่มากขึ้น ทำให้ระบบนิเวศถูกทำลายจากสารพิษต่างๆ จนทำให้เกิดการเสียสมดุลทางธรรมชาติและมีแนวโน้มจะลดจำนวนลง

ข้าพเจ้าได้เกิดและเติบโตในภาคใต้ ดินแดนที่เต็มไปด้วยความอุดมสมบูรณ์ มีโอกาสของช่วงวัยเด็ก เห็นชีวิตของธรรมชาติทั้งสัตว์และพืชอาศัยอยู่ด้วยกันอย่างน่าหลงใหล ทั้งในน้ำและบนบก โดยเฉพาะในธรรมชาติจากบึงบัว บริเวณที่สัตว์เล็กๆที่มีอยู่ในระบบนิเวศที่สมบูรณ์ อบอุ่น มาหาอาหารเพื่อพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน อย่างเช่น นกน้ำ แมลง ผีเสื้อ กบ เขียด และพืชเป็นต้น แต่เมื่อข้าพเจ้าโตขึ้นต้องอาศัยในสังคมปัจจุบันที่ทุกอย่างมันเร่งรัดตัดตอน วงจรของธรรมชาติจึงเริ่มหายไป คงเหลือไว้แค่ความทรงจำ

จากความเป็นมาและปัญหาดังกล่าว ทำให้ข้าพเจ้าเกิดความสะเทือนใจและเล็งเห็นถึงความสำคัญในระบบนิเวศของบึงบัวที่กำลังจะเลือนลางเต็มที สร้างเป็นแรงบันดาลใจ ให้บันทึกสภาวะในอดีตมองเห็นเป็นรูปธรรมมากขึ้น เพื่อให้ผู้ที่พบเห็นได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของบึงบัว โดยถ่ายทอดผ่านผลงานด้านจิตรกรรม สร้างสรรค์เป็นงานจิตรกรรมไทยร่วมสมัย ในรูปแบบของรูปทรงให้เป็นไปตามจินตนาการ ทั้งลักษณะของใบบัว ดอกบัว และสิ่งมีชีวิตต่างๆ ควบคุมการทับซ้อนจังหวะลีลา กริยาท่าทางแบบใหม่ขึ้นมา บางมุมมีการคลี่คลายแล้วสร้างด้วยเส้นง่ายๆ โทนสีโดยรวมเป็นฟ้าเขียวเหลืองชมพูอ่อนเล็กน้อย เพื่อเน้นให้ผลงานดูหวาน สบายตา โดยไม่ได้เขียนแสงเงาตามธรรมชาติ แต่ลดทอนให้เหลือสาระของแสงที่ยังสร้างระยะใกล้ กลาง ไกล

ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา

ศึกษาชีวิตที่อาศัยในบึงบัวหลวง และบัวในจิตรกรรมของไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัย ยุทธยา รัตนโกสินทร์ เพื่อให้ทราบว่าบัวได้มีการสร้างสรรค์มาตั้งแต่สมัยอดีต รวมถึงผลงานของศิลปินในปัจจุบันที่ยังมีชีวิตอยู่ โดยข้าพเจ้าได้นำมาเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ จิตรกรรมไทยร่วมสมัย ในลักษณะเฉพาะตัว โดยแสดงออกถึงความรู้สึกภายในเรื่องของ ชีวิตในบึงบัว มีการลดทอน คลี่คลาย เพิ่มเติมรูปทรงต่างๆ ทั้งใบบัว ดอกบัว พืชน้ำ และสิ่งมีชีวิตให้เป็นไปตามจินตนาการ โดยใช้โทนสีฟ้า เขียว เหลืองชมพู ภายในงานแสดงออกถึงความเคลื่อนไหวและเปลี่ยนของรูปทรงและบรรยากาศของสี โดยสร้างเป็นมิติใหม่ที่ไม่ได้ใช้แสงเงาตามธรรมชาติ แต่ลดทอนให้เหลือแต่สาระของแสงที่ยังสร้าง ระยะเวลาใกล้กลางไกล ได้ทำให้เกิดเป็นภาพที่ลวงตา

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตทางรูปแบบ สร้างสรรค์ภาพชีวิตในบึงบัว โดยเลียนแบบธรรมชาติ ผสมจินตนาการ ส่วนตน
2. ขอบเขตทางเนื้อหา แสดงชีวิตในบึงบัวที่แสดงระบบนิเวศของ บึงบัว ดอกบัว ใบบัว พืชน้ำ แมลง ผีเสื้อ นกน้ำ กบ เขียด ปลา และพืชน้ำต่างๆ ที่พึ่งพาอาศัยกันในบึงบัว
3. ขอบเขตทางเทคนิควิธีการเป็นผลงานด้านจิตรกรรม สีอะคริลิกบนผ้าใบ

วิธีการ

1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับความหมาย ลักษณะทางกายภาพความสำคัญและชนิดของบัว รวมทั้งผลงานด้านจิตรกรรมของไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
2. สืบค้น รวบรวมข้อมูลทั้งภาคเอกสารและภาคสนามที่เกี่ยวข้องกับบัวรวมทั้งสิ่งมีชีวิตในบึงบัว
3. วิเคราะห์ผลงานก่อนศิลปินนิพนธ์
4. นำข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อเข้าสู่กระบวนการร่างภาพแนวความคิด
5. นำภาพร่างมาขยาย ทำผลงานสร้างสรรค์จิตรกรรม สีอะคริลิกบนผ้าใบ แก้วไข พัฒนาปรับปรุง ผลงานชุด ชีวิตในบึงบัวทั้ง 5 ชั้น ให้ได้ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ
6. เรียบเรียงเอกสาร ศิลปนิพนธ์ เพื่อจัดทำเป็นรูปเล่ม
7. เผยแพร่ผลงานศิลปนิพนธ์สู่สาธารณะชน

แหล่งข้อมูล

1. แหล่งข้อมูลภาคเอกสาร ได้แก่ หอสมุดแห่งชาติ หอสมุดศิลปากร เป็นต้น
2. แหล่งข้อมูลภาคสนาม ได้แก่ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ปทุมธานี นาบัว อำเภอสาลายา จังหวัดนครปฐม บ่อบัว อำเภอนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นต้น

อุปกรณ์และวัสดุที่ใช้ในการสร้างสรรค์

อุปกรณ์

1. กล้องถ่ายภาพ
2. เฟรมผ้าใบ จำนวน 5 ชิ้น ขนาด 120x80, 100x80, 100x70, 100x80, 115x80 ซม.
3. สมุดร่างภาพ
4. พู่กัน พู่กันกลม เบอร์ 0, 1, 2, 3, 5, 7, 9, 12, พู่กันแบน เบอร์ 2, 10, 20
5. จานสี
6. ถังน้ำ

วัสดุ

1. ดินสอ, ยางลบ
2. สีอะคริลิก ยี่ห้อ JO SONJA'S ได้แก่ สีฟ้า (BLEU VERT) สีเขียว (ANTIQUE GREEN) สีเขียวอมฟ้า (CELADON) น้ำเงินเข้ม (PRUSSIAN BLUE HUE) สีส้มแดง (ROSE PINK) สีเหลือง (YELLOW LIGHT) สีนํ้าตาลแดง (INDIAN RED OXIDE) สีม่วงชมพู (PLUM PINK) สีเขียวอ่อน (GALERIA) สีส้ม (CADMIUM SCARLET) สีขาว (TITANIUM WHITE) สีม่วง (VIOLET) สีดำ (CARBON BLACK) สีชมพู (ROUGE PRIMAIRE)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้พัฒนาแนวความคิด ทักษะด้านการสร้างสรรค์ผลงานด้านทัศนศิลป์ ที่มีรูปแบบเฉพาะตัว
2. ถ่ายทอดให้เห็นความอุดมสมบูรณ์ภายในบึงบัวที่เต็มไปด้วยชีวิตต่างๆที่มาอาศัย ซึ่งปัจจุบันแทบไม่มีให้เห็น

บทที่ 2

บัวในงานศิลปะ

การศึกษาข้อมูลของข้าพเจ้า เป็นการวิเคราะห์เรื่องราวของบัว ให้เห็นถึงคุณค่าที่นอกเหนือจากเรื่องของความงามแล้ว บัวยังมีความหมายและความสำคัญต่อคนไทยจนเป็นที่ยอมรับกันมานาน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ดังนั้นบทบาทของบัวจึงส่งผลกระทบต่อความคิดและการแสดงออกมากมายของคนไทย ทั้งด้าน ศิลปวัฒนธรรมไทย และความเป็นอยู่เสมอมา

ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการสร้างสรรค์ ข้าพเจ้าศึกษาถึง บัวในงานศิลปะ ในประเทศไทยตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน และจะเน้นเฉพาะเจาะจง ด้านจิตรกรรมเป็นหลัก และจะสอดแทรกบัวในศิลปะของชนชาติอื่นๆ ได้แก่ อียิปต์ อินเดียศรีลังกา และจีน ให้พอเข้าใจเพื่อจะให้เห็นว่า บัวไม่ได้มีอิทธิพลต่อคนไทยเพียงชาติเดียว นำเสนอเป็นหัวข้อดังนี้

1. ความหมายของบัว
2. ชนิดและลักษณะทางกายภาพของบัวในประเทศไทย
3. ความสำคัญเกี่ยวกับบัวของคนไทย
 - 3.1 ประโยชน์ของบัวในระบบนิเวศ
 - 3.2 ประโยชน์ของบัวต่อมนุษย์
4. ประโยชน์ของบัว
5. ค่านิยม ความเชื่อ และการนำบัวมาสร้างสรรค์ในงานศิลปะของชนชาติอื่น
 - 5.1 อียิปต์
 - 5.2 อินเดียศรีลังกา
 - 5.3 จีน
6. บัวในงานจิตรกรรมของไทย
 - 6.1 บัวในสมัยสุโขทัย
 - 6.2 บัวในสมัยอยุธยา
 - 6.3 บัวสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น
 - 6.4 บัวในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนปลายจนถึงปัจจุบัน

1. ความหมายของบัว

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน¹ ให้ความหมายบัวว่า บัว (น.) ชื่อเรียกไม้น้ำหลายวงศ์หลายสกุล คือ สกุล Nelumbo ในวงศ์ Nelumbonaceae มีรากเหง้าทอดอยู่ในตมใบเป็นแผ่นกลม ขอบเรียบอยู่ห่างๆกัน ก้านใบและก้านดอกแข็ง มีหนามสาบคาย ชูใบและดอกขึ้นพ้นผิวน้ำ เช่น บัวหลวง (N.nucifera Caerth) เรียกสัตตบพูนัย ดอกสีชมพู เรียก ปัทมหรือสัตตบงกช ดอกใช้ในงานต่างๆ เมล็ดกินได้ สกุล Nymphaea ในวงศ์ Nelumbonaceae มีเหง้าสั้นอยู่ในตม ใบเป็นแผ่นกลม ขอบเรียบหรือจักรอยู่ชิดเป็นกระจุก ก้านใบและก้านดอกอ่อนไม่มีหนาม ใบลอยอยู่บนผิวน้ำ ดอกโผล่ขึ้นพ้นผิวน้ำ ผลจมอยู่ใต้น้ำ เรียก โตนด เช่น บัวสาย (N.Lotus L.var.pubescens Hook fet Thomsow) ขอบใบจักร ดอกสีขาวหรือสีแดง ก้านดอกเรียกว่า สายบัวกินได้ พันธุ์ดอกสีขาว เรียก สัตตบรรณ บัวเผื่อน (N.nouchall Burmf) ขอบใบเรียบ ดอกสีม่วงอ่อน สกุล Victoria ในวงศ์ Nymphaeaceae เช่น บัวกระดังหรือบัววิกตอเรีย (V.amazonica (Poep-pig) Sowerly) มีเหง้าสั้นอยู่ใตตม ขอบยกขึ้นคล้ายกระดัง ลอยอยู่บนผิวน้ำ ใตใบ ก้านดอกและด้านนอกของกลีบดอกชั้นนอก มีหนามแหลม ดอกใหญ่สีขาวหอมมาก

คณิดา เลชะกุล² กล่าวว่า บัวเป็นพันธุ์ไม้น้ำชนิดหนึ่ง มีเหง้าหรือหัวอยู่ในโคลนตม แล้วแตกใบแตกดอกจากเหง้าหรือหัว ใบและดอกบางชนิดลอยอยู่เสมอน้ำ บางชนิดชูใบ และดอกสูงกว่าน้ำ ความงามของดอกบัวนั้น นักวิทยาศาสตร์จินตนาการเห็นว่า มีลักษณะงดงามแบ่งบานประดุจหญิงสาวหรือเจ้าสาว จึงจัดบัวอยู่กลุ่ม Nymphaea ซึ่งแปลว่า หญิงสาว หรือเจ้าสาว

ฤดีรัตน์ กายราศ³ กล่าวว่า บัว เป็นคำในภาษาไทย มีความหมายว่าเป็นพืชน้ำชนิดหนึ่ง การที่บัวเป็นพันธุ์ไม้ที่ได้รับความนิยมว่ามีความสำคัญอยู่ในประวัติและตำนานลัทธิศาสนาของอินเดียมาแต่คึกคักบรรพ์ บัวจึงมีความหมายปรากฏอยู่ในภาษาบาลีสันสกฤตหลายความหมาย ดังนี้ บัวได้ชื่อว่าเป็น บงกช หมายถึง เกิดแต่ตม เพราะบัวมีกำเนิดจากเปลือกตมที่สกปรก แต่ก็สามารถชูใบและดอกขึ้นเหนือน้ำ งาม ผุดผ่อง สะอาดปราศจากมลทิน ส่งกลิ่นหอม เปรียบเสมือนมนุษย์ผู้ที่กำเนิดจากแหล่งต่ำทราม แต่สามารถดำรงตนให้เป็นคนดีอยู่ในสังคมอย่างสงบสุข เพราะมีธรรมะคำจุนจิตใจ บัวได้ชื่อว่า กมล แปลว่า ใจ หมายถึง การมีจิตใจที่ดีและบริสุทธิ์ ประดุจดอกบัว และยังมีผู้เปรียบหัวของมนุษย์คล้ายดอกบัวตูมจึงเรียก หัวใจว่า ดวงกมล และหัวใจของมนุษย์ผู้ใด เห็นแจ้งถึงธรรม ก็จะปรากฏประดุจดอกบัวคลี่บานรับแสงอรุณ

¹ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (กรุงเทพฯ: นามมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, 2542), 618-619.

²คณิดา เลชะกุล, บัวราชินีแห่งไม้น้ำ (กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์, 2535), 13.

³ฤดีรัตน์ กายราศ, บัว องค์ประกอบประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมไทย (กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก, 2542), 28-29.

2. ชนิดและลักษณะทางกายภาพของบัวในประเทศไทย

บัวกำเนิดมาจากเมล็ดเจริญเติบโตด้วยไหล แล้วขยายเป็นหัวและหน่อฝังตัวอยู่ในโคลนตม แดก ก้านชูใบ ชูดอก ขึ้นเบ่งบานเหนือผิวน้ำ เป็นเลิศแห่งความงามทั้งรูปทรง สีกลิ่น ตลอดจนกลิ่นหอม ละมุนละไม จึงได้รับขนานนามว่าเป็น “ราชินีแห่งไม้น้ำ” ตามหลักพฤกษศาสตร์ บัวจัดว่าเป็นไม้ล้มลุก อายุหลายปี แพร่ขยายได้รวดเร็ว สามารถเจริญเติบโตได้ดีในแอ่งน้ำจืดที่มีท้องน้ำเป็นดินเลนไม่ลึกมาก ทั้งในภูมิภาคเขตร้อนและเขตหนาว เป็นไม้ดอกไม้ประดับที่ได้ความนิยมไปทั่วภูมิภาคของโลกมาแต่โบราณ โดยเฉพาะในทวีปเอเชีย⁴

ในประเทศไทย มีสายพันธุ์บัวหลากหลายชนิด แต่เป็นที่รู้จักของคนไทย มาแต่สมัยโบราณ บัวแบ่งได้เป็น 2 ชนิด คือ บัวสายหรืออุบลชาติ และ บัวหลวงหรือปทุมชาติ

2.1. บัวสายหรืออุบลชาติ

บัวสาย ถือกำเนิดมานานกว่า 160 ล้านปีแล้ว ปัจจุบันพบอยู่ทั่วโลกราว 40 ชนิด ทั้งในเขตร้อนและเขตอบอุ่นหรือเขตหนาว บัวสายพื้นเมืองของไทยเป็นบัวเขตร้อนมี 4 ชนิด ได้แก่ บัวสาย บัวผัน บัวตะขาบ และบัวจงกลณี ดอกบัวสายส่วนใหญ่จะเบ่งบาน ได้ 3-4 วันถึงโรย

บัวสาย ใบลอยอยู่เหนือผิวน้ำ ส่วนดอกก็โผล่พ้นน้ำเพียงเล็กน้อย ใบมีลักษณะกลม แผ่นใบด้านบนเป็นมัน ริมใบบัวเป็นขอบหยักได้ใบไม่เรียบมีผิวขรุขระ ก้านใบและก้านดอกอ่อนเรียบไม่มีหนาม กลีบดอกชั้นนอกหรือกลีบเลี้ยงเรียบมีสีเขียว ขอบอยู่ในบริเวณที่น้ำนิ่งไหลเวียนถ่ายเทได้ตลอดเวลา บัวสายสามารถขึ้นในน้ำลึกประมาณ 15-150 เซนติเมตร บัวสายมีสามลักษณะ คือ บัวสายดอกบานกลางวัน บัวสายดอกบานกลางคืน และบัวสายดอกบานตลอดเวลา⁶

2.1.1 บัวสาย ดอกบานกลางคืน หุบตอนเช้า

บัวแดง ดอกใหญ่สีแดง มีชื่อเรียกทางกวีว่า สัตตบรรณ หรือ รัตตอุบล⁷ เกสรสีน้ำตาลแดง กลิ่นหอมอ่อนๆ ขนาดดอกโตประมาณ 16 – 22 ซม. ดอกบานสูงกว่าผิวน้ำ มีขนที่ก้าน ใบสีเขียวเป็นมัน ขอบเป็นจักร เห็นเส้นใบชัดเจน ก้านสีเขียวอมน้ำตาล⁸

⁴ ฤทธิรงค์ ภายราช, บัว องค์ประกอบประวัติศาสตร์ศิลปวัฒนธรรมไทย(กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก, 2542), 14.

⁵ สุวัฒน์ อัสวไชยชาญและ ชนนีศิริ มากสัมพันธ์, บัวไทย(กรุงเทพฯ: ปลาตะเพียน ในนามบริษัทวิริยะธุรกิจ, 2553), 4.

⁶ ฤทธิรงค์ ภายราช, บัว องค์ประกอบประวัติศาสตร์ศิลปวัฒนธรรมไทย(กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก, 2542), 21.

⁷ ทัศนดา เลขะกุล, บัวราชินีแห่งไม้น้ำ(กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์: 2535. พิมพ์เนื่องในวโรกาสที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถทรงเจริญพระชนมายุครบ 60 พรรษา 12 สิงหาคม 2535), 16.

⁸ ฤทธิรงค์ ภายราช, บัว องค์ประกอบประวัติศาสตร์ศิลปวัฒนธรรมไทย(กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก, 2542), 23.

ภาพที่ 1 บัวแดง (สัตตบรรณ, รัตตอุบล) ดอกบานกลางคืน

ที่มา : เสริมลาภ วสุวัต, บัวไม้ดอกไม้ประดับ, ประสานงานและเรียบเรียง โดย อุไร จิรมงคลการ, พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2540), 18.

บัวขาว ดอกใหญ่สีขาว ในทางกวีเรียกว่า เสวตอุบล โคมุท และสัตตบุษย์⁹ ดอกมีขนาดปานกลาง กลีบดอกชั้นในมีขนาดเล็กกว่าชั้นนอก เรียงซ้อนกันรอบฐานรองดอกประมาณ 19-21 กลีบ เกสรสีเหลือง กลิ่นหอมอ่อนๆ กลีบเลี้ยงสีเขียว ใบเขียวเป็นมันขอบจักรแหลมกว้างลึก ก้านในสีเขียวปนเหลืองมีขนสั้นนุ่ม¹⁰

ภาพที่ 2 บัวขาว (เสวตอุบล, โคมุท, สัตตบุษย์)

ที่มา : คณิตา เลขะกุล, บัวราชินีแห่งไม้น้ำ (กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์: 2535. พิมพ์เนื่องในวโรกาสที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถทรงเจริญพระชนมายุครบ 60 พรรษา 12 สิงหาคม 2535), 15.

⁹คณิตา เลขะกุล, บัวราชินีแห่งไม้น้ำ (กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์: 2535. พิมพ์เนื่องในวโรกาสที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถทรงเจริญพระชนมายุครบ 60 พรรษา 12 สิงหาคม 2535), 16.

¹⁰จุติรัตน์ กาษราศ, บัว องค์ประกอบประวัติศาสตร์ศิลปวัฒนธรรมไทย (กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก, 2542), 23.

บัวกินสาย หรือบัวสาย สายใหญ่เท่าปลายนิ้วก้อย เป็นขนาดเล็กน้อย ใบมนๆท้องใบสี
 เลือดหมู มีขน ขอบใบจักรแหลมเป็นฟันเลื่อย

ภาพที่ 3 บัวกินสาย หรือบัวสาย

ที่มา : คณิตา เลขะกุล, บัวราชินีแห่งไม้น้ำ (กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์: 2535. พิมพ์เนื่องในวโรกาสที่สมเด็จพระนางเจ้าฯพระบรมราชินีนาถทรงเจริญพระชนมายุครบ 60 พรรษา 12 สิงหาคม 2535), 16.

2.1.2 บัวสายดอกบานกลางวัน หุบตอนเย็น

ดอกจะบานตอนเช้าและหุบพร้อมกับการขึ้นลงของดวงอาทิตย์ ได้แก่
บัวเผื่อน ดอกเล็กสีขาวซีด มีสีครามเป็นจุดจางๆ ไม่เปลี่ยนสี ดอกมีกลิ่นหอม¹¹

ภาพที่ 4 บัวเผื่อน

ที่มา : เสริมลาภ วสุวัต, บัวไม้ออกไม้ประดับ, ประสานงานและเรียบเรียง โดย อุไร จิรมงคลการ, พิมพ์ครั้งที่ 5
 (กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2540), 18.

¹¹คณิตา เลขะกุล, บัวราชินีแห่งไม้น้ำ(กรุงเทพฯ : ด้านสุทธาการพิมพ์: 2535. พิมพ์เนื่องในวโรกาสที่สมเด็จพระนางเจ้าฯพระบรมราชินีนาถทรงเจริญพระชนมายุครบ 60 พรรษา 12 สิงหาคม 2535), 20.

บัวผัน

ดอกคล้ายบัวเผื่อน แรกบานเป็นสีคราม ต่อมาเปลี่ยนเป็นสีม่วง ชมพู หัวรับประทาน
ได้ไม่ขม สายกินดิบได้

ภาพที่ 5 บัวผัน

ที่มา : เสริมลาภ วสุวัต, บัวไม้ดอกไม้ประดับ, ประสานงานและเรียบ โดย อุไร จิรมงคลการ, พิมพ์ครั้งที่ 5
(กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2540), 44.

บัวขาบ ทางกวีเรียกว่า บัวนิล นิลอุบล นิลุบล นิโลบล¹² ดอกใหญ่สีม่วงคราม ดอก
หอม ดอกบานตลอดวัน

ภาพที่ 6 บัวขาบ (นิลอุบล นิโลบล)

ที่มา : คณิดา เลขะกุล, บัวราชินีแห่งไม้น้ำ(กรุงเทพฯ : ด้านสุทธาการพิมพ์, 2535. พิมพ์เนื่องในวโรกาสที่สมเด็จพระ
นางเจ้าพระบรมราชินีนาถทรงเจริญพระชนมายุครบ 60 พรรษา 12 สิงหาคม 2535), 21

¹²คณิดา เลขะกุล, บัวราชินีแห่งไม้น้ำ(กรุงเทพฯ : ด้านสุทธาการพิมพ์, 2535. พิมพ์เนื่องในวโรกาสที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ
พระบรมราชินีนาถทรงเจริญพระชนมายุครบ 60 พรรษา 12 สิงหาคม 2535), 20.

บัวลินจง เป็นบัวสายพันธุ์แท้พื้นเมือง ใบกลมขอบยักเล็กน้อย ดอกเป็นชูดและทยอยออก

ภาพที่ 7 บัวลินจง

ที่มา : เสริมลาก วสุวัต, บัวไม้ดอกไม้ประดับ, ประสานงานและเรียบ โดย อุไร จิรมงคลการ, พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2540), 156.

2.1.3 บัวสายดอกบานตลอดเวลาไม่หุบ

บัวจงกลนี ดอกสีชมพูอ่อน ขนาด 12-13 ซม. ลักษณะคล้ายดอกกุหลาบ เนื่องจากกลีบดอกดูขยุกขยิกเรียวยาวเล็กซ้อนกันแน่นจนไม่มีเกสรตัวผู้และไม่มีเมล็ดสมบูรณ์ เกสรตัวผู้สีชมพูเข้ม มีกลิ่นหอม ดอกบานลอยบนผิวน้ำ ใบสีเขียวอ่อน และสีเขียวเข้ม ขอบใบจักรกว้างปลายแหลม ชอบสภาพน้ำลึก

ภาพที่ 8 บัวจงกลนี

ที่มา : เสริมลาก วสุวัต, บัวไม้ดอกไม้ประดับ, ประสานงานและเรียบ โดย อุไร จิรมงคลการ, พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2540), 168.

2.2 บัวหลวงหรือปทุมชาติ

บัวหลวงมีแหล่งกำเนิดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีก้านใบและก้านดอกแข็งเป็นคุ่ม ขรุขระระคายมือและมีความยาวจนสามารถชูดอกและใบสูงพ้นน้ำ ภายในก้านมีน้ำยางสีขาว เมื่อถูกอากาศจะเป็นเส้นใย ฐานดอกรูปกรวย กลีบซ้อนกัน สองถึงสามชั้น กลีบดอกร่วงเร็ว เกสรสีเหลืองปราย เป็นคุ่มขาวล้อมรอบ ฝักกลมมีเมล็ดอยู่ข้างในสีเขียวอมเหลือง บัวหลวงทุกพันธุ์บานในตอนกลางวัน หุบในเวลากลางคืน เจริญเติบโตได้ดีในน้ำนิ่งที่มีการไหลเวียนถ่ายเทได้ มีระดับความลึกไม่เกินห้าถึง สอง เมตร¹³

ใบบัวหลวงมีลักษณะที่พิเศษ คือ บนผิวเป็นปุ่มคล้ายหนามขนาดเล็กมาก มองไม่เห็นด้วยตา และ ยังมีสารคล้ายขี้ผึ้งเคลือบไว้ ทำให้น้ำไม่สามารถเกาะติดกับใบบัวได้ทำให้ใบบัวไม่จมน้ำหรือฉีกขาดง่าย¹⁴

บัวหลวงในประเทศไทยมีตั้งแต่โบราณมีทั้งหมดสี่ชนิด ดังนี้

2.2.1 บัวหลวงสีชมพูหรือปทุม ปัทมา (สีแดงดอกกลา)

ภาพที่ 9 บัวหลวงสีชมพูหรือปทุม ปัทมา (สีชมพูดอกกลา)

ที่มา : คณิดา เลขะกุล, บัวราชินีแห่งไม้น้ำ (กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์: 2535. พิมพ์เนื่องในวโรกาสที่สมเด็จพระนางเจ้าฯพระบรมราชินีนาถทรงเจริญพระชนมายุครบ 60 พรรษา 12 สิงหาคม 2535), 25.

¹³ ฤดีรัตน์ ภายราช, บัว องค์ประกอบประวัติศาสตร์ศิลปวัฒนธรรมไทย(กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก, 2542), 24

¹⁴ สุวัฒน์ อัสวไชยชาญและ ชนนศิริ มากสัมพันธ์, บัวไทย(กรุงเทพฯ: ปลาตะเพียน ในนามบริษัทวิริยะธุรกิจ, 2553), 7

2.2.2 บัวหลวงสีขาว หรือบุณฑริก ปุณฑริก (สีขาวดอกกลา)

ภาพที่ 10 บัวหลวงสีขาว หรือบุณฑริก ปุณฑริก (สีขาวดอกกลา)
ที่มา : นานิว จังหวัดนครปฐม วันที่ 10 เดือนกรกฎาคม พ.ศ.2554

2.2.3 บัวหลวงสีชมพู หรือสัตตบงกช (ดอกซ้อน)

รูปทรงดอกตูมป้อมกว่าบัวหลวงดอกกลา เวลาบานจะเห็นกลีบเล็กๆ สีขาวปนชมพู ซ้อนอยู่ข้างในใกล้ฝัก ส่วนกลีบนอก ก็มีลักษณะเหมือนบัวหลวงดอกกลา ไม่ค่อยมีเมล็ด น่าจะพบเฉพาะในไทย¹⁵

ภาพที่ 11 บัวหลวงสีชมพู สัตตบงกช หรือบัวฉัตรสีแดง (สีชมพูดอกซ้อน)
ที่มา : นานิว จังหวัดนครปฐม วันที่ 10 เดือนกรกฎาคม พ.ศ.2554

¹⁵คณิตา เลขะกุล, บัวราชินีแห่งแม่น้ำ(กรุงเทพฯ : ด้านสุทธาการพิมพ์: 2535. พิมพ์เนื่องในวโรกาสที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถทรงเจริญพระชนมายุครบ 60 พรรษา 12 สิงหาคม 2535), 24.

2.2.4 บัวหลวงสีขาว สัตตบุษย์ หรือบัวฉัตรสีขาว (สีขาวดอกซ้อน)

ภาพที่ 12 บัวหลวงสีขาว สัตตบุษย์ หรือบัวฉัตรสีขาว (สีขาวดอกซ้อน)

ที่มา : คณิตา เลขะกุล, บัวราชินีแห่งไม้น้ำ (กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์: 2535. พิมพ์เนื่องในวโรกาสที่สมเด็จพระนางเจ้าฯพระบรมราชินีนาถทรงเจริญพระชนมายุครบ 60 พรรษา 12 สิงหาคม 2535), 29.

ตารางที่ 1 สรุป ความแตกต่างระหว่างบัวสายกับบัวหลวง

ลักษณะทางกายภาพ	บัวสาย (อุบลชาติ)	บัวหลวง (ปทุมชาติ)
ดอก	ดอกตูมทรงเรียวแหลม ดอกบานขึ้นอยู่กับชนิดของบัว ดอกไม่มีฝักบัว	ดอกตูมทรงป้อม ดอกบานขึ้นอยู่กับชนิดของบัว ดอกไม่มีฝักบัว
ใบ	ใบกลม แผ่นแบนมีห้อย ผิวใบเรียบ น้ำเกาะติดและจมน้ำได้	ใบกลมเหมือนกับจาน ผิวใบเรียบ น้ำไม่เกาะติด ไม่จมน้ำ
ก้านดอก ก้านใบ	อ่อน อวบน้ำ ภายในมียางใส โผล่พ้นน้ำได้ไม่มาก	แข็ง มีหนาม ภายในมียางใส โผล่พ้นน้ำได้สูงมาก
เวลาบานของดอก	มีทั้งชนิดบานกลางวัน หุบกลางคืน และชนิดบานกลางคืน หุบกลางวัน อยู่ได้สามถึงสี่วัน	บานกลางวัน หุบกลางคืน อยู่ได้สามถึงสี่วัน
การผสมเกสร	เป็นดอกสมบูรณ์เพศ อาศัยแมลงช่วยผสม	เป็นดอกสมบูรณ์เพศ อาศัยแมลงช่วยผสม
ส่วนที่กินได้	ไหลหรือหลอดบัว ส่วนยอดอ่อนของลำต้น	ราก และเมล็ดในฝัก

3. ประโยชน์ของบัวหลวง

4.1 ประโยชน์ของบัวในระบบนิเวศ

4.1.1 เป็นแหล่งอาหารที่อยู่อาศัยของพืชและสัตว์

4.2.2 เป็นที่หลบภัยของสัตว์เล็กๆ

4.2 ประโยชน์ของบัวต่อมนุษย์

4.2.1 ดอกบัว เมล็ดบัว ไหลบัวรากบัว ใช้ประกอบเป็นอาหารและยารักษาโรค ใบใช้ห่ออาหารแทนใบตองได้ ส่วนใยบัว ใช้ทอเป็นผืนผ้า

4.2.2 คนไทยยกย่องให้บัว เป็นตัวแทนของพระพุทธศาสนา ดังนั้นดอกบัวจึงถูกนำมาใช้เพื่อบูชาพระรัตนตรัย

4.2.3 บัวถูกนำไปใช้เปรียบเทียบในสุภาษิต คำพังเพย ตำนวนไทย เช่น เห็นงจกรเป็นดอกบัว, ช้างตายทั้งตัวเอาใบบัวมาปิด เป็นต้น

4.2.4 บัวเป็นต้นแบบของงานศิลปะแขนงต่างๆ ทั้งจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม วรรณกรรม และยังเป็นบ่อเกิดของวัฒนธรรมประเพณี เช่น ประเพณีโยนบัว เป็นต้น

4.2.5 บึงบัวเป็นแหล่งหาอาหารของมนุษย์ที่อุดมสมบูรณ์

4. ความสำคัญเกี่ยวกับบัวของคนไทย

บัวเป็นพืชพันธุ์ไม้น้ำชนิดหนึ่ง มีความงามเป็นเลิศทั้งรูปทรง สีกลิ่น ตลอดจนกลิ่นหอมละมุนละไม จึงได้รับขนานนามว่าเป็น ราชนิแห่งไม้น้ำ¹⁶ สำหรับคนไทยแล้ว บัว ถือเป็นพืชที่มีความสำคัญและมีคุณค่า เพราะเป็นไม้น้ำที่มีความหมายเป็นสิริมงคล นิยมใช้ประดับและเป็นพืชเศรษฐกิจมานานแล้ว ดอกมีขนาดใหญ่ มีกลิ่นหอม ชาวพุทธใช้ดอกบัวบูชาพระรัตนตรัย และถือว่า บัวเป็นไม้มงคลบูชาพระพุทธรูป¹⁷

ตามหลักฐานที่ถูกรับบันทึกในแผ่นศิลาจารึกเป็นลายลักษณ์อักษรพบ ที่วัดเขากบ เมืองปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ มีอายุราว พุทธศักราช 1897 มีถ้อยคำว่า “ในอารามอาวาสนั้น...บัวหลายพันธุ์บูชาบให้ขาด” ย่อมแสดงให้เห็นว่า บัวมีความสำคัญและนิยมปลูกเป็นไม้มงคลประดับ และดอกสำหรับบูชาพระศาสนามาตั้งแต่สมัยสุโขทัยแล้ว แต่ไม่ได้กล่าวว่าเป็นชนิดใด¹⁸

¹⁶ ฤศิริรัตน์ กายราศ, บัว องค์ประกอบประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมไทย(กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก, 2542), 14.

¹⁷ คณิดา เลขะกุล, บัว ราชนิแห่งไม้น้ำ(กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการพิมพ์, 2535), 52

¹⁸ ฤศิริรัตน์ กายราศ, บัว องค์ประกอบประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมไทย(กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก, 2542),16.

5. ค่านิยม ความเชื่อ และการนำบัวมาสร้างสรรค์ในงานศิลปะของชนชาติอื่น

5.1. ชนชาติอียิปต์

ชาวอียิปต์ให้ความเคารพนับถือดอกบัวสายหรืออุบลชาติ ว่าเป็นดอกไม้ประจำชาติ และถือว่าเป็นสัญลักษณ์แห่งเทพเจ้าผู้ครองฟ้า คือ พระอาทิตย์ เทพเจ้าองค์นี้ชื่อว่ารา หรือเทพอมอน เป็นลักษณะเด็กนั่งบนดอกบัวและเหตุผลที่เชื่อก็คือเพราะว่า บัวสายจะบานพร้อมๆกับการขึ้นและลงของดวงอาทิตย์¹⁹

จากภาพเขียนสีและซากโบราณสถานที่ปรักหักพังตามต่างๆ ในประเทศอียิปต์ จึงทำให้ทราบว่า เมื่อประมาณ 4,000 ปีที่ผ่านมา ภาพเขียนสีตามผนังหลุมฝังศพ ส่วนหัวเสา ก็เป็นลายจำลองจากดอกบัวสาย ศิลปะหลายแขนงของอียิปต์โบราณได้รับแรงบันดาลใจและถอดแบบลวดลายมาจากบัว²⁰

ภาพที่ 13 รูปไฮรัส(รา หรือเทพอมอน) นั่งบนดอกบัว

ที่มา : คณิตา เลขะกุล, บัวราชินีแห่งแม่น้ำ (กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์: 2535. พิมพ์เนื่องในวโรกาสที่สมเด็จพระนางเจ้าฯพระบรมราชินีนาถทรงเจริญพระชนมายุครบ 60 พรรษา 12 สิงหาคม 2535), 34.

¹⁹ ฤศิริรัตน์ กายราศ, บัว องค์ประกอบประวัติศาสตร์ศิลปวัฒนธรรมไทย(กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก, 2542), 29.

²⁰ คณิตา เลขะกุล, บัว ราชินีแห่งแม่น้ำ(กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์, 2535), 32.

ภาพที่ 14 พระราชาสนทงคำ พบในห้องเก็บพระศพของฟาโรห์

ที่มา : บรรยง บุญฤทธิ์, มัมมี่อียิปต์โบราณ (กรุงเทพฯ: พุทธบุษชากรพิมพ์, 2526), 147.

5.2. ชนชาติอินเดียและศรีลังกา

ชาวอินเดียและศรีลังกายกย่องให้บัวหลวงเป็นดอกไม้ประจำชาติ โดยมีประวัติเล่าว่า บริเวณลุ่มแม่น้ำสินธุ เป็นบ่อเกิดอารยธรรมแห่งแรกเริ่มของมนุษย์หนึ่งในสี่ แห่งของโลก มีการขุดค้นพบ ซากเมืองโบราณเก่าแก่ มีรูปลวดลายบัวประดับประดาเป็นรูปดอกบัว และจากแม่น้ำสินธุนี้เอง ความนิยมเกี่ยวกับบัว ได้แพร่หลายไปในแคว้นต่างๆของประเทศอินเดีย และเข้าไปแทรกศิลปกรรมแขนงต่างๆ ตั้งแต่วรรณศิลป์ ตลอดจนเข้าไปเกี่ยวกับลัทธิศาสนาทุกลัทธิอีกด้วย²¹

ในประเทศอินเดีย มีภาพพุทธประวัติในหินสลักในยุคก่อนมีพระพุทธรูป ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นพุทธประวัติชุดแรกของโลก อยู่ระหว่าง พ.ศ.300 จนถึง พ.ศ.700 ภาพเหล่านี้มาจากภารตในอินเดียเหนือ สาญจิในอินเดียกลาง และอมราวดีในอินเดียใต้²² ภาพหินสลักเกือบทุกภาพล้วนมีรูปแบบสัญลักษณ์ของดอกบัวหลวงทั้งสิ้น รูปแบบดอกบัวหลวงในภาพสลักเหล่านั้น เป็นดอกบัวบานขนาดใหญ่ เพื่อเป็นตัวแทนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเพราะสมัยนั้นคนอินเดียไม่กล้าที่สร้างรูปเคารพเป็นมนุษย์จึงใช้สัญลักษณ์แทน²³

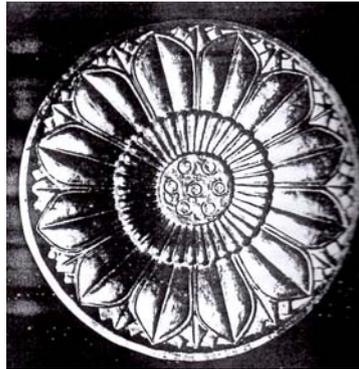
²¹คณิดา เลาชะกุล, บัวราชินีแห่งไม้บัว (กรุงเทพฯ: ด่านสุทธาการพิมพ์, 2535), 36.

²²ภาพพุทธประวัติจากหินสลัก ยุคก่อนมีพระพุทธรูป พุทธศาสนิกฯ (ม.ป.ท. พิมพ์ในงานอุปสมบทภิกษุ บุญธรรม(สุนทรวาที) 2508).

²³ภาพพุทธประวัติจากหินสลัก ยุคก่อนมีพระพุทธรูป พุทธศาสนิกฯ (ม.ป.ท. พิมพ์ในงานอุปสมบทภิกษุ บุญธรรม(สุนทรวาที) 2508).

ต่อมาเมื่อชาวอินเดียยอมรับการสร้างพระพุทธรูปเป็นมนุษย์²⁴ ดอกบัวถูกเปลี่ยนสถานะมาเป็นฐานรองพระพุทธรูป โดยมีรูปแบบตามสกุลช่างของสมัยนั้นๆ

ส่วนด้านบัวในจิตรกรรม เหลือให้เห็นน้อยมาก ที่เห็นได้ชัด คือ จิตรกรรมฝาผนัง ถ้ำอชันดา มีภาพ พระอวโลกิเตศวร ปางปัทมปาณิถือดอกบัว

ภาพที่ 15 ภาพสัญลักษณ์การประสูติ

ที่มา : ภาพพุทธประวัติจากหินสลัก ยุคก่อนมีพระพุทธรูป พุทธทาสภิกขุ (ม.ป.ท. พิมพ์ในงานอุปสมบทภิกษุ บุญธรรม (สุนทรวาทิ) 2508),

ภาพที่ 16 พระอวโลกิเตศวร ปางปัทมปาณิ ถือดอกบัว จิตรกรรมที่ผนังถ้ำอชันดา

ที่มา : ศุภโชค ชุมสาย ณ อยุธยา, พระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร [Online], accessed 10 October 2011. Available from <http://dondream.blogspot.com>.

²⁴ กุลวดี มกรากิรมย์, สุภัทรา นิลวัชร วรรณพิน, บรรณาธิการ, มรดกอารยธรรมโลก, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2553), 299.

5.3 ชนชนติจีน

คนจีน เรียก ดอกบัว ว่า เหลียนฮวา หรือ เทอฮวา แปลงว่า การปรองดอง รวมกันและต่อเนื่อง ไม่จบสิ้น มีความหมายที่เป็นสิริมงคล โดยตามธรรมชาติแล้ว ดอกบัวต่างจากต้นไม้ชนิดอื่น ที่ต้องออกดอกแล้วจึงออกผล แต่ดอกบัวออกดอกพร้อมๆ กับผลในเวลาเดียว และคงเป็นสาเหตุสำคัญที่ชาวจีน นิยมดอกบัวมาเป็นสัญลักษณ์ต่างๆ²⁵

รูปแบบบัวในงานจิตรกรรมของจีนจะลงสีแบบบางๆ เน้นการตัดเส้นเป็นหลัก สีที่ใช้ในสมัยก่อนก็มาจากแร่ธาตุต่างๆ จากธรรมชาติ ลวดลายบัวไม่เพียงแต่ถูกนำมาเขียนเพื่อแสดงสัญลักษณ์แต่ยังเขียนประดับตกแต่งบนเครื่องปั้นดินเผา เช่น เครื่องถ้วยเบญจรงค์ เครื่องถ้วยลายคราม เครื่องถ้วยสังคโลก เป็นต้น

ชาวจีนนิยมสร้างงานจิตรกรรมมากกว่าศิลปะแขนงอื่น เนื้อเรื่องจะเน้นปรัชญา นิยมวาดภาพเหมือนธรรมชาติ ไม่นิยมภาพเหนือธรรมชาติ²⁶

ภาพที่ 17 โถทรงกลมลายกอบัว ราชวงศ์ชิง คริสต์ศตวรรษที่ 19 (พุทธศตวรรษที่ 24)
ที่มา : ภูษรงค์ จัญจรงค์, เครื่องถ้วยเบญจรงค์ (กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ, 2551), 72.

²⁵ ฤทธิรงค์ ภายราช, บัว องค์ประกอบประวัติศาสตร์ศิลปวัฒนธรรมไทย(กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก, 2542), 31.

²⁶ กุลวดี มกรากิรมย์, สุภัทรา นิลวัชระ วรรณพิณ, บรรณาธิการ, มรดกอารยธรรมโลก, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2553), 301.

ภาพที่ 18 Kingfisher on Lotus 66 x 51 cm Color, ink, on silk

ที่มา : Yu Chung-Lin, *The Flowers and birds paint* (Taipei: Ho Kung-Shang, 1982), 171.

6. บัวในงานศิลปะไทย

ดอกไม้บานาพันธุ์ที่ธรรมชาติสร้างขึ้น เพื่อแต่งแต้มสีสันของโลกให้งดงาม มีกลิ่นหอม ละมุนละไม ชวนให้น่ารื่นรมย์ มนุษย์ใช้เป็นแรงบันดาลใจ ในการสร้างสรรค์งานศิลปะมาช้านาน โดยเฉพาะดอกบัว เพื่อรักษาความงามตามธรรมชาติไว้ให้ยั่งยืน ถึงแม้ว่าคนไทยจะรับคติและค่านิยมในเรื่องบัว มาจากอินเดียด้วยอิทธิพลทางศาสนาก็ตาม แต่การนำบัวมาเป็นองค์ประกอบในงานศิลปกรรมนั้น ชาวไทยมิได้เลียนแบบมาจากที่ใด หากแต่สามารถนำพุทธปรัชญาหรือแก่นคำสอนของพระพุทธเจ้า มาแปลปริศนาจากนามธรรมออกมาในรูปลักษณะของบัว ตามความคิดแบบไทยๆ และส่วนใหญ่จะสร้างเพื่ออุทิศถวายแต่สิ่งเคารพบูชาสูงสุด คือพระพุทธศาสนาและพระมหากษัตริย์ โดยนำมาทั้งรูปทรงตามธรรมชาติ มีการดัดแปลงลดทอนแบบศิลปะประดิษฐ์²⁷

บัวในความหมายทางศิลปะ คือ เป็นชื่อลดทอนในภาพเขียน หรือลายแกะสลักหรือปูนปั้น²⁸ ดอกบัวหลวงนับว่าเป็นต้นแบบของผลงานด้านพุทธศิลป์ไทย ทั้งจิตรกรรม ประติมากรรมและสถาปัตยกรรม

²⁷ ฤศิริรัตน์ กายราช, *บัว องค์ประกอบประวัติศาสตร์ศิลปวัฒนธรรมไทย* (กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก, 2542), 89.

²⁸ น.ณ ปากน้ำ, *พจนานุกรมศิลป์* (กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครการพิมพ์, 2522), 211-213.

7. บัวในงานจิตรกรรมของไทย

รูปแบบของบัวได้เข้ามาปรากฏอยู่ในจิตรกรรมไทยครั้งแรก ก็มาจากเรื่องราวทางพระพุทธศาสนา งานจิตรกรรมไทยในยุคแรกมีลักษณะรูปแบบคล้ายคลึงกับศิลปะอินเดีย รวมทั้งรูปลักษณะการนำบัวมาเป็นองค์ประกอบภาพด้วยเช่นกัน ภาพจิตรกรรมไทยที่เก่าแก่ที่สุด เป็นภาพพระพุทธรูป ประทับนั่งบนบัลลังก์บัว มีสาวกและสตรีชั้นสูงสามคนมีรัศมีเป็นรูปดอกบัวตูม ศิลปะสมัยศรีวิชัย อายุราวปลายพุทธศตวรรษที่ 18 ในถ้ำศิลปะ อำเภอเมือง จังหวัดยะลา²⁹

7.1 สมัยสุโขทัย

ในสมัยประวัติศาสตร์ แม้จะไม่มีบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร แต่ก็พบดอกบัวตาม ศาสนสถานหลายแห่ง จนถึงสมัยสุโขทัยเมื่อราว 700 ปีก่อน ปรากฏบันทึกเป็นศิลาจารึกถึงการปลูกบัวไว้บูชาพระตามวัด ในวรรณกรรมเอกสมัยสุโขทัย เรื่องไตรภูมิพระร่วงซึ่งพระยาสิทธิเทพนิพนธ์ กล่าวถึงดอกบัวเจ็ดพันธุ์ในป่าหิมพานต์ ซึ่งมีชื่อว่า นิลบุล รัตตบุล เสตบุล จงกลนี บัวแดง บัวขาว และกมุท³⁰

สุโขทัย ถือได้ว่า เป็นยุคสมัยที่เก่าแก่ที่สุด และยังมีศิลปะที่เป็นหลักฐานให้เห็นจนถึงปัจจุบันที่มี รูปแบบบัวเป็นองค์ประกอบ คือ ภาพสลักหินฉนวนเป็นลายเส้นแบบขลุ่ยรองลงไป พบในเพดานอุโมงค์วัดศรีชุม อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย อายุประมาณ พ.ศ.1801-2000 ลักษณะการสร้างสรรคคล้ายกับศิลปะของศรีลังกา ดังนั้นรูปแบบงานมีลักษณะผสมระหว่างศิลปะไทยกับศิลปะอินเดีย รูปแบบบัวในสมัยนั้นจะเน้นเป็นลายเส้น ไม่ปรากฏการเขียนสี มุมมองก็จะมองเห็นด้านข้าง มีการตัดทอนและเสริมแต่งเข้าไป หรือบางชิ้นก็คลี่คลายให้เห็นจากด้านบนของดอกบัวแล้วมีกลีบซ้อนกันบัวที่นิยมนำมาสร้างงานศิลปะ คือ บัวหลวง นอกจากนี้ยังพบภาพจิตรกรรมที่เจดีย์ราย วัดเจดีย์เจ็ดแถว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย เขียนขึ้นประมาณพุทธศตวรรษที่ 19 เรื่องอดีตพุทธแบบเป็นพระพุทธรูป ศิลปะสุโขทัย ประทับนั่งบนบัลลังก์บัว เรียงกันไปตามความยาว เป็นภาพซ้ำๆกัน กล่าวกันว่า อาจเป็นภาพเขียนในรูปแบบของไทยรูปแรก ซึ่งแบบและวิธีการเขียนเช่นนี้ เป็นที่นิยมต่อเนื่อง มาจนถึงพุทธศตวรรษที่ 22³¹

²⁹ ฤทธิรงค์ ภาสกราศ, บัว องค์ประกอบประวัติศาสตร์ศิลปวัฒนธรรมไทย(กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก, 2542), 178-179.

³⁰ สุวัฒน์ อัสวไชยชาญและ ชนนีสิริ มากสัมพันธ์, บัวไทย(กรุงเทพฯ: ปลาตะเพียน ในนามบริษัทวิริยะธุรกิจ, 2553), 8.

³¹ ฤทธิรงค์ ภาสกราศ, บัว องค์ประกอบประวัติศาสตร์ศิลปวัฒนธรรมไทย(กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก, 2542), 179-180.

ภาพที่19 ภาพลายเส้นบนแผ่นศิลาชนวน เรื่องพระเจ้าห้าร้อยชาติ เป็นรูปเทวธรรมชาดก อยู่ในอุโมงค์ผนังวิหาร พระอภัยมณี วัดศรีชุม จังหวัดสุโขทัย

ที่มา : Looknu, ศิลปวัฒนธรรมสมัยกรุงสุโขทัย [Online], accessed 10 October 2011. Available from <http://www.thaigoodview.com/node/47005>.

7.2 บัวในสมัยอยุธยา

ภาพจิตรกรรมสมัยอยุธยา นิยมแสดงภาพเล่าเรื่องในพระพุทธศาสนา หรือเรื่องราวปราสาท ส่วนใหญ่สำหรับประดับตกแต่งผนังคูหาปราสาทซึ่ง เป็นที่ว่าง ให้มีความสวยงามขึ้น เมื่อพื้นที่เป็นแผ่นเรียบกว้าง การวางภาพเรื่องราวจึงมีการออกแบบ ที่สามารถเล่าเรื่องราวที่มีความต่อเนื่องกันได้ เช่น เรื่องราวของอดีตพุทธ พุทธประวัติ ไตรภูมิและชาดกต่างๆ โดยมีองค์ประกอบภาพเหมาะสมเฉพาะเรื่อง เช่น ภาพเขียนที่ฝาผนังกรุ ภายในองค์พระปราสาท วัดราชบูรณะ เป็นภาพเขียนด้วยสีสองสี เรื่องอดีตพุทธ สันนิษฐานว่า เขียนขึ้นในสมัยสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 2 (เจ้าสามพระยา) ช่วงปี พ.ศ.1967-1991 มีพระพุทธรูปนั่งบนบัลลังก์บัวมีกลีบบัวแบบเก่าแข็งไม่อ่อนช้อย ซึ่งได้แบบกลีบบัวมาจากงานปฏิมากรรมลพบุรีโดยตรง นอกจากนี้ยังมีภาพลวดลายดอกบัวตกแต่งตามช่องว่าง ภาพพระพุทธรูปสาวกถือดอกบัวจิตรกรรมบนแผ่นหินในกรุ ผนังคูหาพระสถูปเจดีย์ใหญ่ วัดศรีสรรเพชญ์ จังหวัดอยุธยา อายุประมาณ พ.ศ.2035 ภาพพระพุทธรูปปางมารวิชัย ประทับนั่งบนดอกบัว คั่นสลัด้วยอักษรสาวก และลายดอกบัว วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ จังหวัดราชบุรี อายุราวพุทธศตวรรษที่ 21 เป็นต้น หลังจากนั้นจึงก็ติดต่อกำขายกับจีนในสมัยอยุธยา ส่งผลอิทธิพลต่องานจิตรกรรมในสมัยนี้ มีการเขียนภาพแบบ ดานกมอง (มองจากบนลงล่าง) การเขียนดอกบัวเริ่มมีความอ่อนไหวเป็นไปตามธรรมชาติมากขึ้น³²

³² ฤทธิรงค์ กายราศ, บัว องค์ประกอบประวัติศาสตร์ศิลปวัฒนธรรมไทย(กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก, 2542), 181.

ภาพที่ 20 จิตรกรรมในกรุ วัดราชบูรณะ จังหวัดอยุธยา

ที่มา : น.ณ ปากน้ำ(นามแฝง), จิตรกรรมอยุธยา(กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ, 2543), 38-40.

ภาพที่ 21 ภาพดอกบัว จิตรกรรมฝาผนังในกรุพระปรารักษ์ วัดราชบูรณะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ที่มา : ฤทธิรัตน์ กายราช, บัว องค์ประกอบประวัติศาสตร์ศิลป์วัฒนธรรมไทย (กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก, 2542), 181.

ภาพที่ 22 พระสาวกยื่นถือดอกบัว จิตรกรรมบนแผ่นชินกรุมนั่งคูหา ภายในสถูปเจดีย์ใหญ่องค์ทิศตะวันออก
 วัดศรีสรรเพชญ์ อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา พ.ศ.2035 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
 ที่มา : คณิดา เลขะกุล, บัณฑิตนิพนธ์ ไม้หน้า (กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์: 2535. พิมพ์เนื่องในวโรกาสที่สมเด็จพระ
 นางเจ้าพระบรมราชินีนาถทรงเจริญพระชนมายุครบ 60 พรรษา 12 สิงหาคม 2535), 98.

ภาพที่ 23 สมุดข่อยฉบับวัดโศดติมธาราม จังหวัดระยอง เป็นภาพชายคนหนึ่งเก็บดอกบัวมาฝาก พระมาลัย
 ที่มา : น.ณ ปากน้ำ (นามแฝง) และแสงอรุณ กนกพงศ์ชัย, จิตรกรรมสมัยอยุธยาจากสมุดข่อย (กรุงเทพฯ: เมือง
 โบราณ, 2528), 54-55.

ภาพที่ 24 สมุดข่อยวัดหัวกระบือ (ภาพซ้าย) พระอินทร์พนมมือถือดอกบัว (ภาพขวา) นางอัปสรบูชาพระพุทธคุณ
พนมมือถือดอกบัว เป็นภาพคู่กับพระอิทร์ จิตรกรรมสมัยอยุธยาตอนปลาย

ที่มา : น.ณ ปากน้ำ (นามแฝง) และแสงอรุณ กนกพงศ์ชัย, จิตรกรรมสมัยอยุธยาจากสมุดข่อย (กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ, 2528), 73.

7.3 บัวในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

รูปแบบบัวในสมัยนี้ มีสีสันมากกว่าสมัยอยุธยา สีเป็นพหุรงค์ มักเขียนรูปบัว เป็นพื้นสีเข้ม เพื่อให้ดอกบัวดูโดดเด่น งานจิตรกรรมสมัยนี้เริ่มฟื้นฟู ในสมัยรัชกาลที่ 2 ซึ่งจัดว่าเป็น ยุคของศิลปกรรมไทย เรื่องราวของบัวในจิตรกรรมไทยถูกนำไปเป็นองค์ประกอบในเรื่องราวต่างๆ ทั้ง พุทธประวัติ ทศชาติ เรื่องราวในวรรณคดี เช่น รามเกียรติ์ หรืออิเหนา ตลอดจนเป็นลวดลายประดับตกแต่ง ในสมัยรัชกาลที่ 4 เริ่มมีการค้าขายกับชาติตะวันตก จึงมีการนำสีมาจากต่างประเทศ เช่น สีเหลือง สีเขียว สีคราม สีซาด และสีเสน ดังนั้น สีของดอกบัว จึงมีสีสันมากขึ้น เริ่มมีการสร้างแสงเงาเลียนแบบธรรมชาติ ขรัวอินโง่ง เป็นจิตรกรไทยคนแรกที่เปลี่ยนการเขียนภาพบัวแบบเก่ามาเป็นแบบใหม่ รูปแบบการเขียนจะเป็นตะวันตก โดยนำแสงเงามาใช้ทำให้ภาพดูเป็น 3 มิติ เช่น ภาพจิตรกรรมฝาผนัง วัดบรมนิวาสราชวรวิหาร กรุงเทพฯ เนื้อหาเป็นปริศนาธรรม มีความหมายลึกซึ้งถึงพุทธปัญญา เป็นรูปดอกบัวขนาดใหญ่อยู่กลางสระ มีประชาชนล้อมรอบมุงดูดอกบัว³³

³³ ฤทธิรงค์ กายราช, บัว องค์ประกอบประวัติศาสตร์ศิลปวัฒนธรรมไทย(กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก, 2542), 185-187.

ภาพที่ 25 พระพุทธเจ้าเสด็จลงจากดาวดึงส์ มีดอกบัวเป็นฐานรองรับ จิตรกรรมฝาผนังในพระที่นั่งพุทไธสวรรย์
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เขตพระนคร กรุงเทพฯ (ไม่ปรากฏชื่อผู้เขียน) จิตรกรรมสมัยรัชกาลที่ 2
ที่มา : ชงชัย รักปทุม, ผู้รวบรวม, จิตรกรรมรัตนโกสินทร์ (กรุงเทพฯ: อมรินทร์การพิมพ์, 2525. พิมพ์เนื่องในโอกาส
สมโภชน์กรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี), 133.

ภาพที่ 26 ภาพสระบัวในป่าหิมพานต์ จิตรกรรมฝาผนังในพระวิหารวัดสุทัศน์เทพวราราม จิตรกรรมสมัยรัชกาลที่ 2
ถ่ายภาพโดย กมล ฉายาวิวัฒนะ
ที่มา : คณิตา เลขะกุล, บัวราชินีแห่งไม้น้ำ (กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์: 2535. พิมพ์เนื่องในวโรกาสที่สมเด็จพระ
นางเจ้าฯพระบรมราชินีนาถทรงเจริญพระชนมายุครบ 60 พรรษา 12 สิงหาคม 2535), 99.

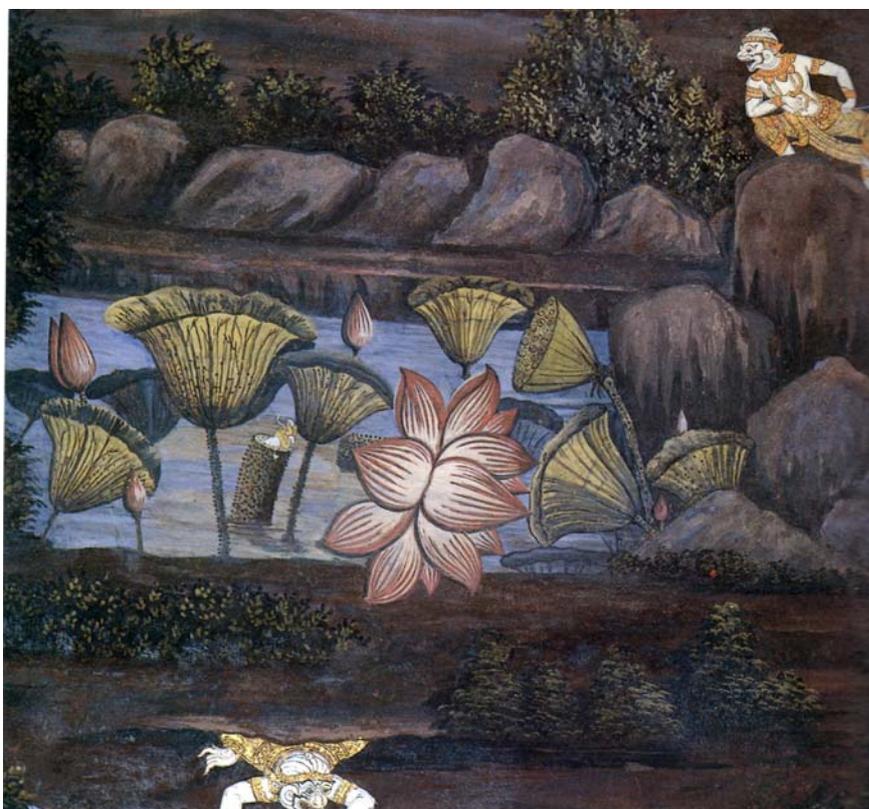
ภาพที่ 27 ภาพปริศนาธรรม ดอกบัวชูดอกกลางหนองน้ำ วัดบรมนิวาสราชวรวิหาร เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ
ที่มา : ชงชัย รักปทุม, ผู้รวบรวม, จิตรกรรมรัตนโกสินทร์ (กรุงเทพฯ: อมรินทร์การพิมพ์, 2525. พิมพ์เนื่องในโอกาส
สมโภชน์กรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี), 133.

ภาพที่ 28 ภาพปริศนาธรรม ดอกบัวชูดอกกลางหนองน้ำ วัดบรมนิวาสราชวรวิหาร เขตพระนคร กรุงเทพฯ
ที่มา : ชงชัย รักปทุม, ผู้รวบรวม, จิตรกรรมรัตนโกสินทร์ (กรุงเทพฯ: อมรินทร์การพิมพ์, 2525. พิมพ์เนื่องในโอกาส
สมโภชน์กรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี), 131.

7.4. บัวในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนปลายจนถึงปัจจุบัน

ปัจจุบันรูปแบบ บัว ในงานจิตรกรรมร่วมสมัยมีวิวัฒนาการด้านรูปแบบก้าวหน้าไปไกล รูปแบบบัวถูกประยุกต์ในลักษณะต่างๆ คงเนื่องจากความเจริญก้าวหน้าของโลกในด้านต่างๆ เป็นไปตามกาลสมัย มีกระแสอิทธิพลที่สืบเนื่องมาโดยตลอด ทั้งบทบาททางการศึกษา การคมนาคม การค้าขาย สิ่งเหล่านี้ล้วนมีความหมายจนนำไปสู่ความรู้สึกรู้สึกนึกคิด สติปัญญา เกิดเป็นความคิดเทคนิคความรู้อันแสนจะล้ำค่า ส่งผลทำให้มีการสร้างสรรค์รูปแบบของดอกบัว ในงานจิตรกรรมไทยเป็นแบบร่วมสมัย โดยพัฒนาไปตามสิ่งแวดล้อม ความเปลี่ยนแปลงของชีวิต ความนิยมในสังคม³⁴

ภาพที่ 29 ภาพสระบัว ในเรื่องรามเกียรติ์ ตอนไมยราพณ์สะกัตทับ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม กรุงเทพฯ เดิมเป็นจิตรกรรมตั้งแต่สมัย รัชกาลที่ 1 แต่ชำรุดจนหมด จึงเขียนใหม่ขึ้น สมัยรัชกาลที่ 7 โดยพระเทวาภินิมิต (ฉาย เทียมศิลป์ไทย) เป็นผู้ควบคุม

ที่มา : คณิตา เลขะกุล, บั้วราชินีแห่งไม้น้ำ (กรุงเทพฯ: ด้านสุทธารการพิมพ์: 2535. พิมพ์เนื่องในวโรกาสที่สมเด็จพระนางเจ้าฯพระบรมราชินีนาถทรงเจริญพระชนมายุครบ 60 พรรษา 12 สิงหาคม 2535), 99.

³⁴จุติรัตน์ กายราช, บั้ว องค์ประกอบประวัติศาสตร์ศิลปะวัฒนธรรมไทย(กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก, 2542), 188.

ศิลปินไทยในปัจจุบันที่รับแรงบันดาลใจมาจาก บัวมีมากมายหลายท่าน แต่ข้าพเจ้าจะขอยกตัวอย่างเพียงสองท่าน เพื่อให้เห็นรูปแบบของการพัฒนาและสร้างสรรค์ ได้แก่ ท่านอาจารย์พิชัย นรินทร์และท่านอาจารย์สมโภชน์ ทองแดง

พิชัย นรินทร์

ภาพที่ 30 อาจารย์พิชัย นรินทร์

ที่มา : พิชัย นรินทร์, สูจิบัตร นิทรรศการศิลปกรรมภาพเขียนพุทธเกษตร มหาวิทยาลัยสหัสโลกธาตุ (ม.ป.ท., 2545).

เกิด 7 กุมภาพันธ์ 2479 กรุงเทพฯ

ที่อยู่ บ้านเลขที่ 35 หมู่ 7 ตำบลต้นขวน อำเภอ นครชัยศรี จังหวัด นครปฐม 73120

การศึกษา

พ.ศ.2497 จบมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนไพศาลศิลป์

พ.ศ.2498-2499 ศึกษาศิลปะที่โรงเรียนศิลปศึกษา (วิทยาลัยช่างศิลป์) กรุงเทพฯ

พ.ศ.2502 อนุปริญญาบัณฑิต (จิตรกรรมประติมากรรม) มหาวิทยาลัยศิลปากร

รางวัลและเกียรติคุณ

พ.ศ. 2503 รางวัลเกียรติยศอันดับสาม เหรียญทองแดง (ประเภทจิตรกรรม) จากการแข่งขันศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 11 กรุงเทพฯ

พ.ศ. 2504 รางวัลเกียรติยศอันดับสองเหรียญเงิน (ประเภทจิตรกรรม) จากการแข่งขันศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 12 กรุงเทพฯ

พ.ศ. 2506 รางวัลเกียรติยศอันดับหนึ่ง เหรียญทอง (ประเภทจิตรกรรม) จากการแข่งขันศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 14 กรุงเทพฯ

พ.ศ. 2507 รางวัลเกียรติยศอันดับสาม เหรียญทองแดง (ประเภทจิตรกรรม) จากการแข่งขันศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 15 กรุงเทพฯ

พ.ศ. 2538 ได้รับพระราชทานเหรียญพระมหาชนกทองคำ จากสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ

พ.ศ. 2543 ได้รับเกียรติเชิดชูเป็นนักศึกษาเก่าดีเด่นจากมหาวิทยาลัยศิลปากร

พ.ศ. 2546 ได้รับให้เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ (จิตรกรรม) จากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

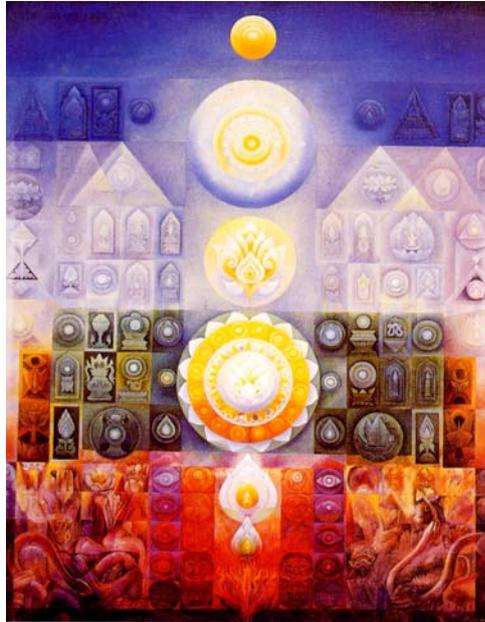
ศิลปินแห่งชาติ บุคคลสำคัญด้านจิตรกรรมร่วมสมัยไทย สร้างสรรค์ผลงานเรื่องราวเกี่ยวกับบัว ในเอกถักฉลุเฉพาะตัวต่อเนื่องมานานกว่า 50 ปี โดยนำดอกบัวมาเป็นสัญลักษณ์แห่งพุทธปัญญาแทนความจริงที่ตนรู้สึก ให้ความงดงามอย่างประณีต

รูปแบบของการสร้างสรรค์ มีความหลากหลาย เน้นใช้มิติของแสงสี และปริมาตรน้ำหนัก มีแสงเงาที่ซับซ้อน ผลงานทุกชิ้นมีความโดดเด่นด้วยโทนสี ที่มีความนุ่มนวลกลมกลืน ให้ความรู้สึกนุ่มลึก โดยจะยกตัวอย่างผลงานของท่าน เป็นตัวอย่างสามภาพ คือ ภาพที่หนึ่ง ชื่อ “ดอกบัว” ภาพที่สอง ชื่อ “เส้นทางธรรม” พ.ศ.2522 ภาพที่สามชื่อ “ดวงแก้ว” พ.ศ.2553 ทั้งสามภาพใช้เทคนิคสีน้ำมันบนผ้าใบ

ภาพที่ 31 ชื่อผลงาน “ดอกบัว” ขนาด 65 x 90 ซม. พ.ศ.2533

ที่มา : พิชัย นิรันต์, สุจิตร์ นิทรศการศิลปกรรมภาพเขียนพุทธเกษตร มหาตริสหัสสโลกธาตุ (ม.ป.ท., 2545).

ภาพที่ 32 ชื่อผลงาน “เส้นทางธรรม” ขนาด 157 x 125 ซม. เทคนิคสีน้ำมันบนผ้าใบ พ.ศ.2522
ที่มา : พิชัย นิรันต์, สุจิตร์ นิทรศการศิลปกรรมภาพเขียนพุทธเกษตร มหาธีรภัสสโลกชาติ (ม.ป.ท., 2545).

ภาพที่ 33 ชื่อผลงาน “ดวงแก้ว” ขนาด 200 x 150 ซม. เทคนิคสีน้ำมันบนผ้าใบ พ.ศ.2553
ที่มา : พิชัย นิรันต์, สุจิตร์ นิทรศการ จิตรสังขาร (ม.ป.ท., 2545), 64.

สมโภชน์ ทองแดง

ภาพที่ 34 อาจารย์สมโภชน์ ทองแดง

ที่มา : สมโภชน์ ทองแดง, สูจิบัตร นิทรรศการร่วมสมัย เมืองหมอง บัวหมอง (ม.ป.ท., 2548), 91.

เกิดวันที่ 10 สิงหาคม 2505 จังหวัดสมุทรปราการ

ที่อยู่ บ้านเลขที่ 2/1 หมู่ 4 ถนนสุขสวัสดิ์ ซอยประชาอุทิศ 1 กรุงเทพฯ 10140

การศึกษา

โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ฝ่ายมัธยมระยอง

วิทยาลัยช่างศิลป์ / ศิลปบัณฑิต (ศิลปะไทย) และ ศิลปมหาบัณฑิต (จิตรกรรม) มหาวิทยาลัย

ศิลปากร

รางวัลและเกียรติคุณ

รางวัลที่หนึ่ง ประเภทเครื่องเคลือบ จากการแสดงผลงานของนักเรียน วิทยาลัยช่างศิลป์

เกียรติคุณอันดับหนึ่ง เหรียญทองประเภทจิตรกรรม งานศิลปกรรมแห่งชาติครั้งที่ 31

รางวัลยอดเยี่ยมประเภทอุดมศึกษา การแสดงผลงานศิลปกรรม เกี่ยวกับบ้านในหัวข้อ “บ้านแสนรัก” จากบริษัท มั่นคงเคหะการ จำกัด

รางวัลยอดเยี่ยมด้วยเกียรติยศ ประกวดออกแบบวาดลายกระเบื้องของบริษัทสห โมเสกอุตสาหกรรม จำกัด

โล่เกียรติรางวัลที่ หนึ่งกับสาม และรางวัลชมเชยสองรางวัล การประกวดวาดลายกระเบื้อง ของบริษัทบริษัทสห โมเสกอุตสาหกรรม จำกัด

รางวัลชนะเลิศระดับอุดมศึกษา แสดงศิลปกรรมการปีโตเลี่ยมแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 2

สมโภชน์ ทองแดง ถือว่าเป็นศิลปินอีกท่านหนึ่งที่เคยสร้างสรรค์ผลงานที่รับอิทธิพลจากบัว มาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ ศิลปินผู้นี้มีความเชื่อว่า ศิลปะมีคุณค่าจริง นอกจากแสดงออกทางความรู้สึกภายในตัวศิลปินแล้ว ยังต้องเชื่อมโยงวัฒนธรรมบรรพบุรุษที่เคยสร้างสรรค์สืบต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น จนถึงปัจจุบัน ศิลปินท่านนี้มีความถนัดสร้างงานแบบสัจนิยม เขาประทับใจในความงามของศิลปะไทยทุกสาขา มีผลงานออกมาให้เห็นหลากหลาย

สำหรับผลงานศิลปกรรมในชุด บัวหมอง เป็นการสมมติให้บัวเป็นสัญลักษณ์หลักแทนสรรพชีวิตที่ต้องพึ่งพาน้ำในการดำรงชีวิต ผลงานจึงแสดงออกเป็นบัวในลักษณะเหมือนจริง ภาพบัวที่สวยงามแสดงถึงสัญลักษณ์ของน้ำที่อุดมสมบูรณ์ ดอกบัวแห่งเหี่ยวเฉา แสดงถึงสัญลักษณ์ของผลที่ได้รับจากปัญหาสิ่งแวดล้อมและปัญหามลภาวะทางน้ำในปัจจุบัน

โดยยกตัวอย่างผลงานของท่านสองภาพ คือ ภาพที่หนึ่ง ชื่อผลงาน “จินตนาการแห่งดอกบัว” เทคนิคสีอะคริลิกบนแผ่นไม้ ขนาดต่างๆ พ.ศ.2547-2548 ภาพที่สอง ชื่อผลงาน “ความงามที่หลงเหลือ” เทคนิคสีอะคริลิกบนผ้าใบ พื้นทองคำเปลว ขนาด 190 x120 ซม. พ.ศ.2548

ภาพที่ 35 ชื่อผลงาน “จินตนาการแห่งดอกบัว” เทคนิคสีอะคริลิกบนแผ่นไม้ ขนาดต่างๆ พ.ศ.2547-2548

ที่มา : สมโภชน์ ทองแดง, คู่มือจิตร นิตรรศการร่วมสมัย เมืองมัว บัวหมอง (ม.ป.ท., 2548), 84.

ภาพที่ 36 ชื่อผลงาน “ความงามที่หลงเหลือ” เทคนิคสีอะคริลิกบนผ้าใบ ขนาด 190 x120 ซม. พ.ศ.2548

ที่มา : สมโภชน์ ทองแดง, คู่มือจิตร นิตรรศการร่วมสมัย เมืองมัว - บัวหมอง (ม.ป.ท.,2548), 85.

สรุป

การสร้างสรรค์ผลงานของศิลปินทั้งสองท่านที่ได้รับอิทธิพลมาจากรูปแบบของบัว ทั้งที่ใช้แทนค่าเป็นสัญลักษณ์ และการแปรแนวคิด โดยใช้ต้นแบบของบัวที่เหมือนกัน แต่มีเป้าหมายและการแสดงที่ไม่เหมือนกัน พิชัย นิรันต์ แสดงความงามของบัว โดยแทนสัญลักษณ์เชิงพุทธศิลป์ สร้างสรรค์ขึ้นมาในรูปแบบที่เหนือความความเป็นจริง บัวถูกลดทอนและคลี่คลายจนเป็นเอกลักษณ์ของตัวศิลปิน สมโภชน์ ทองแดง สร้างรูปแบบบัวที่เหมือนจริงแล้วสร้างบรรยากาศใหม่ขึ้นมาตามจินตนาการของศิลปิน ผลงานของศิลปินท่านนี้ไม่ได้เปลี่ยนแปลงหรือคลี่คลายบัวจากธรรมชาติ แต่เพียงเพิ่มแนวความคิดลงไปในภาพ ความงามของบัวแทนความอุดมสมบูรณ์ของสิ่งแวดล้อม ส่วนบัวที่แห้งเหี่ยวแทนปัญหาจากสภาพแวดล้อม

ด้วยความมีชื่อเสียงทางด้านศิลปะของศิลปินทั้งสองท่าน ซึ่งมีรูปแบบกระบวนการสร้างสรรค์เกี่ยวกับบัวหลวงใกล้เคียงกับแนวความคิดในผลงานของข้าพเจ้า โดยเฉพาะผลงานของ สมโภชน์ ทองแดง มีแนวทางใกล้เคียงและเป็นแบบอย่างที่ดีต่อข้าพเจ้า สามารถนำไปพัฒนาต่อยอดเพื่อสร้างสรรค์งานศิลปะด้านจิตรกรรมในรูปแบบเฉพาะตัว

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบภาพจิตรกรรมบัวในสมัยต่างๆ

สมัย	ตัวอย่างภาพ	แหล่งที่มา	ลักษณะที่สำคัญ
สมัยสุโขทัย		ภาพลายเส้นบนแผ่นศิลา จนวน เรื่องพระเจ้าห้าร้อย ชาติ เป็นรูปเทวธรรมชาดก อยู่ในอุโมงค์ผนังวิหาร พระอินทร์ วัดศรีชุม จังหวัด สุโขทัย ³⁵	เป็นภาพดอกบัวหลวงที่ แกะสลักตามแบบภาพวาด มุมมองให้เห็นด้านข้าง แสดง ให้เห็นกลีบดอกทุกกลีบ และ ยังคงมีลักษณะของศิลปะ อินเดีย แต่ยังคงความเป็น เอกลักษณ์ของไทย
สมัยอยุธยาตอนต้น		จิตรกรรมในกรุ วัดราชบูรณะ จังหวัดอยุธยา ³⁶	ภาพเพดานห้องเรือนธาตุ ใน เจดีย์เหลี่ยมท้ายอุโบสถวัด ใหม่ประชุมพล ศิลปะสมัย พระเจ้าปราสาททอง ³⁷
สมัยอยุธยาตอนกลาง		ภาพเพดานห้องเรือนธาตุ ใน เจดีย์เหลี่ยมท้ายอุโบสถวัด ใหม่ประชุมพล ศิลปะสมัย พระเจ้าปราสาททอง ³⁸	เริ่มเขียนดอกบัวเริ่มเลียนแบบ ธรรมชาติ โดยตัดทอนเหลือ แต่ให้รู้ว่า นี่คือดอกบัว

³⁵ Looknu, ศิลปะวัฒนธรรมสมัยกรุงสุโขทัย [Online], accessed 10 October 2011. Available from <http://www.thaigoodview.com/node/47005>.

³⁶ น.ณ ปากน้ำ(นามแฝง), จิตรกรรมอยุธยา(กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ, 2543), 38-40.

³⁷ น.ณ ปากน้ำ(นามแฝง), จิตรกรรมอยุธยา(กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ, 2543), 50.

³⁸ น.ณ ปากน้ำ(นามแฝง), จิตรกรรมอยุธยา(กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ, 2543), 50.

ตารางที่ 2 (ต่อ)

สมัย	ตัวอย่างภาพ	แหล่งที่มา	ลักษณะที่สำคัญ
สมัยอยุธยาตอนปลาย		สมุดข่อยวัดหัวกระบือ (ภาพซ้าย) พระอินทร์พนมมือถือดอกบัว จอมเทพแห่งสวรรค์ ชั้น ดาวดึงส์ ³⁹	เป็นภาพดอกบัวหลวง เริ่มเขียนคล้ายดอกบัวจริง มีการตัดเส้นและลงสีแบบบางๆ ไม่ลงแสงเงา แต่ใช้การตัดเส้นแทนการลงน้ำหนัก แบบศิลปะจีน ⁴⁰
สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น		จิตรกรรมฝาผนังในพระที่นั่งพุทไธสวรรย์ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เขตพระนคร กรุงเทพฯ ศิลปะสมัย ร. 2 ⁴¹	รูปแบบการเขียนดอกบัวยังคงรับอิทธิพลจากศิลปะอยุธยาตอนปลายอยู่โดยคงมีลักษณะการเขียนแบบจีนอยู่ด้วย
สมัยรัตนโกสินทร์ตอนปลาย		ภาพปริศนาธรรม ของพระอาจารย์ขรัวอินโข่ง ศิลปะ ร. 4 จิตรกรรมฝาผนังในพระอุโบสถวัดบรมवासราชารวิหาร พระนคร กรุงเทพฯ ⁴²	เป็นยุคแรกๆที่เริ่มเปลี่ยนแปลงการเขียนดอกบัวแบบเก่าๆ การเขียนดอกบัวเริ่มกว้างหน้ามากขึ้น พัฒนาจากการเขียนบัวแบบประเพณีที่แค่ตัดเส้นแบบแบนๆมาสู่รูปแบบที่แสดงค่าน้ำหนักอย่างชัดเจน

³⁹เรือนไทย ชมรมอนุรักษ์ภาพจิตรกรรมไทย, สมุดข่อยวัดหัวกระบือ [Online], accessed 10 October 2011. Available from <http://www.reurmthai.com/index.php?topic=2968.0>.

⁴⁰น.ณ ปากน้ำ(นามแฝง), จิตรกรรมอยุธยาจากสมุดข่อย(กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ, 2528), 72.

⁴¹ธงชัย รักปทุม, ผู้รวบรวม, จิตรกรรมรัตนโกสินทร์(กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์, 2525. พิมพ์เนื่องในโอกาสสมโภชรัตนโกสินทร์ 200 ปี), 6.

⁴²ธงชัย รักปทุม, ผู้รวบรวม, จิตรกรรมรัตนโกสินทร์(กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์, 2525. พิมพ์เนื่องในโอกาสสมโภชรัตนโกสินทร์ 200 ปี), 131-133.

ตารางที่ 2 (ต่อ)

สมัย	ตัวอย่างภาพ	แหล่งที่มา	ลักษณะที่สำคัญ
ศิลปินปัจจุบัน		สุจิตร์ นิทรศการ ศิลปกรรมเชิดชูเกียรติ ศิลปินแห่งชาติ พิชัย นิรันต์ วันที่ 18-กรกฎาคม 2554 ⁴³	ปัจจุบันดอกบัวไม่ได้เป็นเพียงแค่การเขียนเพื่อประดับตกแต่งภาพ แต่ความก้าวหน้าทำให้ศิลปินในปัจจุบัน นำดอกบัว มาเป็นแนวคิดหลักตามแบบธรรมชาติ
		สุจิตร์ นิทรศการร่วมสมัย “เมืองมัว - บัวหมอง” ผลงานของ สมโกชน์ ทองแดง วันที่ 6-25 กรกฎาคม พ.ศ. 2548 ⁴⁴	รูปแบบบัว ถูกพัฒนาให้มาเป็น สิ่งที่ศิลปินต้องการเสนอทั้งในเรื่องของสังคมและปรัชญาชีวิต

สรุปจากตารางการเปรียบเทียบจิตรกรรมบัวในสมัยต่างๆ

จากตารางที่สองการเปรียบเทียบจิตรกรรมบัวในสมัยต่างๆ จะเห็นได้ว่าคนไทยจะนิยมเขียนเฉพาะดอกบัวหลวงและจะเขียนขึ้นเพื่อประดับตกแต่งภายในภาพจิตรกรรมเท่านั้น โดยรูปแบบบัวตั้งแต่สมัยสุโขทัย ยุขยา ช่วงรัชกาลที่ 1-2 จะพยายามเลียนแบบรูปแบบของดอกบัวจากครูช่าง คือการเขียนรูปแบบบัวในสมัยสุโขทัยจะเป็นเพียงลายเส้น มีลักษณะของศิลปะอินเดียอยู่ ต่อมาสมัยอยุธยาในช่วงนี้ก็ยังคงใช้รูปแบบบัวร่วมสมัยกับรูปแบบบัวในสมัยสุโขทัย แต่เริ่มมีการเขียนสีและตัดเส้น ในช่วงรัชกาลที่ 3 ถือได้ว่าเป็นยุคนิยมการเขียนและลงสีดอกบัวตามแบบศิลปะจีน เนื่องจากจีนได้ติดต่อกับค้าขายกับไทย ในยุคนั้น รูปแบบบัวเริ่มเปลี่ยนไปไม่มีศิลปะแบบสุโขทัยมาร่วมด้วย โดยตัดทอนและคลี่คลายจากธรรมชาติให้เหลือแค่สาระของดอกบัวหลวง มองแล้วรับรู้ว่าเป็นดอกบัว ลักษณะยังคงเขียนแบบแบนๆ

⁴³พิชัย นิรันต์, สุจิตร์ นิทรศการศิลปกรรมภาพเขียนพุทธเกษตร มหาศรีสหัสโลกชาดู(ม.ป.ท.,2545).

⁴⁴สมโกชน์ ทองแดง, สุจิตร์ นิทรศการร่วมสมัย เมืองมัว - บัวหมอง (ม.ป.ท.,2548), 85.

ไม่มีมิติของแสงแล้วตัดเส้น ในช่วงรัชกาลที่ 4 – 5 ถือได้ว่าเป็นยุคแรกของการเขียนบัวให้มีมิติของแสง เป็นแบบอย่างที่นิยมการเขียนแบบตะวันตก เริ่มเปลี่ยนแปลงการเขียนดอกบัวแบบเก่าๆ เป็นการเขียนแบบสมจริง มาผสมผสานกับลักษณะวิธีการแบบไทยเดิม เป็นการพัฒนาการเขียนบัวมาสู่รูปแบบที่แสดงค่าน้ำหนักอย่างชัดเจน ศิลปินที่เริ่มนำการเปลี่ยนแปลงนี้เข้ามา คือ พระอาจารย์ขรัวอินโข่ง จนมาถึงสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 9 ในปัจจุบัน ศิลปินเริ่มนำรูปแบบดอกบัวมาเป็นแนวความหลัก ไม่ใช่เพียงเขียนขึ้นเพื่อประดับตกแต่งศาสนาสถานเหมือนสมัยอดีต รูปแบบดอกบัวส่งอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดของศิลปินหลายท่านในปัจจุบัน เกิดเป็นงานสร้างสรรค์ในรูปแบบต่างๆ ทั้ง เขียนเหมือนจริงตามแบบธรรมชาติ หรือ ตัดทอนคลี่คลายจากความเป็นจริง ศิลปินได้รับอิทธิพลจากบัว ทั้งด้วยความหมายที่เป็นสิริมงคลและรูปแบบที่สง่างาม บัวจึงถูกนำมาแทนค่าในสัญลักษณ์ของความเชื่อต่างๆ ศิลปินที่สร้างสรรค์งานจิตรกรรมที่รับรูปแบบบัวมาเป็นประเด็นหลักที่โดดเด่น ข้าพเจ้าขอยกตัวอย่าง คือ พิชัย นรินทร์และสม โภชน์ ทองแดง เป็นต้น ศิลปินทั้งสองเคยสร้างสรรค์ผลงานที่รับรูปแบบของดอกบัวมาเป็นอิทธิพลหลัก

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงานและขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปนิพนธ์

ในการศึกษาค้นคว้าเพื่อสร้างสรรค์ผลงานศิลปนิพนธ์ หัวข้อ “ชีวิตในบึงบัว” ข้าพเจ้าได้นำเสนอเรื่องราวของการพึ่งพาอาศัยของสิ่งมีชีวิตที่รวมกัน**ในบึงบัว** มาเป็นแนวคิดหลัก โดยเริ่มหาข้อมูลจากสิ่งมีชีวิตจากระบบนิเวศ**ในบึงบัว**ที่มีทั้งสัตว์และพืช**น้ำ**ต่างๆจากธรรมชาติ จากนั้นจึงนำมาวิเคราะห์หากลั่นกรองเพื่อสร้างสรรค์จิตรกรรมไทยร่วมสมัย ด้วยเทคนิคสีอะคริลิกบนผ้าใบ โดยยึดหลักการสร้างเอกภาพทางทัศนธาตุทางศิลปะ ได้แก่ เส้น รูปทรง สี น้ำหนัก แสงเงา และพื้นผิว รวมถึง**ขั้น**เชิงในการแสดงออก ตามแนวทางการสร้างสรรค์เป็นหลัก ถ่ายทอดออกมาในรูปลักษณะของ**บึงบัว** ที่มีใบบัวว่างทับซ้อนกัน กำหนดจังหวะช่องว่างเป็นโครงสร้างหลักของภาพ และมีดอกบัว ทั้งบัวตูม บัวบาน ฝักบัว พืช**น้ำ**อื่นๆ รวมถึง เขียด ปาด หอย แมลง ผีเสื้อ และ **นก**น้ำมาเป็นรูปทรงหลักที่สร้างชีวิตและการดำรงอยู่ด้วยกัน**ใน**องค์ประกอบของภาพ ผลงานสร้างสรรค์แต่ละระยะจะมีการพัฒนา ควบคุมปรับเปลี่ยนรูปทรง แต่งเติมสีสัน ให้เป็นไปตามจินตนาการของข้าพเจ้า

ดังนั้น ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปนิพนธ์ครั้งนี้ จำเป็นต้องเข้าใจถึงรูปแบบของผลงานก่อนศิลปนิพนธ์ เพื่อนำมาวิเคราะห์ปรับปรุง สู่การพัฒนาผลงาน

ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปนิพนธ์มีขั้นตอนกระบวนการ ดังนี้

1. วิเคราะห์ผลงานก่อนศิลปนิพนธ์

- 1.1 ผลงานก่อนศิลปนิพนธ์ระยะที่ 1
- 1.2 ผลงานก่อนศิลปนิพนธ์ระยะที่ 2
- 1.3 ผลงานก่อนศิลปนิพนธ์ระยะที่ 3
- 1.4 ผลงานก่อนศิลปนิพนธ์ระยะที่ 4

2. การดำเนินงานสร้างสรรค์ศิลปนิพนธ์

2.1 สืบค้นหาข้อมูล

- 2.1.1 บัวหลวง
- 2.1.2 พืช**น้ำ**ในบึงบัว
- 2.1.3 สัตว์**น้ำ**ที่อาศัย**ใน**บึงบัว
- 2.1.4 ระบบนิเวศ**ใน**บึงบัว

2.2 กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปนิพนธ์

2.2.1 ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปนิพนธ์

2.2.2 ทักษะที่ใช้ในการสร้างสรรค์

2.2.3 ภาพร่างแนวความคิดผู้ผลงานสำเร็จ

1. แนวความคิดที่ 1
2. แนวความคิดที่ 2
3. แนวความคิดที่ 3
4. แนวความคิดที่ 4
5. แนวความคิดที่ 5

1. วิเคราะห์ผลงานก่อนศิลปินิพนธ์

การพัฒนาผลงานก่อนศิลปินิพนธ์ แบ่งได้สามระยะ

1.1 ผลงานก่อนศิลปินิพนธ์ระยะที่ 1

ผลงานระยะแรก เป็นการนำทัศนธาตุมาใช้ คือ เส้น จุด พื้นที่ว่าง นำมาสร้างสรรค์ตามองค์ประกอบที่กำหนดขึ้น พัฒนาจากรูปแบบบัวจากธรรมชาติ

จุดประสงค์ของการสร้างสรรค์ เพื่อต้องการถ่ายทอดรูปแบบบัวที่เกิดจากเส้นที่ต้องสร้างขึ้นมาจากสมาธิในการขีดเส้นทีละเส้น

องค์ประกอบ ได้มาจากธรรมชาติโดยตรง โดยไปบันทึกภาพบัวในบึง ช่วงเวลาประมาณสายๆ แดดจะส่องกระทบใบบัวจนเกิดเป็นเงาสะท้อนลงในน้ำ แล้วถอดเป็นลายเส้นตามรูปทรงของบัว โดยใช้เทคนิควาดเส้นด้วยปากกาดำบนกระดาษสา เกิดเป็นรูปทรง เส้นแรกเริ่มจากตรงกลางของใบบัว ส่วนน้ำก็เกิดจากการวนเส้นเป็นวงกลมจากเล็กไปหาใหญ่ คล้ายรูปก้นหอยด้วยดินสอดำ เพื่อให้เห็นน้ำหนักแยกกันระหว่างลายใบบัวกับลายน้ำ ในส่วนที่เป็นเงาดำเกิดจากการขีดเส้นซ้ำๆกัน มีการผลักระยะด้วยความถี่ของเส้น เส้นในงานมี เส้นโค้ง เส้นหยัก

จุดเด่น อยู่ที่ความแปลกใหม่ของเส้นปากกา ทุกเส้นดูเหมือนเคลื่อนไหว

จุดด้อย ของงาน คือ เส้นที่เกิดจากปากกา ดูไม่นุ่มนวล ส่วนค่าน้ำหนักเข้มในงานเป็นเงาของใบบัว ก็ตัดกันกับใบบัวจนเกินไป ไม่มีน้ำหนักในระยะเวลาที่สาม

ภาพที่ 37 เส้นปากกาตำบนกระดาษ สร้างสรรค์ในช่วงเดือนมิถุนายน พ.ศ.2553

ภาพที่ 38 เส้นปากกาตำบนกระดาษ สร้างสรรค์ ในช่วงเดือนมิถุนายน พ.ศ.2553

ภาพที่ 39 เส้นปากกาดำบนกระดาศ สร้างสรรค์ในช่วงเดือนมิถุนายน พ.ศ.2553

1.2 ผลงานก่อนศิลปนิพนธ์ระยะที่ 2

ผลงานระยะนี้ เป็นการนำทัศนธาตุมาใช้ คือ เส้น จุด พื้นที่ว่าง นำมาสร้างสรรค์ตามองค์ประกอบที่กำหนดขึ้น พัฒนาจากรูปแบบบัวจากธรรมชาติ

จุดประสงค์ของการสร้างสรรค์ เพื่อต้องการถ่ายทอดรูปแบบบัวที่เกิดจากเส้นที่ต้องสร้างขึ้นมาจากสมาธิในการขีดเส้นทีละเส้น

องค์ประกอบ มีการเปลี่ยนแปลงด้านที่แตกต่างจากระยะที่หนึ่ง คือ มีการตัดทอน คลี่คลายจากรูปแบบเดิม โดยเปลี่ยนแปลงทั้งองค์ประกอบและเทคนิค จากที่เป็นกลุ่มของใบบัวและดอกบัว เหลือเพียงแค่ใบบัวใบเดียว แต่ยังคงใช้แสงเงาแบบเดิม ใช้เทคนิคการตัดเส้นพู่กันด้วยหมึกจีนแทนปากกา เพื่อลดความแข็งของเส้น เปลี่ยนจากกระดาศสามเป็นกระดาศสี่สองหน้าแบบบางสีเทาเขียวเพื่อให้ภาพดูกลมกลืนกัน ตัดเส้นจนเกิดเป็นรูปทรง เส้นแรกเริ่มจากตรงกลางของใบบัว ส่วนน้ำก็เกิดจากการวนเส้นเป็นวงกลมจากเล็กไปหาใหญ่ คล้ายรูปกันหอยด้วยดินสอดำ เพื่อให้เห็นน้ำหนักแยกกันระหว่างลาย

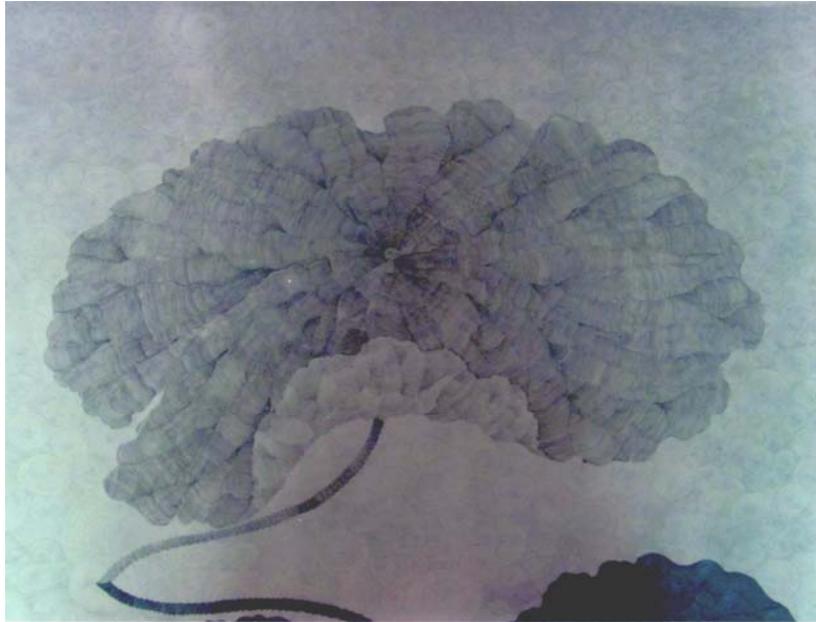
ใบบัวกับลาน้ำ ในส่วนที่เป็นเงาดำเกิดจากการขีดเส้นซ้ำๆกัน มีการผลักระยะด้วยความถี่ของเส้น เส้นในงานมี เส้นโค้ง เส้นหยัก

จุดเด่นอยู่ที่ความอ่อนช้อยของเส้นด้วยพู่กัน ทุกเส้นดูเหมือนเคลื่อนไหว

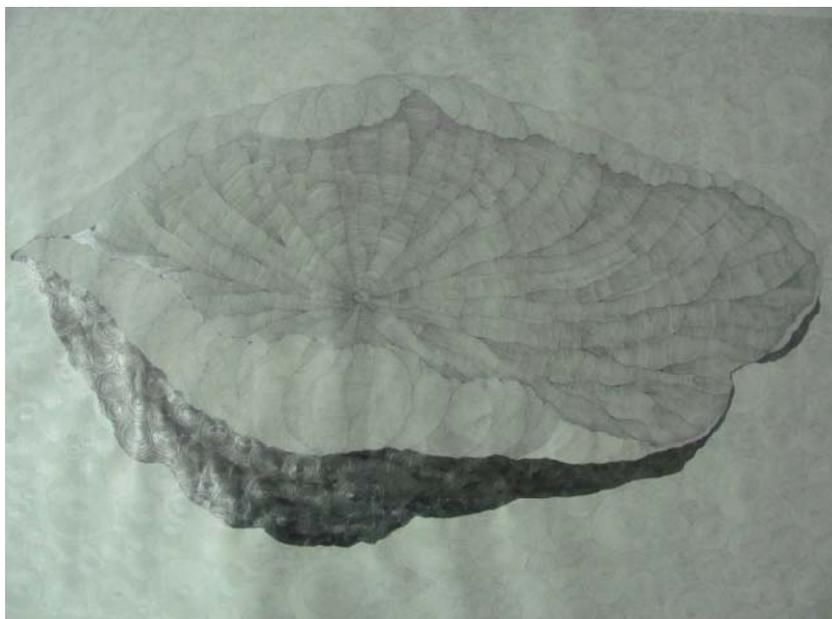
จุดด้อยอยู่ที่การตัดเส้นเล็กเกินไปและมีขนาดเดียวกัน ควรจะเพิ่มให้หลากหลายขนาด เพื่อให้ดูมีระยะมากขึ้น และกระดาษที่นำมาใช้เป็นสีเทาเขียวตัดกับเส้นสีดำแล้วทำให้ดูกลืนกันไปหมด แถบจะมองไม่เห็น

ภาพที่ 40 หมึกจีนบนกระดาษ สร้างสรรค์ในช่วงเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2553

ภาพที่ 41 หมี่กึ่งจีนบนกระดาษ สร้างสรรค์ในช่วงเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2553

ภาพที่ 42 หมี่กึ่งจีนบนกระดาษ สร้างสรรค์ในช่วงเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2553

1.3 ผลงานก่อนศิลปะนิพนธ์ระยะที่ 3

ผลงานระยะนี้ เป็นการนำทัศนธาตุมาใช้ คือ รูปทรง พื้นที่ว่าง นำมาสร้างสรรค์ตามองค์ประกอบที่กำหนดขึ้น พัฒนาจากรูปแบบบัวจากธรรมชาติ ผลงานระยะนี้หลีกเลี่ยงการตัดเส้นแบบเดิม กลายมาเป็นการลงน้ำหนักด้วยดินสอดำบนกระดาษธรรมดาและเทคนิคการพับสีมาร่วมด้วย

จุดประสงค์ของการสร้างสรรค์ เพื่อต้องการถ่ายทอดรูปแบบบึงบัวที่เกิดจากการแรงงาให้ เกิดเป็นน้ำหนัก

องค์ประกอบ เรื่องราวที่น่าเสนอเป็นเรื่องของการพึ่งพาอาศัย ของสัตว์ในบึงบัวเน้นพื้นหลัง เพื่อให้บัวดูเด่น กำจัดพื้นที่ว่างโดยเน้นน้ำหนักระยะต่างๆ

จุดเด่นของภาพ ภูมิระยะใกล้ กลาง ไกล มีรายละเอียดของเรื่องราวมากขึ้น

จุดด้อยของภาพ ใช้น้ำกับใบบัวมีความเด่นชัดเท่าๆกันเกินไป ควรลดความชัดของน้ำลง เพื่อให้ใบบัวดูเด่นขึ้นกว่าเดิม

ภาพที่ 43 แรงงาด้วยดินสอดำบนกระดาษ สร้างสรรค์ในช่วงเดือนสิงหาคม พ.ศ.2553

ภาพที่ 44 แรเงาด้วยดินสอดำบนกระดาษ สร้างสรรค์ในช่วงเดือนสิงหาคม พ.ศ.2553

1.4 ผลงานก่อนศิลปินิพนธ์ระยะที่ 4

ผลงานระยะนี้ แตกต่างจากระยะที่ ผ่านมาทั้งหมด เพราะเป็นการใช้สีสันทึบหลากหลายมาใช้ ในการสร้างสรรค์

จุดประสงค์ของการสร้างสรรค์ เพื่อนำเสนอเรื่องราวของธรรมชาติในบึงบัวที่มีสิ่งมีชีวิต อาศัยอยู่มากมาย มีความงดงามเสมือนความฝัน ใช้โทนสีฟ้าเขียว เหลืองชมพู บางภาพก็สีเขียวน้ำสีฟ้า บางภาพสีฟ้าสีฟ้าเขียวขึ้นอยู่กับอารมณ์ในช่วงนั้นของข้าพเจ้า ผลงานคู่อ่อนหวาน นุ่มนวล ใช้เทคนิคสี อะคริลิกบนผ้าใบ

องค์ประกอบ จัดภาพแบบอสมมาตร ในภาพมีการเน้นจุดเด่นจุดรองเพื่อให้ดูเหมาะสมกับ องค์ประกอบ มีการประสานกันของทัศนธาตุ ได้แก่ น้ำหนักอ่อนแก่ ที่ว่าง ลักษณะพื้นผิว รูปร่างรูปทรง ทำให้ภาพเกิดความเคลื่อนไหวอย่างสนุกสนาน ดึงดูดสายตาจากมุมหนึ่งไปอีกมุมหนึ่ง มีการวางจังหวะ ของใบและดอกอย่างลงตัว เมื่อดูโดยรวมแล้วมีการประสานระหว่างรูปทรง ทำให้ภาพบึงบัวมีชีวิต สะท้อนการพึ่งพาอาศัยกันทุกชีวิตในบึงบัวอย่างสมบูรณ์

จุดเด่น ผลงานในระยะนี้ เป็นเรื่องของโทนสีที่นำมาใช้ซึ่งดึงดูดสายตาด้วยสีสันทึบที่อ่อนหวาน และสดใสได้เป็นอย่างดี บวกกับลีลาของบัวและสิ่งมีชีวิตต่างๆทำให้ภาพดูมีชีวิตชีวามากขึ้น

จุดด้อย บางภาพไม่เน้นระยะภาพจึงดูแบน เว้นพื้นที่ว่างน้อยมากจนทำให้งานดูอัดอัดและ แน่นมาก

ภาพที่ 45 ชื่อผลงาน “บึงบัว” เทคนิคสีอะคริลิคบนผ้าใบ ขนาด 120 x 90 ซม. สร้างสรรค์ในช่วงเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2553

ภาพที่ 46 ชื่อผลงาน “บึงบัว” เทคนิคสีอะคริลิคบนผ้าใบ ขนาด 80 x 60 ซม. สร้างสรรค์ในช่วงเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2553

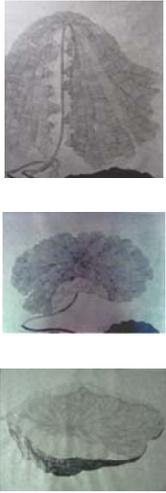

ภาพที่ 47 ชื่อผลงาน “มูมหนึ่งโนบิงบัว” เทคนิคสีอะคริลิกบนผ้าใบ ขนาด 50 x 40 ซม. สร้างสรรค์ในช่วงเดือนมกราคม พ.ศ.2554

ภาพที่ 48 ชื่อผลงาน “มูมหนึ่งโนบิงบัว” เทคนิคสีอะคริลิกบนผ้าใบ ขนาด 100 x 80 ซม. สร้างสรรค์ในช่วงเดือนมีนาคม พ.ศ.2554

ตารางที่ 3 การพัฒนาผลงานก่อนศิลปินพันธ์

ระยะ รูปภาพ	ระยะที่ 1	ระยะที่ 2	ระยะที่ 3	ระยะที่ 4
ภาพผลงาน				
แนวคิด	บัวที่เกิดจากเส้นที่สร้าง ขึ้นจากสมาธิ	บัวที่เกิดจากเส้นที่ สร้างขึ้นจากสมาธิ	มองเห็นสัตว์ในบึงบัว	ถ่ายทอดการดำรงชีวิต ของสัตว์ในบึงบัว
เทคนิค	ปากกาดำบนกระดาษ	หมึกจีนบนกระดาษ	ดินสอดำบนกระดาษ	สีอะคริลิกบนผ้าใบ
จุดเด่น	ความเคลื่อนไหวของ เส้น	ความอ่อนช้อยและ เคลื่อนไหวของเส้น	ภาพมีระยะใกล้ กลาง ไกล และมีมิติของรูปทรง	โทนสีที่สดใสและลีลา การเคลื่อนไหวของสัตว์
จุดด้อย	เส้นดูแข็ง	มองเห็นแต่ละเส้นไม่ เห็น	ลายน้ำเด่นชัดมาก	ภาพดูแบน อัดแน่นมาก
การพัฒนา	เปลี่ยนจากการใช้ ปากกา เพิ่มมิติของภาพ	เพิ่มความหนาของ เส้น ให้มีขนาดใหญ่ ขึ้น	ลดรายละเอียดของภาพ ควรใช้สีแทนขาวดำ	ปรับองค์ประกอบให้ดู แคบลง

2. การดำเนินงานสร้างสรรค์ศิลปนิพนธ์

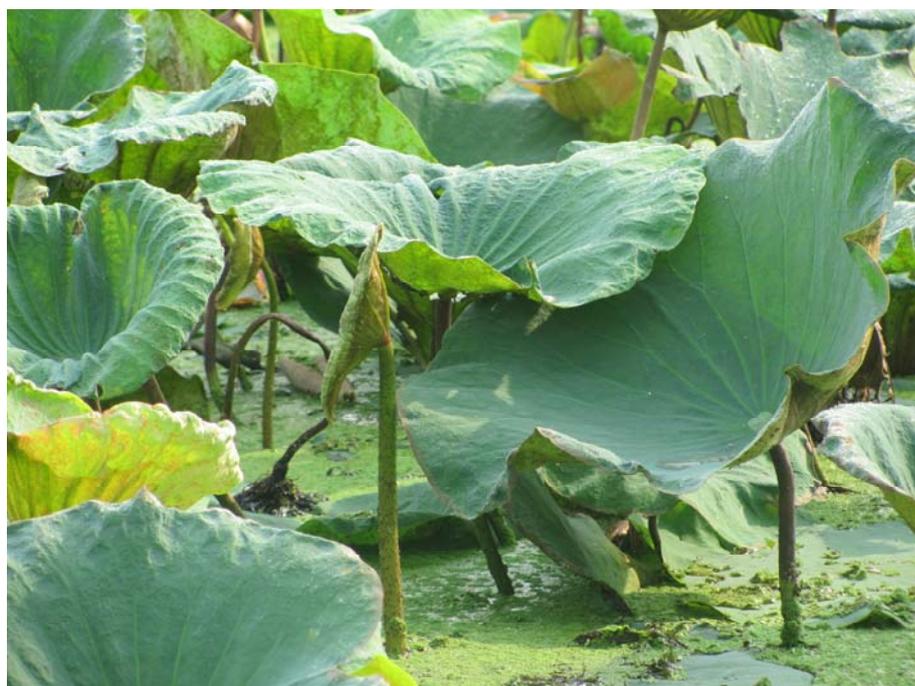
2.1 สำรวจหาข้อมูล

2.1.1 บัวหลวง

แหล่งข้อมูลภาคสนาม

1. นาบัว อำเภอสาลายา จังหวัดนครปฐม
2. อินเทอร์เน็ต

ในการสร้างสรรค์ศิลปนิพนธ์ในหัวข้อ “ชีวิตในบึงบัว” ได้ใช้รูปแบบบัวหลวงมาเป็นพื้นฐานของแนวความคิด เพราะบัวหลวงมีลักษณะโครงสร้างที่ดูแข็งแรงกว่าบัวสาย ลำต้นโผล่ขึ้นมาพ้นผิวน้ำได้สูง ใบมีขนาดใหญ่ เป็นร่มเงาให้สิ่งมีชีวิตนานาชนิดมาพึ่งพาอาศัย คุรายละเอียดของบัวหลวงได้กล่าวไว้ในบทที่สอง

ภาพที่ 49 บึงบัวหลวง ศึกษาช่วงเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2554 ต้นแบบของภาพร่างแนวความคิดที่ 1

ภาพที่ 50 บึงบัวหลวง ศึกษาช่วงเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2554 ต้นแบบของภาพร่างแนวความคิดที่ 2

ภาพที่ 51 บึงบัวหลวง ศึกษาช่วงเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2554 ต้นแบบของภาพร่างแนวความคิดที่ 3

ภาพที่ 52 บึงบัวหลวง ศึกษาช่วงเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2554 ต้นแบบของภาพร่างแนวความคิดที่ 4

ภาพที่ 53 บึงบัวหลวง ศึกษาช่วงเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2554 ต้นแบบของภาพร่างแนวความคิด

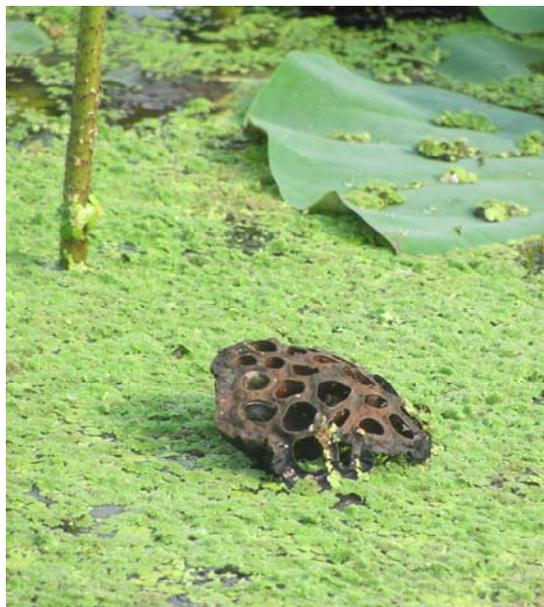
ภาพที่ 54 บึงบัวหลวง ศึกษาช่วงเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2554 ต้นแบบของภาพร่างแนวความคิด

ภาพที่ 55 หยดน้ำบนใบบัว ศึกษาช่วงเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2554 ต้นแบบของภาพร่างแนวความคิด

ภาพที่ 56 ดอกบัวหลวง ศึกษาช่วงเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2554 ต้นแบบของภาพร่างแนวความคิด

ภาพที่ 57 ฝักบัวหลวง ศึกษาช่วงเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2554 ต้นแบบของภาพร่างแนวความคิด

ภาพที่ 58 ดอกบัวหลวง ต้นแบบภาพร่างแนวความคิด

ที่มา : Zantha, บัวหลวงที่ทะเลสาป Baidangdian, Hebei, [Online], accessed 11 October 2011. Available from <http://www.pantip.com/cafe/gallery/topic/G3664558/G3664558.html>.

ภาพที่ 59 ดอกบัวหลวง ต้นแบบภาพร่างแนวความคิด

ที่มา : Zantha, บัวหลวงที่ทะเลสาป Baidangdian, Hebei, [Online], accessed 11 October 2011. Available from <http://www.pantip.com/cafe/gallery/topic/G3664558/G3664558.html>.

2.1.2 พืชน้ำในบึงบัว

แหล่งข้อมูลภาคเอกสาร

1. ห้องสมุดสนามจันทร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จังหวัดนครปฐม
2. อินเทอร์เน็ต

แหล่งข้อมูลภาคสนาม

1. พิพิธภัณฑ์บัว จังหวัดปทุมธานี
2. นาบัว อำเภอสาลายา จังหวัดนครปฐม

พืชน้ำมีแพร่กระจายอยู่หลากหลายชนิดในบึงบัว มีทั้งพืชใต้น้ำ พืชโผล่เหนือน้ำ พืชลอยน้ำ อย่างเช่น ผักบุ้ง สาหร่ายหางกระรอก สาหร่ายไฟ บัวบา แหน ไข่น้ำ จอก เป็นต้น

พืชน้ำให้ประโยชน์ต่อบัว

1. พืชลอยเหนือน้ำจำพวก จอก แหน ผักบุ้ง บัวบา ไข่น้ำ จะช่วยในลดปริมาณแสงแดดที่ส่องลงในบึงบัวเพราะหากแสงแดดส่องลงน้ำมากเกินไป ก็จะทำให้ น้ำร้อน เกิดตะไคร่ง่ายจน น้ำขุ่นเขียว แต่พืชลอยน้ำต้องมีในปริมาณที่พอดีถ้ามากเกินไปก็จะทำให้บัว ขาดออกซิเจน⁴⁵

2. พืชใต้น้ำ จำพวกสาหร่าย เป็นตัวสร้างออกซิเจนให้แก่บัว แต่ที่สำคัญกว่านั้น คือจะ ช่วยลดปริมาณตะไคร่น้ำได้ เพราะมันจะผลิตคาร์บอนไดออกไซด์และผลิตออกซิเจนให้กับบัวและพืช อื่นๆในน้ำสามารถสังเคราะห์แสงได้ และจะช่วยให้น้ำใส⁴⁶และยังมีประโยชน์ต่อสัตว์น้ำ

3. พืชริมน้ำ พืชเหล่านี้จะช่วยทำให้บึงบัวมีความโดดเด่นมากขึ้น เพราะมีส่วนที่โผล่พ้น น้ำ⁴⁷

ภาพที่ 60 จอกหูหนู ศึกษาช่วง เดือนพฤษภาคม พ.ศ.2554 ต้นแบบของภาพร่างแนวความคิด

⁴⁵เสนีย์ รัชย์จิตวัน, ปลูกบัว, อุไร จิรมงคล, บรรณาธิการ (กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2543), 89-90.

⁴⁶เสนีย์ รัชย์จิตวัน, ปลูกบัว, อุไร จิรมงคล, บรรณาธิการ (กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2543), 90.

⁴⁷เสนีย์ รัชย์จิตวัน, ปลูกบัว, อุไร จิรมงคล, บรรณาธิการ (กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2543), 91.

ภาพที่ 61 จอก ศึกษาช่วงเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2554 ต้นแบบของภาพร่างแนวความคิด

ภาพที่ 62 ไข่น้ำ, แหน ศึกษาช่วงเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2554 ต้นแบบของภาพร่างแนวความคิด

ภาพที่ 63 สาหร่ายหางกระรอก ศึกษาช่วงเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2554 ต้นแบบของภาพร่างแนวความคิด

ภาพที่ 64 ผักบุ้ง ศึกษาช่วงเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2554 ต้นแบบของภาพร่างแนวความคิด

ภาพที่ 65 บัวขาวยว ต้นแบบของภาพร่างแนวความคิด

ที่มา : เสนีย์ รัชย์จิตวัน, ปลูกบัว, อุไร จิรมงคล, บรรณาธิการ (กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2543), 104.

ภาพที่ 66 บัวป้อปปี ต้นแบบของภาพร่างแนวความคิด

ที่มา : เสนีย์ รัชย์จิตวัน, ปลูกบัว, อุไร จิรมงคล, บรรณาธิการ (กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2543), 104.

ภาพที่ 67 บัวบา ศึกษาช่วงเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2554 ต้นแบบของภาพร่างแนวความคิด

ภาพที่ 68 อเมซอนไบพาย ฟิชน้ำริมบึงบัว ศึกษาช่วงเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2554 ต้นแบบของภาพร่างแนวความคิด

2.1.3 สัตว์ที่อาศัยในบึงบัว

แหล่งข้อมูลภาคเอกสาร

1. ห้องสมุดสนามจันทร์
2. อินเทอร์เน็ต

แหล่งข้อมูลภาคสนาม

นาบัว อำเภอศาลายา จังหวัดนครปฐมและ บ่อบัว จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ในบึงบัวมีความอุดมสมบูรณ์มาก ทั้งเป็นแหล่งอาหารและที่อยู่อาศัยของสัตว์นานาชนิด สัตว์ที่ชอบมาอยู่ในบึงบัวมีมากมายหลาย ดังนั้นข้าพเจ้าขอนำเสนอเฉพาะชนิดที่ข้าพเจ้าเคยเห็น นำมาสร้างสรรค์ในงานศิลปะเท่านั้น แต่เนื่องจากสัตว์บางชนิดหาดูได้ยากในปัจจุบัน ข้าพเจ้าจึงค้นหาในอินเทอร์เน็ตเป็นหลัก สัตว์เล็กๆที่มาอาศัยในบึงบัวก็มีทั้งคุณและโทษต่อบึงบัว อาทิเช่น หนอนพับใบ หนอนผีเสื้อ สัตว์พวกนี้ก็มีทั้งข้อเสียข้อดี คือเมื่อตอนเป็นหนอนจะกัดกินใบบัวดอกบัวแต่เมื่อกลายเป็นผีเสื้อ ก็ช่วยผสมเกสรให้ดอกบัวและยังเป็นอาหารให้ นก กบ เขียด ส่วนหอย ทั้งหอยขม หอยโข่ง คือเมื่อเป็นตัวอ่อนจะดูดกินน้ำเลี้ยงจากใบอ่อนบัว แต่จะเป็นตัวบอกได้ดีเลยว่าน้ำในบึงบัวเสียหรือเปล่า ถ้าเสียหอยจะมาอยู่ริมๆบึงบัว และยังเป็นอาหารที่ดี ของ นกกระยาง อีกด้วย ส่วนพวกแมลงอื่นๆเช่น ตั๊กแตน แมลงปอ ไม่มีประโยชน์อะไรกับบัว แต่เป็นอาหารให้ นก หลากหลายชนิด เมื่อสัตว์เล็กๆชนิดต่างๆ มาหาอาหารกินก็ถ่ายมูล กลายเป็นปุ๋ยที่ดีให้กับบัว สัตว์บางชนิดก็มาเพียงเพื่อหลบภัยและกินน้ำในบึงบัวเท่านั้น

ภาพที่ 69 นกกระเต็น ชอบเกาะตามก้านบัวใบบัว ต้นแบบของภาพร่างแนวความคิด

ที่มา : Group Blog, นกกระเต็นน้อยธรรมดา [Online], accessed 11 October 2011. Available from <http://www.bloggang.com/mainblog.php?id=hana&month=16-12-2006&group=9&gblog=6>.

ภาพที่ 70 นกกระเต็นหลังดำ ต้นแบบของภาพร่างแนวความคิด

ที่มา : IronBird, Full Version: ภาพเก่า ๆ นกเก่า ๆ [online], accessed 11 December 2011. Available form <http://www.konrakmeed.com/webboard/upload/lofiversion/index.php?t10065.html>.

ภาพที่ 71 นกกระเต็นหัวดำ ต้นแบบของภาพร่างแนวความคิด

ที่มา : Photographer MonMan, Post subject: มอมแมม...รวมฮิตติดบอร์ด 2009 [online], accessed 11 December 2011. Available form <http://www.thaiflight.com/mach/modules.php?name=Forums&file=viewtopic&p=372549>.

ภาพที่ 72 นกกระจอกตาล สีขาวช่วงเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2554 ชอบเกาะตามก้านบัวใบบัว ต้นแบบของภาพร่างแนวความคิด

ภาพที่ 73 นกกระยาง สีขาวช่วงเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2554

ภาพที่ 74 หนอน สีขาวช่วงเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2554 ต้นแบบของภาพร่างแนวความคิด

ภาพที่ 75 หนอนผีเสื้อ ต้นแบบของภาพร่างแนวความคิด

ที่มา : ดร.เสริมลาภ วสุวัต, ไม้ดอกไม้ประดับ, ประสานงานและเรียบเรียง โดย อุไร จิรมงคลการ, พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2540, 47.

ภาพที่ 76 ผีเสื้อ ศึกษาช่วงเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2554 ต้นแบบของภาพร่างแนวความคิด

ภาพที่ 77 ผีเสื้อ ศึกษาช่วงเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2554 ต้นแบบของภาพร่างแนวความคิด

ภาพที่ 78 ตั๊กแตนป่าทั้งห้า ต้นแบบของภาพร่างแนวความคิด

ที่มา : Bonjour, วงจรชีวิตของตั๊กแตนน้อย [online], accessed 11 December 2011. Available form http://tukkatan33.blogspot.com/2010/01/blog-post_8401.html.

ภาพที่ 79 แมลงปอ ศึกษาช่วงเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2554ต้นแบบของภาพร่างแนวความคิด

ภาพที่80 เขียดบัว ต้นแบบภาพร่างแนวความคิด

ที่มา : Pla-game, เขียดบัว [Online], accessed 11 October 2011. Available from <http://www.pla-game.com/pla/index.php?YYY=0;topic=5359>.

ภาพที่ 81 ปาดบ้าน ศึกษาช่วงเดือนมิถุนายนพ.ศ.2554ต้นแบบภาพร่างแนวความคิด

ภาพที่ 82 เขียดบัว ต้นแบบของภาพร่างแนวความคิด

ที่มา : My Biodiversity , เขียดบัว หรือเขียดจึก [online], accessed 11 December 2011. Available form http://www.biogang.net/biodiversity_view.php?menu=biodiversity&uid=19188&id=124034.

ภาพที่ 83 ไข่อยเชอร์รี่ ศึกษาช่วงเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2554 ต้นแบบภาพร่างแนวความคิด

ภาพที่ 84 หอย ต้นแบบของภาพร่างแนวความคิด

ที่มา : ดร.เสริมลาภ วสุวัต, บัวไม้ดอกไม้ประดับ, ประสานงานและเรียบเรียง โดย อุไร จิรมงคลการ, พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2540, 47).

2.1.4 ระบบนิเวศในบึงบัว

ระบบนิเวศภายในบึงบัว ประกอบด้วยสิ่งมีชีวิตจำนวนมากได้แก่ สัตว์ พืช น้ำ สิ่งเหล่านี้ล้วนมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน ต่างฝ่ายต่างต้องพึ่งพาอาศัยกันซึ่งกันและกัน ดังนั้นภายในบึงบัวจึงมีทั้งผู้ผลิต ผู้บริโภค ผู้ย่อยสลาย

บทบาทและหน้าที่ สิ่งมีชีวิตของระบบนิเวศในบึงบัว มีความสัมพันธ์ที่เห็นได้ชัด คือ การกินกันเป็นทอดๆ เช่น บัวถูกผีเสื้อคูดกินเกสร ผีเสื้อถูกเขียดกิน เขียดถูกนกกระสากิน เป็นต้น จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่า ห่วงโซ่อาหารภายในบึงบัว สัตว์บางชนิดจะบริโภคทั้งพืชทั้งสัตว์ จะเห็นได้ว่าระบบนิเวศในบึงบัวจะค่อนข้างสมดุล ไม่ต้องรับสารจากนอกระบบ ยกเว้นจากดวงอาทิตย์ เพราะผู้บริโภคแต่ละชนิดสามารถกินอาหารได้หลายอย่าง ดังนั้นเมื่อชนิดใดหายไปจากระบบนิเวศในบึงบัว ผู้บริโภคก็ยังหาอย่างอื่นกินได้

คุณสมบัติของน้ำในบึงบัว ถือว่าเป็นตัวกลางในกระบวนการต่างๆของสิ่งมีชีวิตในบึงบัว น้ำจะมีการหมุนเวียนจากสิ่งแวดล้อมเข้าสู่ต้นบัวและพืชน้ำชนิดอื่นๆเพื่อหล่อเลี้ยงให้มีชีวิตที่เจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ โดยการดูดซึมผ่านทางราก และเมื่อโดนแสงอาทิตย์พืชน้ำเหล่านี้ก็จะคายน้ำออกมาทางใบเป็นอาหารให้แมลงเล็กมากิน ในน้ำถือว่าช่วยเกื้อกูลการดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิตที่มาอาศัยในบึงบัว

แสงสว่างจากดวงอาทิตย์ บัวเมื่อได้รับแสงสว่างที่เพียงพอจะมีการเจริญเติบโตได้ดี และที่สำคัญดอกจะมีจำนวนมากตลอดปี

เนื่องจากในบึงบัวมีการเปลี่ยนแปลงแทนที่อยู่ตลอดเวลา คือ เมื่อบัวเจริญเติบโตเต็มที่พร้อมๆกัน เวลาต่อๆก็อาจค่อยพร้อมกันทั้งบ่อ เพื่อรอการเจริญเติบโตใหม่ ทำให้ส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตอื่นๆในบึงบัว เพราะต้องปรับตัวใหม่หรืออาจต้องหาที่อยู่ใหม่ก็ได้

2.2 กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปนิพนธ์

เนื่องจากผลงานของข้าพเจ้ามีขั้นตอนกระบวนการสร้างสรรค์รวมทั้งทัศนธาตุที่นำมาใช้ในผลงานศิลปนิพนธ์ ใช้ลักษณะและขั้นตอนเหมือนกันทั้งห้าภาพ ข้าพเจ้าจึงอธิบายรายละเอียดโดยรวม ดังนี้

รูปแบบ เป็นงานจิตรกรรมไทยร่วมสมัย การนำเสนอเป็นเพียงส่วนหนึ่งในบึงบัว มุมมอง โดยจะมองเห็นจากด้านหน้า

เทคนิค ข้าพเจ้าใช้เทคนิคสีอะคริลิกบนผ้าใบ

2.2.1 ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปนิพนธ์

ขั้นตอนการร่างแนวความคิด

นำข้อมูลทั้งหมดมารวบรวมแล้วร่างแนวความคิดจัดเป็นองค์ประกอบของบึงบัวที่มีสิ่งมีชีวิตต่างๆอาศัยอยู่ด้วยลายเส้นแบบง่ายๆเพื่อกำหนดรูปทรงและพื้นที่ว่างภายในงาน แต่ละภาพจะมีการจัดองค์ประกอบที่ใกล้เคียงกันแต่จะมีความแตกต่างกันอยู่ ซึ่งข้าพเจ้าได้บรรยายไว้ได้ภาพร่างทั้งห้าภาพแล้วในหน้าที่ 70-84

ขั้นตอนการสร้างรูปทรง

ในการสร้างรูปทรงแต่ละรูปทรง ได้ดูแบบมาจากภาพบึงบัว ใบบัว ดอกบัว รวมทั้งส่วนอื่นๆของบัว และสิ่งมีชีวิตต่างๆภายในบึงบัวมาจากภาพของจริง จากนั้นก็นำมาถอดให้เป็นโครงเส้นเหมือนงานจิตรกรรมไทย ส่วนไหนที่ไม่สวยงามข้าพเจ้าก็ปรับเปลี่ยนใหม่ให้สวยงามมากขึ้น ตัดทอนบ้างส่วนทิ้งไป เพื่อให้ง่ายต่อการขึ้นรูปและลงสี

ขั้นตอนการขึ้นรูป

นำภาพร่างลายเส้นที่สมบูรณ์แบบ มาขยายแบบเทียบสัดส่วน บนแบบร่างเป็นช่องสี่เหลี่ยมเท่าๆกันทุกช่อง จากนั้นก็มาขยายตามแบบที่เทียบสัดส่วนลงบนเฟรมผ้าใบที่เตรียมไว้ให้มีจำนวนช่องเท่ากันกับบนแบบร่าง แล้ววาดภาพลงบนช่องตามแบบร่างแนวความคิด

ขั้นตอนการลงสี

เนื่องจากสีอะคริลิกที่นำมาสร้างสรรค์ในงานบางสีเป็นสีที่ถูกผสมพิเศษขึ้น ข้าพเจ้าจึงต้องบอกชื่อสี ที่ใช้ในงานด้วย ดังนี้ สีฟ้า (BLEU VERT) สีเขียว (ANITIQUE GREEN) สีเขียวอมฟ้า (CELADON) น้ำเงินเข้ม (PRUSSIAN BLUE HUE) สีส้มแดง (ROSE PINK) สีเหลือง (YELLOW LIGHT) สีน้ำตาลแดง (INDIAN RED OXIDE) สีม่วงชมพู (PLUM PINK) สีเขียวอ่อน (GALERIA) สีส้ม (CADMIUM SCARLET) สีขาว (TITANIUM WHITE) สีม่วง (VIOLET) สีดำ (CARBON BLACK) สีชมพู (ROUGE PRIMAIRE)

1. เริ่มลงสีในส่วนที่เป็นบริเวณพื้นน้ำด้วย สีเขียว (ANITIQUE GREEN) ผสมน้ำเงินเข้ม (PRUSSIAN BLUE HUE) แล้วใช้สีเขียวอมฟ้า (CELADON) แต้มให้เหมือนเป็นต้นหญ้าที่ลอยอยู่บนน้ำ ส่วนที่ต้องการให้สว่างก็ผสมสีเหลืองลงไป

2. ลงสีใบบัว โดยเริ่มจากสีฟ้า (BLEU VERT) ผสมขาวและเขียว (SAP GREEN) ทั้งใบโดยไม่ต้องไล่น้ำหนักสี ส่วนปลายของใบใช้สีชมพู (ROUGE PRIMAIRE) ผสมเหลือง (YELLOW LIGHT) เล็กน้อย จากนั้นก็ใช้สีฟ้า (BLEU VERT) ไล่น้ำหนักสีชั้นแรกโดยเว้นส่วนปลายเส้นของใบบัวไว้ ลงสีใบบัวชั้นที่สอง ใช้สีฟ้า (BLEU VERT) ผสม น้ำเงินเข้ม (PRUSSIAN BLUE HUE) เพื่อเน้นน้ำอีกครั้งส่วนไหนที่ลงก็ใส่สีน้ำเงินให้เยอะกว่าสีฟ้า ทั้งภาพ

3. ลงสีดอกบัว เพื่อให้ดอกบัวมีสีสัน ต้องลงสีขาวก่อน จากนั้นก็ใช้สีส้มแดง (ROSE PINK) ผสม สีขาว (TITANIUM WHITE) ลงโดยรวมก่อน โดยไล่ให้สีเข้มอยู่ตรงปลายกลีบส่วนโคนกลีบดอกใช้สีขาว (TITANIUM WHITE) ผสม สีเหลือง (YELLOW LIGHT) ให้สีขาวมากกว่าสีเหลือง สุดท้ายก็ใช้สีชมพู (ROUGE PRIMAIRE) ผสมน้ำมากดูทับลงบนกลีบดอกอีกครั้งเพื่อให้ภาพดูอมชมพูมากขึ้น ลงสีทองในส่วนที่เป็นเกสรแล้วตัดเส้น ส่วนที่เป็นฝักบัวก็ใช้สีสีน้ำตาลแดง (INDIAN RED ส่วนไหนที่ต้องการให้ดูลึกก็ผสมดำเข้าไป

4. เมื่อลงสีใบและดอกบัวแล้วก็เริ่มลงสีสัตว์และพืชอื่นๆในบึงบัว โดยใช้สีในโทนของใบและดอกบัว เก็บรายละเอียดของภาพ ตัดเส้นในบางส่วนที่ต้องการให้ภาพเด่นมากขึ้น ใช้สีของดอกบัวแต้มทุกส่วนของภาพเพื่อให้เกิดความกลมกลืนของโทนสี

2.2.2 ทักษะที่ใช้ในการสร้างสรรค์

ทักษะ ที่ช่วยในการถ่ายทอดความงามในการสร้างสรรค์ มีดังนี้

1. **รูปทรง** ถือว่าเป็นส่วนที่สำคัญที่สุด การควบคุมปรับเปลี่ยน ลดทอนความจริงบางอย่างจากธรรมชาติให้เป็นรูปทรงธรรมชาติตามจินตนาการ ตกแต่งเพิ่มทั้งลักษณะของใบบัวดอกบัว และสิ่งมีชีวิตต่างๆ ถ่ายทอดเรื่องราวในบึงบัว รูปทรงที่มีลักษณะแตกต่างกันนั้นทำให้เห็นความกว้าง ความสูง ความลึก ภายในภาพ เพื่อให้รู้สึกถึง วิถีชีวิตที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้อซึ่งพึ่งพาอาศัยกันของรูปทรงต่างๆภายในภาพ

2. **เส้น** ภายในงานสร้างสรรค์ของข้าพเจ้ามีสองลักษณะ ดังนี้

2.1 **เส้นโครงสร้าง** จะมองไม่เห็นด้วยตา เป็นเส้นในจินตนาการ เส้นชนิดนี้จะเดินทางด้วยความรู้สึก สามารถปะติดปะต่อเชื่อมโยงจากจุดหนึ่งไปอีกจุดหนึ่งได้ เพื่อกำหนด

ขอบเขตของพื้นที่วาง รูปทรงและสี⁴⁸

2.2 เส้นที่สร้างเป็นรูปทรง แต่ละรูปทรง เป็นเส้นที่สร้างแบบง่ายๆ ส่วนใหญ่ภายในงานจะเป็นเส้นโค้ง ที่เห็นได้อย่างชัดเจน มีเส้นตรงบ้างเพียงเล็กน้อย เส้นตรงจะอยู่ในส่วนของก้านใบก้านดอกและขาของสัตว์ เส้นที่อยู่ในงานมีทั้งเกิดจากการตัดเส้น และเส้นที่เกิดจากการระบายน้ำหนักเป็นแถบเส้นในส่วนละเอียดของรูปทรง

3. สีและน้ำหนัก

3.1 สีโดยรวม เป็นสีโทนเย็น คือ สีฟ้าเขียว เหลืองชมพูอมเหลือง เนื่องจากสีฟ้า หมายถึง ความปลอดโปร่งโล่งใจ ผ่อนคลาย สงบ สีเขียว หมายถึง ความสดชื่น เย็นสบาย ชุ่มชื้น สีชมพู หมายถึง ความงดงามอ่อนโยน ดังนั้นข้าพเจ้าจึงใช้สีเหล่านี้เพื่อให้ตรงกับแนวความคิดที่ต้องการแสดงให้เห็นถึงความผ่อนคลาย สดชื่น สดใส และอุดมสมบูรณ์ ถ้าพิจารณาส่วนละเอียด ข้าพเจ้าจะใช้สี อยู่ในวรรณะเย็นประมาณ 80 เปอร์เซ็นต์ ส่วนสีวรรณะร้อนประมาณ 20 เปอร์เซ็นต์ จะอยู่ในส่วนที่เป็นดอกและสัตว์บางชนิด บรรยากาศโดยรวมในบึงบัวอยู่ช่วงเวลา ไม่เช้าและไม่เที่ยง ดอกบัวจะมีสีชมพูอมส้มเหลืองสีเหลืองเล็กน้อย มีการไล่สีของดอกบัวแทรกกระจายไปในบางส่วนของใบบัว เพื่อให้ภาพรวมเกิดความกลมกลืนและมีเอกภาพของสีที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น มีการใช้สีทองในส่วนของเกสรดอกบัว เพื่อเน้นให้ดอกบัวมีความงดงามมากขึ้น

3.2 น้ำหนักของสี มีความชัดเจนทั้งภาพ เน้นส่วนที่อยู่ด้านหน้าให้สว่าง ส่วนที่อยู่ไกลจะมีน้ำหนักเข้มกว่า แสงเงาจะใกล้เคียงกับธรรมชาติ การลงน้ำหนักจะเริ่มลงสีที่มีน้ำอ่อนก่อนแล้วค่อยๆเพิ่มสีเข้มขึ้น ในส่วนที่เป็นน้ำหนักแล้วปล่อยให้พลังของสีเปล่งประกายออกมาในงาน ค่าน้ำหนักของสีในภาพ ทำให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกต่างๆ ทั้งความรู้สึกถึงความ เคลื่อนไหว เกิดความกลมกลืน ความโค้ง ความหนา และความบาง จนเกิดเป็นมิติ ระยะใกล้-ไกล และยังทำให้เกิดความแตกต่างในเรื่องของขนาดใบบัว ดอกบัวรวมทั้งชีวิตอื่นในภาพ

4. ลักษณะผิว เป็นผิวเทียมเกิดจากการระบายด้วยพู่กัน มีทั้งดูเรียบและหยาบ

⁴⁸ชุลล นิมเสมอ, องค์ประกอบศิลปะ, พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2542), 35.

2.1.3 ภาพร่างแนวความคิดสู่ผลงานสำเร็จ

1. แนวความคิดภาพที่ 1

1.1 เนื้อหาเนื้อหา เป็นการนำเสนอเรื่องราวของบึงบัวที่มองเห็นถึงการพึ่งพาอาศัยของสิ่งมีชีวิตในบึงบัว ทั้งที่อยู่ใต้และบนของใบบัวดอกบัว สิ่งมีชีวิตที่มีในภาพได้แก่นกกระจอกตาล นกกระเต็น เขียดบัว ผีเสื้อ บัวบา และแห่นที่ลอยอยู่บนผิวน้ำ

1.2 องค์ประกอบของภาพ เน้นจุดเด่นอยู่ในระยะกลางของภาพ มีพื้นที่ว่างที่เป็นพื้นน้ำอยู่ด้านหน้า ทางขวามือแล้วทแยงไปด้านซ้ายมือสิ้นสุดตรงกลางภาพ ส่วนที่เหลือก็เป็นใบบัว และดอกบัวสลัซซันซ้อนเรียงรายกันอยู่เต็มบึงมองไม่เห็นพื้นน้ำ สิ่งมีชีวิตในบึงบัวมีกระจายกันเป็นกลุ่ม ทั้งที่อยู่ด้านหน้า ตรงกลางและด้านบนของบัว บนพื้นน้ำก็มีแห่นกับบัวบา ลอยอยู่ มีน้ำกลิ้งอยู่บนใบบัว องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ในภาพมีดังนี้

ระยะใกล้ มีใบบัวขนาดใหญ่ครึ่งใบอยู่ด้านซ้าย ด้านส่วนกลางไปจนถึงด้านขวา เป็นพื้นหลัง นำสายตาไปหาจุดเด่น

ระยะกลาง มีใบบัวขนาดใหญ่สุดในภาพเต็มใบอยู่ด้านขวามือ ส่วนใบข้างๆก็ลดขนาดลงเรื่อยๆไปทางด้านขวามือส่วนปลายของใบจะทับซ้อนส่วนของใบใหญ่

ระยะไกล ผลักระยะให้ดูไกลออกไปด้วยใบและดอกบัวที่มีขนาดเล็กกลงแก้ปัญหาพื้นที่ว่างโดยใช้ใบบัวขนาดเล็กแทรกเข้าไป

1.3 ภาพร่างลายเส้น

ภาพที่ 85 ภาพร่างลายเส้นแนวความคิดศิลปนิพนธ์ ภาพที่ 1 เริ่มสร้างสรรค์ วันที่ 7 เดือน มิถุนายน พ.ศ.2554

1.4 ภาพร่างแสดงองค์ประกอบของสีและน้ำหนักสี

ภาพที่ 86 ภาพร่างแสดงองค์ประกอบของสีและน้ำหนักแนวความคิดศิลปนิพนธ์ ภาพที่ 1 เริ่มสร้างสรรค์ วันที่ 8 เดือน มิถุนายน พ.ศ.2554

1.5 ผลงานสำเร็จศิลปนิพนธ์ ภาพที่ 1

ภาพที่ 87 ผลงานสำเร็จ “ชีวิตในบึงบัว 1” ขนาด 120 x 84 ซม. สร้างสรรค์สำเร็จ วันที่ 18 เดือนมิถุนายน พ.ศ.2554

2. แนวความคิดภาพที่ 2

2.1 เนื้อหา นำเสนอเรื่องบางมุมในบึงบัวที่มีสิ่งมีชีวิตอาศัยอยู่ร่วมกัน เป็นการแสดงมิติของความเชื่อมโยงกันระหว่างบัวกับสิ่งมีชีวิตอื่นๆอย่างสมดุล สิ่งมีชีวิตในภาพมี นกกระเต็น ผีเสื้อ ผักบุ้ง บัวบา และแห่นที่ลอยอยู่บนผิวน้ำ

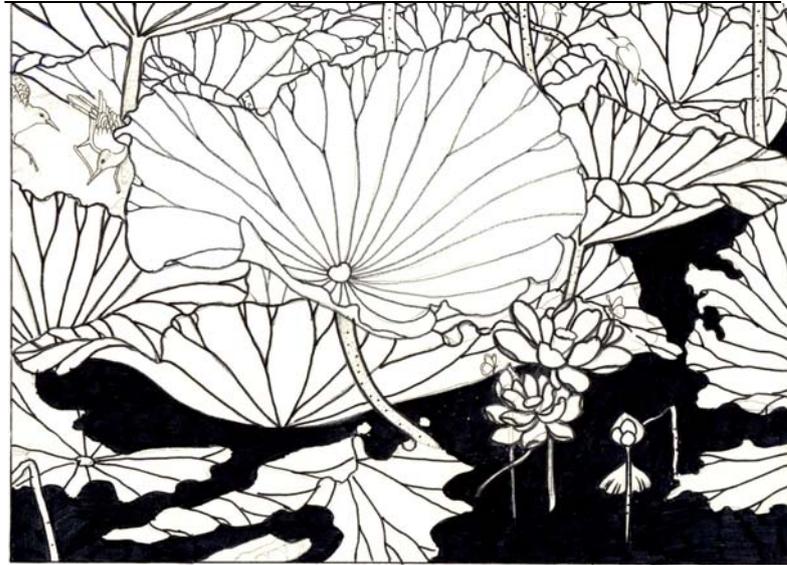
2.2 องค์ประกอบของภาพ เนื่องจากการภาพแรก คู่อึดอัดเกินไป ข้าพเจ้าจึงนำมาพัฒนาปรับปรุงในภาพนี้ โดยเพิ่มพื้นที่ว่างให้มากขึ้น โดยมีองค์ประกอบของภาพรวมให้มีใบบัวทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ปะปนกัน โดยมีพื้นที่ว่างอยู่ด้านหน้าและมีการกระจายพื้นที่ว่างเล็กๆ ตามระหว่างช่องใบทั้งด้านซ้ายและด้านขวา ด้านหน้ามีการนำเสนอให้เห็นใบบัวที่จมลงใต้น้ำบางส่วน ใบบัวที่มีขนาดใหญ่สุดจะอยู่ตรงกลางภาพพอดี มีกลุ่มของดอกโพลีขึ้นมาพื้นน้ำแบ่งบานอยู่ด้านหน้ามุมซ้าย ส่วนสัตว์ก็จะกระจายอยู่เป็นกลุ่มๆ มีทั้งกลุ่มของผีเสื้อ กลุ่มของนกกระเต็นที่เกาะอยู่บนใบบัวด้านบน และกลุ่มของนกกระจาอกตาลที่กำลังหาแมลงกิน โดยมีองค์ประกอบในระยะสัมพันธ์ดังนี้

ระยะใกล้ เป็นพื้นน้ำ ซึ่งถือว่าเป็นที่ว่างในภาพ มีใบบัวที่จมน้ำอยู่ มีใบที่เริ่มเจริญเติบโตนำสายตาไปสู่จุดเด่นของภาพ

ระยะกลาง ใบบัวขนาดใหญ่ที่สุดในภาพ แผ่ใบกว้างขวางครอบคลุมภาพเป็นส่วนใหญ่ ข้างๆก็มีใบขนาดเล็กแทรกอยู่

ระยะไกล ผลักระยะให้ดูไกลออกไปด้วยใบบัวที่ไม่เต็มใบ แก้ปัญหาพื้นที่ว่างด้านบนด้วยการแทรกในบัวและดอกบัวขนาดเล็ก

2.3 ภาพร่างลายเส้น

ภาพที่ 88 ภาพร่างลายเส้นแนวความคิดศิลปนิพนธ์ ภาพที่ 2 เริ่มสร้างสรรค์ วันที่ 20 เดือน มิถุนายน พ.ศ.2554

2.4 ภาพร่างแสดงองค์ประกอบของสีและน้ำหนักสี

ภาพที่ 89 ภาพร่างแสดงองค์ประกอบของสีและน้ำหนักแนวความคิดศิลปนิพนธ์ ภาพที่ 2 เริ่มสร้างสรรค์ วันที่ 21 เดือนมิถุนายน พ.ศ.2554

2.5 ผลงานสำเร็จศิลปนิพนธ์ ภาพที่ 2

ภาพที่ 90 ผลงานสำเร็จ “ชีวิตในบึงบัว 2” ขนาด 100 x 80 ซม. สร้างสรรค์สำเร็จ วันที่ 16 เดือนกรกฎาคม พ.ศ.2554

3. แนวความคิดภาพที่ 3

3.1 เนื้อหา นำเสนอในแนวความเดิมเหมือนภาพที่ผ่านมา คือ มีบีบบัวที่เต็มไปด้วยสิ่งมีชีวิต ที่กระจายอยู่ทั่วทั้งภาพ แนวความคิดนี้มีลักษณะแตกต่างจากภาพที่ผ่านมา เพราะมีการนำเสนอให้เห็นถึงความแห้งเหี่ยวของฝักบัวมาเป็นประธานของภาพ สัตว์จะอยู่ด้านบนใบบัวดอกบัวมากกว่าด้านล่าง มีลีลาการดำเนินชีวิตที่หลากหลายมากขึ้น สิ่งมีชีวิตในภาพนี้ นกกระเด็น ผีเสื้อ เจียดบัวไปหอยเชอรี่ แหนและบัวบา

3.2 องค์ประกอบของภาพ ไม่มีใบบัวขนาดเป็นประธานเหมือนภาพที่ผ่านมา แต่จัดให้มีกลุ่มของฝักบัวที่เหี่ยวเฉาเป็นประธานหลัก ใกล้เคียงกันก็มีกลุ่มของดอกบัวที่กำลังเบ่งบาน ทั้งสองกลุ่มนี้จะอยู่ด้านหน้าและตรงกลาง มีการแสดงบริเวณพื้นที่ว่างอยู่ด้านหน้า กระจายพื้นที่ว่างไปอยู่ตามบริเวณช่องว่างระหว่างใบตามมุมของภาพ บริเวณพื้นน้ำมีการทับซ้อนของรูปทรงใบบัว มีบางส่วนที่จมน้ำบางส่วนที่โผล่เหนือน้ำ ส่วนแทนที่ลอยอยู่บนผิวน้ำจะเป็นจุดนำสายตาไปสู่จุดเด่น โดยมีระยะสัมพันธ์ขององค์ประกอบดังนี้

ระยะใกล้ เป็นกลุ่มของดอกบัวและฝักบัว ก้านบัวที่มีนกกกระเด็นเกาะอยู่ ใบอ่อนของบัวที่มีผีเสื้อเกาะอยู่ สัตว์ที่อยู่บริเวณด้านภาพทั้งหมดจะหันหน้าไปทางจุดเด่น

ระยะกลาง เป็นการทับซ้อนของใบบัวขนาดต่างๆ

ระยะไกล เป็นใบบัวที่มีรูปทรงขนาดเล็กที่ทับซ้อนกัน เพื่อผลักระยะให้ดูไกลออกไป แล้วก็เว้นพื้นที่ว่างระหว่างใบบัวบางจุด

3.3 ภาพร่างลายเส้น

ภาพที่ 91 ภาพร่างลายเส้นแนวความคิดศิลปนิพนธ์ ภาพที่ 3 เริ่มสร้างสรรค์วันที่ 19 เดือนกรกฎาคม พ.ศ.2554

3.4 ภาพร่างแนวความคิดแสดงองค์ประกอบของสีและน้ำหนักสี เน้นสีเขียวมากกว่าสีฟ้า

ภาพที่ 92 ภาพร่างแสดงองค์ประกอบของสีและน้ำหนักแนวความคิดศิลปนิพนธ์ ภาพที่ 3 เริ่มสร้างสรรค์วันที่ 20 เดือนกรกฎาคม พ.ศ.2554

3.5 ผลงานสำเร็จศิลปนิพนธ์ ภาพที่ 3

ภาพที่ 93 ผลงานสำเร็จ “ชีวิตในบึงบัว 3” ขนาด 100 x 70 ซม. สร้างสรรค์สำเร็จ วันที่ 24 เดือนสิงหาคม พ.ศ.2554

4. แนวความคิดภาพที่ 4

4.1 เนื้อหา แสดงเนื้อหาเหมือนสามภาพที่ผ่านมา บึงบัวที่เต็มไปด้วยสิ่งมีชีวิตที่มาพึ่งพาอาศัย ในที่เดียวกัน มีทั้งสัตว์และพืชน้ำ เพราะบึงบัวเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญของชีวิตเหล่านี้ สิ่งมีชีวิตในภาพนี้ นกกระเด็น ผีเสื้อ บัวบา สาหร่าย แหน

4.2 องค์ประกอบของภาพ มีการเปลี่ยนแปลงในจังหวะของพื้นที่ว่าง เนื่องจากภาพที่ผ่านมาพื้นที่ว่างอยู่ด้านหน้าของภาพ แต่ในภาพนี้ข้าพเจ้าปรับให้เห็นการเคลื่อนตัวของน้ำอย่างต่อเนื่อง จากล่างบนไปด้านบน โดยแบ่งใบเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่อยู่ด้านหน้าและด้านบน โดยมีการไหลของน้ำก้นกลาง และเพื่อไม่ให้ภาพถูกแบ่งเป็น 2 ภาพ จึงเสริมใบและดอกบัวให้เป็นตัวเชื่อมระหว่างกลุ่มบัวทั้งสองกลุ่ม จุดเด่นของภาพจะเป็นส่วนที่เป็นกลุ่มของดอกบัวที่กำลังเบ่งบาน โดยมีใบบัวและทางไหลของน้ำนำสายตาไปสู่จุดเด่น แสดงระยะความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในภาพดังนี้

ระยะใกล้ มีสองส่วน ด้านซ้ายเป็นกลุ่มใบบัวและดอกตูมมีผีเสื้อเกาะอยู่ ส่วนด้านขวามือเป็นพื้นน้ำ ที่มีแหนและบัวลอยอยู่ มีก้านใบบัวที่นำสายตาไปสู่ระยะกลาง

ระยะกลาง มีดอกบัวที่เป็นจุดเด่นของภาพอยู่บริเวณด้านข้างเฉียงไปทางขวามือเล็กน้อย มีทางไหลของน้ำที่นำสายตาไปสู่ระยะไกล

ระยะไกล ทางด้านซ้ายเป็นใบบัวกับทางน้ำไหล ด้านขวาก็เป็นกลุ่มของใบบัว ผลักระยะด้วยขนาดของรูปทรงที่หลากหลาย

4.3 ภาพร่างลายเส้น

ภาพที่ 94 ภาพร่างลายเส้นแนวความคิดศิลปะนิพนธ์ ภาพที่ 4 เริ่มสร้างสรรค์ วันที่ 25 เดือนสิงหาคม พ.ศ.2554

4.4 ภาพร่างแสดงองค์ประกอบของสีและน้ำหนักสี

โทนสี คล้ายภาพที่ผ่านมา แต่ภาพนี้จะเน้นสีเขียวมากกว่าสีฟ้า

ภาพที่ 95 ภาพร่างแสดงองค์ประกอบของสีและน้ำหนักแนวความคิดศิลปะนิพนธ์ ภาพที่ 4 เริ่มสร้างสรรค์ วันที่ 26 เดือนสิงหาคม พ.ศ.2554

4.5 ผลงานสำเร็จศิลปนิพนธ์ ภาพที่ 4

ภาพที่ 96 ผลงานสำเร็จ “ชีวิตในบึงบัว 4” ขนาด 100 x 80 ซม. สร้างสรรค์สำเร็จ วันที่ 10 เดือนกันยายน พ.ศ.2554

5. แนวความคิดภาพที่ 5

5.1 เนื้อหา แสดงเนื้อหาเหมือนสามภาพที่ผ่านมา บึงบัวที่เต็มไปด้วยสิ่งมีชีวิตที่มาพึ่งพาอาศัย ในที่เดียวกัน มีทั้งสัตว์และพืชน้ำ เพราะบึงบัวเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญของชีวิตเหล่านี้ สิ่งมีชีวิตในภาพนี้ นกกระเต็น ผีเสื้อ แมลงปอ ตั๊กแตน บัวบา สาหร่าย แหน

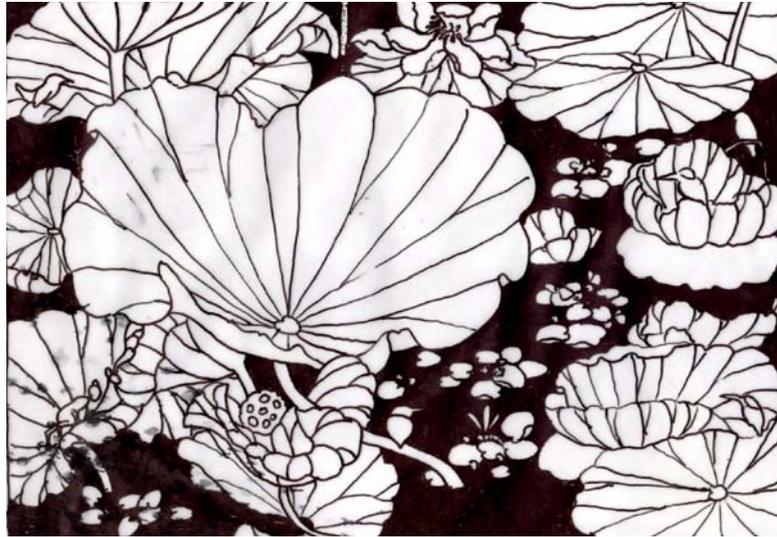
5.2 องค์ประกอบ ผลงานภาพที่ 5 เป็นผลงานชิ้นสุดท้ายของการสร้างสรรค์ศิลปนิพนธ์ เป็นแก้ปัญหา พัฒนา ปรับปรุง มาจากผลงานที่ผ่านทุกภาพ โดยการเพิ่มพื้นที่ว่างให้มากขึ้น เพื่อให้งานดูโล่งตา มีการเว้นในส่วนที่เป็นพื้นน้ำในบริเวณด้านหน้าออกไปด้านขวาเป็นส่วนใหญ่ และยังเพิ่มพื้นน้ำในบริเวณตามช่องระหว่างใบบัวและดอกบัว ส่วนด้านซ้ายก็จะเพิ่มใบบัวที่มีขนาดใหญ่เป็นประธานหลัก โดยนำรูปแบบมาจากผลงานภาพที่สอง ส่วนใบบัวดอกบัวที่มีขนาดเล็กก็นำรูปแบบมาจากทุกภาพที่ผ่านมา ผสมผสานให้อยู่ในภาพเดียวกัน โดยด้านซ้ายมีใบบัวที่โผล่พื้นน้ำส่วนด้านขวาใบบัวจะลอยบนผิวน้ำ เพื่อให้ได้มองเห็นถึงวัฏจักรของบัวมากขึ้น ภาพนี้จะมีจุดเด่น ที่เด่นด้วยขนาดของใบบัว และเด่นด้วยความสดใสของสีดอกบัว ส่วนที่เหลือก็เป็นใบบัว ที่ทับซ้อนเรียงรายกันอยู่เต็มบึงบัว ส่วนสิ่งมีชีวิตอื่น ทั้งสัตว์และพืช ก็กระจายกันเป็นกลุ่มๆ ทั้งที่อยู่ด้านหน้า ด้านข้าง ด้านบนของบัว บนผิวน้ำ ก็มีแหน บัวบา ลอยอยู่ เสริมแต่งด้วยหยดน้ำที่กลิ้งอยู่บนใบบัว แสดงออกถึงความชุ่มฉ่ำในยามเช้าตรู่ โดยมีองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ในภาพดังนี้

ระยะใกล้ ด้านซ้ายมีกลุ่มของดอกบัวและใบบัวที่โผล่พื้นน้ำ ส่วนด้าน ขวาจะเป็นใบบัวที่ลอยอยู่บนผิวน้ำมีใบบัวที่ห่อตัวพร้อมจะเบ่งบานเป็นจุดนำสายตาไปหาดอกบัวตูมที่อยู่ตรงกลางด้านขวา ก้านของใบบัวใบใหญ่สุดที่อยู่ตรงกลางภาพด้านบนก้านมีตั๊กแตนเกาะอยู่ นำสายตาไปหาใบบัว ใกล้ๆก็มีกลุ่มของบัวบา ลอยอยู่ โดยมีแมลงปอเกาะด้านบน

ระยะกลาง ด้านซ้ายมือมีใบบัวขนาดใหญ่สุดในภาพซึ่งแผ่ปกคลุมภาพเกือบทั้งหมด ส่วนด้านขวามีดอกบัวตูม ลอยอยู่บนผิวน้ำ บริเวณใกล้ๆกัน ก็มีใบบัว บัวบา นกกระเต็น ผีเสื้อ กระจายอยู่บริเวณนั้น

ระยะไกล ตรงกลางด้านบนของภาพจะมีดอกบัวบานพร้อมจะร่วง โรยมีผีเสื้อบินอยู่บน ส่วนด้านก็เป็นกลุ่มของใบบัวที่โผล่พื้นน้ำทับซ้อนกันอยู่ ด้านขวาเป็นกลุ่มของใบบัวที่ลอยอยู่บนผิวน้ำทับซ้อนกันอยู่เช่นกัน

5.3 ภาพร่างลายเส้น

ภาพที่ 97 ภาพร่างลายเส้นแนวความคิดศิลปนิพนธ์ ภาพที่ 5 เริ่มสร้างสรรค์ วันที่ 1 เดือน ตุลาคม พ.ศ.2554

5.4 ภาพร่างแสดงองค์ประกอบของสีและน้ำหนักสี

ภาพที่ 98 ภาพร่างแสดงองค์ประกอบของสีและน้ำหนักแนวความคิดศิลปนิพนธ์ ภาพที่ 5 เริ่มสร้างสรรค์ วันที่ 2 เดือน ตุลาคม พ.ศ.2554

5.5 ผลงานสำเร็จศิลปนิพนธ์ ภาพที่ 5

ภาพที่ 99 ผลงานสำเร็จ “ชีวิตในบึงบัว 5” ขนาด 115 x 80 ซม. สร้างสรรค์สำเร็จ วันที่ 24 เดือน ตุลาคม พ.ศ.2554

ตารางที่ 4 การพัฒนาผลงานศิลปนิพนธ์ในส่วนของ เทคนิค วิธีการและการจัดองค์ประกอบศิลป์
ชุด “ชีวิตในบึงบัว”

ภาพที่ รูปภาพ	ภาพที่ 1	ภาพที่ 2	ภาพที่ 3	ภาพที่ 4	ภาพที่ 5
ภาพ ผลงาน					
ขนาด	120 x 80 ซม.	100 x 80 ซม.	100 x 70 ซม.	100 x 80 ซม.	115 x 80 ซม.
แนวคิด	การพึ่งพาอาศัยของสิ่งมีชีวิตในบึงบัว				
เทคนิค	สีอะคริลิกบนผ้าใบ				
จุดเด่น	กลุ่มของดอกบัว และใบบัว	ใบบัวขนาดใหญ่ และดอกบัว เห็น พื้นที่ว่างเพิ่มขึ้น	มีการเพิ่มกลุ่ม ฝักบัวเขียวและ ขนาดใบที่ใกล้เคียง กัน	การเคลื่อนตัวของ สายน้ำ	พื้นที่ว่าง ที่ดูโล่งตา ได้เห็นถึงวัฏจักร ของบัวมากขึ้น
จุดด้อย	มีความหนาแน่น ของใบบัวมากไป ช่องว่างน้อย	ด้านหลังของใบบัว ยังมีพื้นที่ว่างน้อย	กลุ่มฝักบัวเขียว เด่นชัดมากเกินไป	ใบบัวแบ่งเป็นสอง กลุ่มชัดเจนเกินไป	สีของดอกบัวที่ เด่นชัดมาก
การพัฒนา	เพิ่มบริเวณพื้นที่ว่าง	เพิ่มพื้นที่ว่าง ด้านหลังใบบัว	กระจายสีน้ำตาลให้ ทั่วภาพ	เพิ่มกลุ่มดอกบัวให้ เชื่อมระหว่างใบบัว ทั้งสองกลุ่ม	กระจายสีของ ดอกบัวให้ทั่วทั้ง ภาพ

บทที่ 4

วิเคราะห์ผลการดำเนินงานสร้างสรรค์ศิลปนิพนธ์

ผลการดำเนินงานสร้างสรรค์ศิลปนิพนธ์ในหัวข้อ “ชีวิตในบึงบัว” ต่อเนื่องจากผลงานชุดก่อนศิลปนิพนธ์ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการค้นพบแนวความคิดในรูปแบบและวิธีการแสดงออกทางศิลปะที่มีลักษณะเฉพาะตัวและมุ่งเน้นการค้นคว้าหารูปทรงที่มีความสมบูรณ์ทางด้านเนื้อหา และสื่อความหมายให้ตรงจุดมุ่งหมาย

พัฒนารูปแบบทางการสร้างสรรค์ ในช่วงก่อนศิลปนิพนธ์ มีปัญหาเกี่ยวกับรูปแบบที่ยังไม่ชัดเจน จึงนำมาพัฒนาในรูปแบบผลงานชุดศิลปนิพนธ์ ให้แสดงภาพของชีวิตในบึงบัวชัดเจนและตรงกับแนวความคิดข้าพเจ้ามากขึ้น รวมทั้งยังค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมทุกแง่มุมเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง ทำให้เข้าใจเพื่อสาระของชีวิตในบึงบัว ที่เป็นแก่นแท้ทางความคิด เพื่อมาสร้างสรรค์ให้ตรงตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการแสดงออกทางด้านศิลปะ

ซึ่งได้รับอิทธิพลทางด้านรูปแบบจากบัวหลวง แล้วเพิ่มเติม ลวดทอน ปรับเปลี่ยน พัฒนา หรือควบคุมรูปทรง ให้คงตามความต้องการ ส่วนสัตว์และพืชน้ำเลียนแบบมาจากธรรมชาติ โดยนำมาถอดออกมาเป็นลายเส้นง่ายๆ มีการสร้างรูปทรงด้วยการเน้นขนาดให้เล็กหรือใหญ่กว่าปกติ แต่ก็ยังคงความเหมือนจริงทุกอย่าง เพื่อต้องการให้งานสร้างสรรค์สมบูรณ์ ตามวัตถุประสงค์ตามจินตนาการส่วนตนมากขึ้น

ความผูกพันกับบัวของข้าพเจ้า เกิดขึ้นมาตั้งแต่สมัยยังเป็นเด็ก จากการไปเก็บดอกบัวเพื่อนำไปวัดกับแม่ทุกวันพระ ซึ่งสมัยนั้นบึงบัวยังเต็มไปด้วยระบบนิเวศที่มีความอุดมสมบูรณ์ แต่เมื่อข้าพเจ้าโตขึ้นบึงบัวที่เต็มไปด้วยสิ่งมีชีวิตที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวของพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน แถบจะไม่เหลือให้เห็น คงเป็นเพราะระบบการเกษตรที่เปิดตัวกว้างขวางจนเข้าไปรุกรานบึงบัว ทำให้บึงบัวถูกทำลายจนเกือบหมดคงเหลือไว้ให้เห็นแค่ความทรงจำ

ดังนั้นในงานสร้างสรรค์ของข้าพเจ้าจึงต้องการแสดงออกถึงชีวิตในบึงบัวตามความประทับใจที่เคยได้รับในวัยเด็กโดยใช้แนวเรื่อง ของบึงบัวในปัจจุบันแต่เสริมแต่งสิ่งที่ขาดหายไปจากที่เคยเห็นในอดีต เป็นงานจิตรกรรมไทยร่วมสมัยเทคนิคสีอะครีลิกบนผ้าใบ ชุดผลงานสร้างสรรค์ศิลปนิพนธ์ มีทั้งหมดห้าภาพ ถ่ายทอดออกมาในรูปแบบของชีวิตในบึงบัวที่เต็มไปด้วยระบบนิเวศที่มีความอุดมสมบูรณ์

วิเคราะห์ภาพรวมของผลงานทั้งห้าภาพ เพื่อให้เห็นสาระของรูปร่างรูปทรงที่มีลักษณะการ

ผสมผสานระหว่างบัวกับสิ่งมีชีวิตอื่นๆ และมีการผิดแปลกจากรูปทรงตามธรรมชาติบ้างเล็กน้อย ข้าพเจ้าให้ความสำคัญกับรูปทรงและสีเท่ากับเนื้อหาของภาพ โดยค้นหารูปทรงของใบและดอกบัวเฉพาะที่เป็นจุดเด่นและสวยงามเท่านั้น

การวิเคราะห์ผลงานศิลปนิพนธ์ภาพที่ 1

ภาพที่ 100 ชื่อผลงาน “ชีวิตในบึงบัว 1” สร้างสรรค์สำเร็จ วันที่ 18 เดือนมิถุนายน พ.ศ.2554

วิเคราะห์

ตลอดภาพเน้นใบบัวเกือบเต็มพื้นที่ เว้นจังหวะช่องว่างที่มุมล่างขวามือ โดยมี ใบบัวขนาดใหญ่กว่าใบอื่นมากไป ไม่มีใบที่เหี่ยวและเป็นแผลเลย จุดเด่นจะเด่นทั้งขนาดของใบและเด่นด้วยสีของดอกบัว ส่วนทางด้านรูปทรงของใบบัว ดอกบัวและเหล่าสัตว์หลากหลายชนิด เช่น นกกระเต็น นกกระจิบ ผีเสื้อ เจียดบัว ปาดบ้าน เป็นต้น ก็มีการรับส่งเชื่อมโยงกันอย่างลงตัว ใบบัวด้านหน้าฝั่งซ้ายเป็นจุดนำสายตาไปหาจุดเด่น มีการลงรายละเอียดของสีทั้งหมด จุดเด่นของกลุ่มภาพ คือ กลุ่มรูปทรงของดอกบัว และสัตว์ขนาดเล็กต่างๆ และพืชน้ำ ให้ความกระจายเชื่อมสัมพันธ์กันทั่วทั้งภาพ สร้างระบบนิเวศในบึงบัวและควมมีชีวิตขึ้นในภาพ

สีโทนฟ้าเขียวเหลืองชมพู บ่งบอกถึงความชุ่มฉ่ำ สดชื่น เป็นการสร้างสรรค์สิ่งๆที่เหมือนจริง แต่ยังคงความเป็นไทยอยู่ มีความประณีต ใช้การตัดเส้นบางส่วน ถ่ายทอดในรูปแบบจิตรกรรมไทยร่วมสมัย ใช้เทคนิคสีอะคริลิกบนผ้าใบ

การวิเคราะห์ผลงานศิลปะนิพนธ์ภาพที่ 2

ภาพที่ 101 ชื่อผลงาน “ชีวิตในบึงบัว 2” สร้างสรรค์สำเร็จ วันที่ 16 เดือนกรกฎาคม พ.ศ.2554

วิเคราะห์

สร้างสรรค์ แนวความคิดตามเนื้อหา รูปแบบ รูปทรง ต่อเนื่องมาจากภาพแรกที่มีพื้นที่ว่างยังคงน้อยไป จากด้านหลังยังคงอึดอัดและแน่นมาก แต่ภาพนี้เพิ่มพื้นที่ว่างด้านล่างของภาพมากขึ้น และยังเน้นใบบัวเป็นฉากหลังของภาพเหมือนเดิม โดยแสดงใบบัวขนาดใหญ่อยู่ตรงกลางภาพข้างๆก็มีกลุ่มดอกบัวทั้งบัวบานและบัวตูม โผล่ขึ้นมา ถึงแม้ว่ากลุ่มดอกบัวจะมีขนาดเล็กแต่ก็สร้างจุดเด่นของกลุ่มรูปทรงในภาพให้เรามองเห็นได้เด่นชัด มีการลงรายละเอียดของกลุ่มของรูปทรงย่อยทั้งสัตว์และพืชน้ำอื่นๆ กระจายไปตามจุดต่างๆของภาพ เพื่อเพิ่มระบบนิเวศในบึงบัวและความมีชีวิตชีวาขึ้นในภาพ สีโทนฟ้าเขียวเหลืองชมพู บ่งบอกถึงความชุ่มฉ่ำ สดชื่น เป็นการสร้างสรรค์สิ่งเหมือนจริง แต่ยังคงความเป็นไทยอยู่ มีความประณีต ใช้การตัดเส้นบางส่วน ถ่ายทอดในรูปแบบจิตรกรรมไทยร่วมสมัยใช้เทคนิคลีอะคริลิกบนผ้าใบ

การวิเคราะห์ผลงานศิลปนิพนธ์ภาพที่ 3

ภาพที่ 102 ชื่อผลงาน “ชีวิตในบึงบัว 3” สร้างสรรค์สำเร็จ วันที่ 24 เดือนสิงหาคม พ.ศ.2554

วิเคราะห์

เนื้อหา รูปทรง รูปแบบ ต่อเนื่องมาจากภาพที่ผ่านมา แต่ภาพนี้ใบบัวที่รวมกันเป็นฉากหลังของภาพ ส่วนใหญ่จะมีขนาดใกล้เคียงกันมีการลดความใหญ่ของใบบัวลงยังเน้นใบมากกว่าดอกบัว ในกลุ่มของดอกบัวบาน ที่อยู่ด้านหน้าตอล่างภาพ มีการเพิ่มกลุ่มของฝักบัวที่เหี่ยวเฉาวางคู่เคียงกัน ทำให้กลุ่มภาพนี้ แม้กลุ่มภาพจะมีขนาดเล็กแต่มีความเด่นเป็นประธานของภาพ สีน้ำตาลของฝักบัวข้างๆยังเด่นชัดเกินไป ไม่มีการกระจายสีขาดความเป็นเอกภาพ ลงรายละเอียดของสีทั้งหมด เพิ่มกลุ่มรูปทรง คือ นก กระเต็น ผีเสื้อ เขียดบัว บัวบา แหน ไช้หอยและสาหร่าย กระจายไปตามจุดต่างๆของภาพเพื่อเพิ่มระบบนิเวศในบึงบัวและความมีชีวิตชีวาขึ้นในภาพ สีโทนฟ้าเขียวเหลืองชมพู บ่งบอกถึงความชุ่มฉ่ำ สดชื่น เป็นการสร้างสรรค์สิ่งที่เหมือนจริง แต่ยังคงความเป็นไทยอยู่ มีความประณีต ใช้การตัดเส้นบางส่วนถ่ายทอดในรูปแบบจิตรกรรมไทยร่วมสมัย ใช้เทคนิคสีอะคริลิกบนผ้าใบ

การวิเคราะห์ผลงานศิลปนิพนธ์ภาพที่ 4

ภาพที่ 103 ชื่อผลงาน “ชีวิตในบึงบัว 4” สร้างสรรค์สำเร็จ วันที่ 10 เดือนกันยายน พ.ศ.2554

วิเคราะห์

เนื้อหา รูปทรง รูปแบบ ต่อเนื่องมาจากภาพที่ผ่านมา แต่พยายามเปลี่ยนพื้นที่ว่างของกลุ่มใบบัวที่เป็นฉากหลังในลักษณะที่แตกต่างจากเดิม โดยให้เห็นช่องว่างของน้ำและสิ่งมีชีวิตได้ใบบัวจากมุมล่างขวาเคลื่อนตัวต่อเนื่องไปสู่ซ้ายด้านบนยัง มีใบแห้งเหี่ยวน้อยมาก น้ำหนักกระยะหน้ากับระยะหลังยังเท่ากัน ลงรายละเอียดของสีทั้งหมด เพิ่มกลุ่มรูปทรงย่อย คือ นกกระเต็น ผีเสื้อ เขียดบัว บัวบา แหน ไข่มุก และสาหร่าย ทำให้งานดูมีชีวิตชีวา

สีโทนฟ้าเขียวเหลืองชมพู บ่งบอกถึงความชุ่มฉ่ำ สดชื่น เป็นการสร้างสรรค์สิ่งที่เหมือนจริง แต่ยังคงความเป็นไทยอยู่ มีความประณีต ใช้การตัดเส้นบางส่วน ถ่ายทอดในรูปแบบจิตรกรรมไทยร่วมสมัย ใช้เทคนิคสีอะคริลิกบนผ้าใบ

การวิเคราะห์ผลงานศิลปนิพนธ์ภาพที่ 5

ภาพที่ 104 ชื่อผลงาน “ชีวิตในบึงบัว 5” สร้างสรรค์สำเร็จ วันที่ 24 เดือนตุลาคม พ.ศ.2554

วิเคราะห์

เนื้อหา รูปทรง รูปแบบ ต่อเนื่องมาจากทุกภาพที่ผ่านมา เป็นการนำรูปทรงของใบบัวมาจากทุกภาพมาผสมผสานจัดองค์ประกอบให้อยู่ในภาพเดียวกัน และปรับเปลี่ยนเพิ่มเติมพื้นที่ว่างให้มีลักษณะที่แตกต่างจากเดิม โดยให้เห็นช่องว่างของน้ำด้านหน้าขวามือ เคลื่อนตัวต่อเนื่องไปสู่ซ้ายส่วนใหญ่ เพื่อให้รู้สึกถึงความโล่งตา บริเวณผิวน้ำด้านซ้ายก็มีใบบัวที่ลอยอยู่เพื่อให้เห็นถึงวัฏจักรของบัวไปด้วย แต่ก็ยังคงเขียนใบมีใบแห้งเหี่ยวน้อยมาก น้ำหนักกระยะหน้ากับระยะหลังยังเริ่มมีความแตกต่างกัน มีการลงน้ำหนักให้ด้านหลังดูมืดเหมือนบรรยากาศที่เข้ามาๆ ลงรายละเอียดของสีทั้งหมด เพิ่มกลุ่มรูปทรงย่อยคือ นกกระเต็น ผีเสื้อ เขียด ต๊กแตน แมลงปอ บัวบา แหน ไข่มุกและสาหร่าย รวมถึงน้ำที่กลืนบนใบบัว กระจายอยู่ทั่วทั้งภาพ ทำให้งานดูมีชีวิตชีวา

สีโทนฟ้าเขียวเหลืองชมพู บ่งบอกถึงความชุ่มฉ่ำ สดชื่น เป็นการสร้างสรรค์สิ่งๆ ที่เหมือนจริง แต่ยังคงความเป็นไทยอยู่ มีความประณีต ใช้การตัดเส้นบางส่วน ถ่ายทอดในรูปแบบจิตรกรรมไทยร่วมสมัย ใช้เทคนิคสีอะคริลิกบนผ้าใบ

สรุปการวิเคราะห์ผลงานศิลปนิพนธ์ทั้งหมด

ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปนิพนธ์ของข้าพเจ้าในหัวข้อ “ชีวิตในบึงบัว” มีทั้งหมดห้าภาพ ใช้รูปแบบงานจิตรกรรมไทยร่วมสมัย โดยใช้กระบวนการสร้างสรรค์แบบไทยในเรื่องของการถอดรูปทรงต่างในองค์ประกอบของภาพทั้ง บัว พืชน้ำและสัตว์ ออกมาเป็นลายเส้นก่อนที่จะลงสีและยังใช้เทคนิคการตัดเส้นแบบไทยมาช่วยในส่วนที่เป็นรายละเอียดของภาพหรือส่วนที่ต้องการเน้น ส่วนน้ำหนักของสีและรูปทรงก็ใช้แบบสองมิติไม่ได้ใช้มิติแบบธรรมชาติ แต่ก็ยังคงเห็นระยะใกล้ กลาง ไกล ในลักษณะของผลงานทั้งหมด เน้นเฉพาะในด้านที่สวยงามของบึงบัวเท่านั้น สร้างผลงานเป็นชุดเป็นตอนที่ต่อเนื่องกัน(Series) เพื่อต้องการให้เห็นมุมมองในบึงบัวที่มีความหลากหลายและครบวงจร ตรงตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการ

รูปแบบลักษณะการสร้างสรรค์บัว ได้รับอิทธิพล มาจากศิลปินสองท่าน คือ พิชัย นิรันต์และสมโภชน์ ทองแดง ซึ่งเป็นศิลปินที่มียังมีชีวิตอยู่และสร้างสรรค์ผลงานเกี่ยวกับบัวมาโดยตลอด ผลงานของทั้งสองท่านมีลักษณะโดดเด่นที่แตกต่างกัน พิชัย นิรันต์ รูปแบบแทนพุทธิปัญญา รูปแบบยังคงเป็นแบบธรรมชาติส่วน โทนสีจะไม่เหมือนธรรมชาติ สมโภชน์ ทองแดง รูปแบบบัวเพื่อสะท้อนสังคม รูปแบบและโทนสีเหมือนจริงตามธรรมชาติ ดังนั้นผลงานของศิลปินทั้งสองท่านจึงส่งอิทธิพลต่อข้าพเจ้าให้สามารถสร้างสรรค์ผลงาน ทั้งห้าภาพในรูปแบบที่ใช้รูปทรงและการจัดวางองค์ประกอบแบบธรรมชาติโดยจะเสริมเติมแต่งลงไปตามจินตนาการแต่ยังคงมองรู้ว่าเป็นบัว และแต่งแต้มสีสันในลักษณะของโทนสีที่เกิดจากสีเขียวแบบธรรมชาติแล้วผสมกับสีฟ้าซึ่งเป็นสีที่สดใสเข้าด้วยกันกลายเป็นสีฟ้าเขียว แต่สีฟ้าจะโดดเด่นมากกว่า

ผลงานทั้งห้าภาพ เป็นการนำเสนอในบางมุมของ บึงบัวนั้น ซึ่งบางส่วนของภาพก็ไปถึงจุดมุ่งหมายที่วางเอาไว้แต่มีบางส่วนในภาพเช่นเดียวกันที่ยังไปไม่ถึงจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ สาเหตุเกิดจากข้อมูลบางอย่างหาได้ยากในปัจจุบัน ประการแรก คือ บึงบัวแบบเดิมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติที่มีองค์ประกอบมากมายหายไป กลายเป็นนาบัวที่ปลูกขึ้นเพื่อเก็บดอกตูมไปขาย จนไม่มีดอกบัวบานให้เห็นหรือถ้ามีดอกบานก็มาจาก บัวที่ถูกปลูกในอ่างและสระบัวที่ถูกสร้างขึ้นใหม่เพื่อเป็นไม้ประดับ ประการที่สอง คือ เมื่อสระบัวถูกสร้างขึ้นในรูปแบบระบบเกษตรกรรมหรือเป็นไม้ประดับตกแต่ง พืชน้ำบางชนิดที่ชอบมาเจริญงอกงามในบึงบัวก็ถูกกำจัดทิ้งจนเกือบหมดเหลือแค่เพียงพืชน้ำบางชนิดที่มีความสวยงามเท่านั้น ประการที่สาม คือ สัตว์ที่ชอบมาอาศัยในบึงบัวบางชนิด เช่น เขียดบัว นกกระเด็น ซึ่งสัตว์สองประเภทนี้หาดูยากในปัจจุบัน จากที่เคยชอบอาศัยในบึงบัวตามที่ข้าพเจ้าเคยเห็นอดีตกลายเป็นต้องไปอยู่ตามป่าเขาแทนเพราะหาที่อยู่อาศัยไม่ได้ ดังนั้นจากปัญหาดังกล่าวทั้งสามประการทำให้ผลงาน ในบางมุมยังมีลีลาของรูปทรง สิ่งมีชีวิต บางชนิด คุณยังไม่ล่งตัวมองเห็นความเคลื่อนไหวน้อยมาก

อาจเป็นเพราะว่า ข้อมูลในการสร้างสรรค์ผลงาน ไม่ได้มาบันทึกมาจากของจริงแต่เป็นการนำรูปแบบมาจากหนังสือและอินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่ ส่วนบิงบัวถึงแม้ว่าจะได้องค์ประกอบมาจากธรรมชาติก็จริงแต่บางมุมก็ไม่มีดอก ข้าพเจ้าจึงต้องนำดอกบัวมาเพิ่มเติมในองค์ประกอบเพื่อให้เกิดความงดงามมากขึ้น แต่กลับทำให้ภาพเหมือนจงใจเจตนาสร้างขึ้นไม่เป็นตามธรรมชาติเท่าไร และสิ่งที่ข้าพเจ้าต้องปรับปรุงเพิ่มเติมในผลงานอีกอย่างหนึ่งก็คือ ในผลงานทั้งห้าภาพจะแสดงเฉพาะมุมที่สวยงามของบิงบัวหรือในบางมุมที่ไม่สวยก็จะพยายามทำให้สวย ตามแนวคิดของการวาดภาพจิตรกรรมไทย ซึ่งจะวาดแต่บัวที่สมบูรณ์ สวยงามที่ได้เห็นในงานจิตรกรรมส่วนใหญ่ ซึ่งในความเป็นจริงแล้วในบิงบัวไม่ได้มีเพียงด้านที่สวยงามแต่ด้านที่ไม่สวยงามก็มี และถ้ามีโอกาสได้สร้างสรรค์ผลงานต่อเนื่องในอนาคตจะเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดหายไปผลงาน เช่น ใบบัวเหี่ยว ใบบัวเน่า ใบบัวที่มีรอยของหนอนและแมลงกัดกิน หรือแม้กระทั่งดอกบัวที่กำลังร่วงโรยลงไปให้มากกว่าภาพทั้งห้าภาพในผลงานศิลปนิพนธ์

บทที่ 5

สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะในการสร้างสรรค์ศิลปนิพนธ์

บัวถือว่าเป็นไม้ดอกที่สง่างามเป็นเลิศ ทั้งดอกบัวใบบัว รวมทั้งยังมีประโยชน์มากมายนับไม่ถ้วน แหล่งน้ำใดที่มีบัวเจริญเติบโตขึ้นจะเห็นว่าสิ่งมีชีวิตอาศัยอยู่นานาชนิด บ่งบอกได้ถึงความอุดมสมบูรณ์ ในอดีตบึงบัวจะมีลักษณะทางกายภาพที่สมบูรณ์ ทั้งชนิด ปริมาณ สัตว์ส่วน จึงก่อให้เกิดความสมดุลของระบบนิเวศ จนหลายปีที่ผ่านมาสิ่งเหล่านี้ถูกทำลายเป็นจำนวนมาก เพราะการทำเกษตรสมัยใหม่ได้ใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำมากขึ้น ทั้งถมดินและสูบน้ำมาใช้มากเกินไป ทำให้เกิดการเสียสมดุลในระบบนิเวศที่เคยปกคลุมด้วยบัวและสิ่งมีชีวิตต่างๆ เริ่มจางหายเสื่อมโทรมในเวลาอันรวดเร็ว สัตว์บางชนิดที่ชอบมาอาศัยในบึงบัวที่เคยเห็นก็เริ่มหาดูได้ยาก เช่น นกกระเต็น เหยียดบัว ผีเสื้อบางชนิด เป็นต้น

เมื่อข้าพเจ้าสร้างสรรค์ผลงานศิลปนิพนธ์ จึงต้องการถ่ายทอดความประทับใจจากบึงบัวในอดีตออกมาในรูปแบบของบึงบัวที่อุดมสมบูรณ์ด้วยสิ่งมีชีวิตที่หลากหลายให้สมบูรณ์แบบ มีระบบนิเวศวิทยาแบบเดิมที่ข้าพเจ้าเคยสัมผัส ปรากฏออกมาเป็นรูปธรรม เสริมแต่งให้ดูงดงามมากขึ้น

ด้วยความประทับใจในความงามของบัวและสิ่งมีชีวิตอาศัยอยู่ร่วมกัน โดยเริ่มจากการศึกษาค้นคว้าจากตำราเกี่ยวกับความหมายของบัว และสิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศ รวมทั้งการศึกษาภาคสนามจากสระบัวในธรรมชาติ แล้วย้นำมารวบรวมวิเคราะห์ ร่างภาพแนวความคิดออกมาทั้งเสริมแต่งและคลี่คลายจากสิ่งที่เป็นธรรมชาติ แล้วยนำมาสร้างสรรค์ในผลงานศิลปนิพนธ์ หัวข้อเรื่อง “ชีวิตในบึงบัว” เป็นการสร้างสรรค์ผลงาน จิตรกรรมสองมิติ เทคนิคสีอะคริลิก ด้วยรูปแบบจิตรกรรมไทยร่วมสมัย แสดงภาพชีวิตที่ต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับในบึงบัว โดยอาศัยรูปทรงของบึงบัวตามธรรมชาติเป็นข้อมูลเบื้องต้น อันประกอบด้วย ดอกบัวใบบัว สัตว์และพืชน้ำต่างๆ นำมาจัดวาง พัฒนา ดัดแปลง สร้างสรรค์ให้เป็นภาพชีวิตในบึงบัวตามจินตนาการและลักษณะส่วนตนของข้าพเจ้า มุ่งเน้นให้เห็นการพึ่งพาอาศัยกันของสิ่งมีชีวิตในบึงบัวที่มีทั้งสัตว์และพืชน้ำ ก่อให้เกิดความรู้สึกผ่อนคลาย สดชื่น สดใส และอุดมสมบูรณ์ตามแนวทางของระบบนิเวศวิทยา

ส่วนปัญหาที่พบก็อยู่ในส่วนของการจัดวางสิ่งมีชีวิตต่างๆลงให้ภาพเพื่อให้เหมาะสมกับองค์ประกอบโดยรวม เพราะสัตว์บางชนิดหาดูได้ยากในปัจจุบัน ภาพสัตว์บางชนิดจึงจำเป็นต้องหาทั้งในหนังสือและอินเทอร์เน็ต ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องยาก แต่ส่วนองค์ประกอบของบึงบัวก็ไม่ยากเพราะได้จัดองค์ประกอบตามธรรมชาติ แค่เพิ่มและตัดบางส่วนเท่านั้นเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

ข้อเสนอแนะ

1) ควรมีการการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมต้องให้ครอบคลุมในเรื่องความหมาย นัยสำคัญหรือปรัชญาที่แฝงไว้ในรูปสัญลักษณ์ของดอกบัว และในเรื่องวิถีชีวิตของสิ่งมีชีวิตในบึงบัว

2) การจะถ่ายทอดสิ่งมีชีวิตทั้งสัตว์ และพืชนั้นต้องศึกษาข้อมูลจากของจริงสถานที่จริง เนื่องจากข้อมูลบางส่วนไม่ได้ไปศึกษาจากของจริง เพื่อจะได้สัมผัสลักษณะทางกายภาพ และวิถีทางการดำรงชีวิตของสิ่งที่ต้องการสร้างสรรค์ในผลงานได้อย่างเข้าใจลึกซึ้ง

3) การนำเสนอมุมมองในรูปแบบของบัวที่มีความงามสมบูรณ์พร้อมนั้น อาจจะต้องสร้างสรรค์เพิ่มเติมนำเสนอุมุมที่ให้เห็นถึงวัฏจักรทางกายภาพของบัวในบึง เช่น ใบบัวแตกยอดอ่อน ดอกบัวผุดจากน้ำ การติดฝักของดอกบัว รวมถึงดอกบัวหรือใบบัวที่แห้งเหี่ยวตามธรรมชาติ เป็นต้น

4) การใช้สีเพื่อสื่อให้เห็นถึงความฝัน ความสุข โดยใช้สีโทนสีฟ้าเขียว ควรต้องมีการศึกษาทางด้านทฤษฎีสี จิตวิทยาการรับรู้อย่างลึกซึ้ง และการใช้สีที่สื่อให้เห็นถึงความฝัน ความสุขในผลงานจิตรกรรมของศิลปินที่มีชื่อเสียง คนอื่น ๆ เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลอ้างอิง นำไปสู่การวิเคราะห์ สังเคราะห์ในการสร้างสรรค์งานต่อไป

5) องค์ประกอบก็เช่น โดยร่วมยังคงคล้ายกัน ฉะนั้นสิ่งที่ต้องศึกษาเพิ่มเติม คือการหาความเป็นไปได้ในการจัดองค์ที่แตกต่างไปจากธรรมชาติ ทั้งนี้ทั้งนั้นเพื่อให้องค์ประกอบช่วยส่งเสริมให้เกิดความรู้สึกทางด้านจินตนาการและความฝัน

6) ต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องของรูปแบบและลักษณะสัตว์ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับบึงบัวในภาพจิตรกรรมไทยโบราณ และต้องมีการวิเคราะห์ เชื่อมโยง เพื่อเป็นแนวทางการสร้างสรรค์งาน

7) ผลงานศิลปนิพนธ์ชุด “ชีวิตในบึงบัว” อาจเป็นเฉพาะมุมหนึ่งที่น่าสนใจ และสามารถศึกษาเพื่อทำการวิเคราะห์นำไปพัฒนาผลงานในรูปแบบใหม่ๆต่อไป

บรรณานุกรม

- คณิตา เลขะกุล. **บัว ราชนิแห่งไม้หน้า**. กรุงเทพฯ : ด้านสุทธาการพิมพ์, 2535.(พิมพ์เนื่องในวโรกาสที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงเจริญพระชนมายุครบ 60 พรรษา 12 สิงหาคม 2535).
- ชลูด นิ่มเสมอ. **องค์ประกอบศิลปะ**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2542.
- บรรยง บุญฤทธิ์. **มัมมีอียิปต์โบราณ**. กรุงเทพฯ : พุทธบุษการพิมพ์, 2526.
- ธงชัย รักปทุม, ผู้รวบรวม. **จิตรกรรมกรุงรัตนโกสินทร์**. กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์, 2526. (พิมพ์เนื่องในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี).
- น.ณ ปากน้ำ(นามแฝง). **พจนานุกรมศิลป์**. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครการพิมพ์, 2522.
- _____. **จิตรกรรมอยุธยา**. กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ, 2543.
- น.ณ ปากน้ำ (นามแฝง) และ แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย. **จิตรกรรมสมัยอยุธยา จากสมุดข่อย**. กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ, 2528.
- ปริมลภ (วสุวัต) ชูเกียรติมัน และคมกฤช ชูเกียรติมัน, ผู้รวบรวม. **บัวประดับ**. กรุงเทพฯ : เนชั่นบุ๊คส์, 2547.
- ภูษชงค์ จัญจรงค์. **เครื่องถ้วยเบญจรงค์**. กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ, 2551.
- พิชัย นิรันต์. **สุจิตร์ นิทรรศการศิลปกรรมภาพเขียนพุทธเกษตร มหาตรีศหัสโลกธาตุ**. ม.ป.ท., 2545.
- _____. **สุจิตร์ นิทรรศการ จิตรสังขาร**. ม.ป.ท., 2545.
- ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. กรุงเทพฯ : นามมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, 2542.
- สุวัฒน์ อัสวไชยชาญ และ ชนนีสิริ มากสัมพันธ์. **บัวไทย**. กรุงเทพฯ : ปลาตะเพียนในนามบริษัทวิริยะธุรกิจ. 2553.
- เสริมลภ วสุวัตและ อุไร จิรมงคลการ ผู้เรียบเรียง. **บัวไม้ดอกไม้ประดับ**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : อมรินทร์บุ๊คเซ็นเตอร์, 2540.
- เสนีย์ รักย์จิตวันและอุไร จิรมงคลการ, บรรณาธิการ. **ปลูกบัว**. กรุงเทพฯ : อมรินทร์บุ๊คเซ็นเตอร์, 2543.
- สมโภชน์ ทองแดง, **สุจิตร์ นิทรรศการร่วมสมัย เมืองมัว บัวหมอง** ม.ป.ท., 2548.
- ฤดีรัตน์ ภายราช. **บัว องค์ประกอบประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมไทย**. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก, 2542.

ภาพพุทธประวัติจากหินสลัก ยุคก่อนมีพระพุทธรูป พุทธทาสภิกขุ (ม.ป.ท. พิมพ์ในงานอุปสมบทภิกษุ
บุญธรรม (สุนทรวาที) 2508).

กุลวดี มกรากิรมย์, สุภัทรา และ นิลวัชระ วรรณพิณ, บรรณาธิการ. **มรดกอารยธรรมโลก**. พิมพ์ครั้งที่
ที่ 4. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2553.

ภาพพุทธประวัติจากหินสลัก ยุคก่อนมีพระพุทธรูป พุทธทาสภิกขุ. ม.ป.ท.,2508. (พิมพ์ในงาน
อุปสมบท ภิกษุ บุญธรรม(สุนทรวาที) 2508).

Yu Chung-Lin. **The Flowers and bided paint**. Taipei : Ho Kung-Shang, 1982.

ข้อมูลภายใต้ความร่วมมือของหมอชาวบ้าน กับเว็บไซต์วิชาการดอกท่อม. **บัว สมุนไพรมีคุณค่า**.

[Online]. Accessed 10 October 2011. Available from <http://www.vcharkarn.com/varticle/40165>.

Oknation.net. **ชมสวน**_[online]. Accessed 10 October 2011. Available from [http://www.oknation.net /blog/CA09/2008/12/15/entry-2](http://www.oknation.net/blog/CA09/2008/12/15/entry-2).

Nattynicha. **ประเภทของบัว** [online]. Accessed 10 October 2011. Available from <http://nattynicha.wordpress.com/about/about-us/>.

Bloggang. **บัวหลวง ปทุมชาติ** [online]. Accessed 10 October 2011. Available from <http://www.bloggang.com/viewdiary.php?id=vinitisiri&month=07-2010&date=06&group=9&gblog=113>.

ณัฐรดา สุขสุธรรมวงศ์. **ดอกไม้พุทธประวัติ** [online]. Accessed 10 October 2011. Available from
<http://www.gotoknow.org/blog/nadrda7/296417>.

ณัฐ สนสิน. **เรื่องอียิปต์โบราณ** [online]. Accessed 10 October 2011. Available from
<http://www.gotoknow.org/blog/nutonnut/145828>.

ศุภโชค ชุมสาย ณ อยุธยา, **พระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร**[Online], Accessed 10 October 2011. Available
from <http://dondream.blogspot.com>.

Looknu. **ศิลปะวัฒนธรรมสมัยกรุงสุโขทัย** [Online]. Accessed 10 October 2011. Available from
<http://www.thaigoodview.com/node/47005>.

เรือนไทย ชมรมอนุรักษ์ภาพจิตรกรรมไทย. **สมุดข่อยวัดหัวกระบือ** [Online]. Accessed 10 October
2011. Available from <http://www.reurnthai.com/index.php?topic=2968.0>.

Zantha. **บัวหลวงที่ทะเลสาบ Baidangdian, Hebei** [Online]. Accessed 11 October 2011. Available
from <http://www.pantip.com/cafe/gallery/topic/G3664558/G3664558.html>.

Group Blog. นกกระเต็นน้อยธรรมดา [Online]. Accessed 11 October 2011. Available from [http://www.bloggang.com/mainblog.php?id=hana&month=16-12-2006 &group =9 & gblog=6](http://www.bloggang.com/mainblog.php?id=hana&month=16-12-2006&group=9&gblog=6).

Pla-game. เขียดบัว [Online]. Accessed 11 October 2011. Available from <http://www.pla-game.com/pla/index.php?YYY=0;topic=5359>.

My Biodiversity , เขียดบัว หรือเขียดจิก [online], Accessed 11 December 2011. Available form http://www.biogangnet/biodiversity_view.php?menu=biodiversity&uid=19188&id=124034.

Bonjour, วงจรชีวิต...ของตั๊กแตนน้อย [online], Accessed 11 December 2011. Available form http://tukkatan33.blogspot.com/2010/01/blog-post_8401.html.

IronBird, **Full Version:** ภาพเก่า ๆ นกเก่า ๆ [online], Accessed 11 December 2011. Available form <http://www.konrakmeed.com/webboard/upload/lofiversion/index.php?t10065.html>.

Photographer MonMan, **Post subject:** มอมแมม...รวมฮิตติดบอร์ด 2009 [online], Accessed 11 December 2011. Available form <http://www.thaiflight.com/mach/modules.php?name=Forums&file=viewtopic&p=372549>.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล นางสาวอนิสร เฮ่าศกุนต์

ที่อยู่ 150 หมู่ที่ 7 ตำบลต้นขวน อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84250
เบอร์โทรศัพท์ 081-086-2974 อีเมล anisorn_haowsakoon@hotmail.co.th

ประวัติการศึกษา

- พ.ศ.2542 สำเร็จการศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษา โรงเรียนบ้านจำปาทอง
จังหวัด สุราษฎร์ธานี
- พ.ศ.2545 สำเร็จการศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านตาขุนวิทยา
จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- พ.ศ.2548 สำเร็จการศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี
- พ.ศ.2550 สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาจิตรกรรมไทย
จากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ วิทยาลัยเพาะช่าง
กรุงเทพฯ
- พ.ศ.2552 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี (สองปีต่อเนื่อง) สาขาศิลปะไทย
(เกียรตินิยมอันดับหนึ่งเหรียญทอง) จากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี-
ราชมงคลรัตนโกสินทร์ วิทยาลัยเพาะช่าง กรุงเทพมหานคร
- พ.ศ.2554 กำลังศึกษาปริญญาโท สาขาทัศนศิลป์ศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร
กรุงเทพฯ